

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

[Super Infortiato 1]

Bartolus <de Saxoferrato>

[Venedig], 29. Juli 1493

De excusationibus tutorum

[urn:nbn:de:bsz:31-319110](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-319110)

De excu-
sa-tutorum.
super addi-
tionib⁹. Nic.
de nea.

Ege. xii. tabu. Nun

qd in alienatōe añ iterdictionē pro-
digo subueniatur quoquomodo.
Dico q sic. z ita adde ad istaz glo.
quam nullus allegat: ut. l. pater pro filio. circa
finē. iuncta glo. cum tex. s. de mino.

Arator. Istā. l. no. quam ne-
mo allegat: nisi dy.
in quodam suo consilio.

Consilio.

Lū dementis. Cōtra exceptio-
nez rei iudicate
curatore pmo remoto das hfdi furiosi replica-
tio pp scdm curatore q cōdēnari fac p mū z ecō-
tra: s; das replicatio ipsi prio: qa fuit puerfa pe-
cunia in vtilitatē demētis: q pōt esse rō qre isto
scōo loco ageret cū curatore prio remoto cū cō-
dēnat⁹ fuerit ad pecuniā secūdi curatoris. qd p-
bat tex. ibi ex p dēnato z c. vñ uenit q iste prim⁹
remot⁹ vraf exceptōe rei iudicate: z hoc uoluit
dicere gl. q iste prim⁹ curator fuit in parte con-
dēnat⁹: in parte absolut⁹: z tex. hic inuit. Iō sit
ueri⁹ q exceptio rei iudicate cōpetat ipi curato-
ri remoto: z si dicas q nō pdest cōdēnatō soli.
ut. l. euidenter. s. excep. rei iud. z no. i. l. i. C. si plu-
res una sententia. Ad qd dico q ita prodest sē-
tentia condemnato z soluenti sicut absoluto:
ut no. in. l. ex morte. ad. l. acquil. z. l. si quis cum
totū. s. pe. de excep. rei iudi.

Questum. Lū uni nō def alteri ui-
def esse nrsū. h. d. scōo
habes limitationē. l. i. s. si unus. z. l. decreto. s.
de admi. tuto. f. q tūc habebat admistracionez
insolidū qñ alter nō cōtradicit. Itē inducit per
Jac. de are. z Dy. ad. q. si vnus pstituat: z alter
positiōne pntef z alter negat: hoc uerbū sibi nō
nocet: z pbat sic. qñ aliqs obscure pntulit hētur
perinde ac si pntulisset id qd sibi plus nocet: ut.
l. de etate. s. q tacuit. s. de interro. actō. z q cu-
rator respēteret psonā dñi. Ista qstio fuit. Ddo.
antiquit⁹ z eā psequit in. l. i. C. de cōfes. z ibi p
Lp. z Nic. s. mat. z uide qd no. per io. an. i. c. si
duo. extra de procur. li. vi. z uide quod not. iij.
q. i. c. aperit. in gl. q incipit. post ergo. Bar.

Mulier. Vide qd not.

Specu. in ti. s.
acti. s. finif. uer. sed utrū. z qd habet i
l. si qd cū scire. j. p emp. CAb hic usqz ad ti-
tulū de testamētis sūt dicta domini Nico. de
neapol. h iterposita: qa dñs bar. modicū scrip-
sit sup hoc libro: ut superius euidenter apparet.
De excusationibus tutorum. Rubrica.
Super rubrica dic z cōtinua ad precedētia
sic. Supra dixi qui z a quib⁹ tutores possint cō-
stitui. uerū quia constituti excusātur interdum:
ideo ponit hunc titū z istā materiam uide i pra-
ctica in spec. de tutore. s. finaut. uer. tutor aut.

Trennius. Hāc. l. di-
uide i tres

ptes. In pma ponit cōmētationez
tractatus quē de greco in latinū in-
tēdit trāsferre. In scōo pōit modū
quē intēdit seruare in psecutiōe trāslatiōis. In
tertio aggredif opus suū. scōa ibi faciam. tertia
ibi dicēdū. vsqz ad. s. nō pōt. h. d. Tutor uel cu-
rator liberto dari nisi in subsidiū igenu⁹ phibe-
tur. dar⁹ autē se excusare dz alias ad ratōnū red-
ditiōne se obligat. libert⁹ uero nō pōt se a dicto
onere excusare. hoc. dicit. principuz hui⁹ legis

bz duas lect. scōa ē uera scdm Ray. z istā dicā in
verbo in grecorū. vbi expediā primā glo. Ibi ti-
bi. f. agnaro in defecto. Ibi faciā: no. iuricon. h
humiliter locutū. Ibi de his. f. de excusatiōe tu-
toris z curatoris. Ibi in grecorū. gl. expōit duo-
bus modis. f. in glo. prima. scōam t3 Dy. ut vi-
debitis statim in appostilla sequēti z eaz sequit
tertia glo. z glo. que incipit latina. z dictū est. s.
in pri. Ibi uoce. id est ex greca lingua in latinū
secundū Dy. Ibi uerbo subaudi apponā z di-
cā in greco. Ibi eoruz s; oruz grecorū. f. origi-
naliū. Ibi dicendum: hic incipias casum tu iu-
uenis ibi curatores: neqz ob. s. tutel. l. patron⁹.
z dicit se dixisse Ray. in glo. ibi So q ibi in pa-
trono: hic in alio. ibi penuria. Nota. q propter
penuriam personaruz nobiles interdū ad igno-
bilium obsequia coartantur. sic econtra ignobi-
les z infames ad dignitatum obsequia propter
penuriam personarum admittuntur. ut. j. de tu-
tel. l. generaliter. s. spurios. z. l. eos. s. mu. z ho-
no. l. honor. secundum Jac. de are. z ex hoc ha-
betur per Pe. C. qui z aduer. quos. l. i. z ibi si
autez. uer. ubi dabitur a pefide tutor uel cura-
tor ingenuus libertino: cum potuit dari liberti-
nus ex eodem facto: z propterea hunc uer. me-
lius iunges. s. ad uer. libertinus pupillus. omif-
so uer. libertinus enim. quem leges poss. eum.
C Glo. oppo. duobus modis z querit de una
questione. Primo oppo. de. l. cum ex oratiōe.
j. eo. z soluit: ut in glo. dic q ibi tanq̄ ingenui
habebantur: ut. C. de iure aure. anulo. z. ff. e. ti-
tu. per totum. Item oppo. quod gl. male dicit
q leges fuerunt translate de greco in latinum.
Sed contra immo uidetur q non: ut instit. de
iure natu. s. z non ineleganter. Sol. ut in glof.
De hoc utrum leges fuerunt in latino prius q̄
in greco. dic ut not. s. de origi. iuris. l. ij. s. i. in
princi. z per Ray. in constitutione. ff. in princi.
z plenius per glof. in auten. de non alie. s. nos
sgitur. uer. alienationis. coll. ij. Querit glof.
quando iste ingenuus erit datus: nunquid erit
tutor de facto uel de iure. Respō. dic q immo
a iure: quia dari potest: sed habet se excusare:
ut patet. j. eo. l. cum ex oratione. fm Ray. nam
uerum est q potest dari: sed excusationem ha-
bet. Nico. de nea.

Non potest. Ibi curator genera-

lis: special sic. ut no.
Spec. de cura. s. ut autem. uerfi. sed nunquid.
C Glo. oppo. tribus modis. primo de. l. am-
plissimum. z. l. licet. C. eodē. titu. Sol. ut in glo.
C Secundo oppo. de interro. acti. per totum.
C Item oppo. glo. de. l. maritus. C. de procur.
Sol. glo. z rationem assignat glo. in. l. marituz.
C. de excu. tuto. z institu. eo. titu. s. si. quia pro-
pter affectionem remittimus rationem isti cura-
tori. dic sed certe eadem ratio habet locum in
procuratore: quia mulier propter affectionem
sibi redditionem rationis remitteret. quare di-
cunt aliqui q maius periculum est in curatore
z tutore quam sit in procuratore: quia a tutore
non potest exigi ratio tutela durante a procura-
tore sic: ut. j. de tute. z ra. distra. l. si quis. z. C. s.
admi. tuto. l. rationes. a procurator uero po-
test exigi quandocunqz: ut patet in. l. qui pro-
prio. s. fina. de procur. Sed hec ratio tangit tā-
tum tutorem: cum a tutore possint exigi ratōes
tutela durante: ut patet in. l. ij. z. l. rationes. C.
de admi. tu. quare dicunt alij q ratō est: quia
magis timet adultus curatorem suum q̄ timet
dominus procuratorem: quia curator domini⁹

Actu
e
sanf
In
S. i. in gl. in
ver. legitis.
femp allega
tur ista glo.
q vbi pcur
runt plures
presumptio
nes operan
tur effectuz
plene prota
tionis. et ista
gl. refert in
qu. bal. i. ru.
C. d. pbari.
Adde glo. i
e. cum cau
sam d. pba.
gl. in. l. iij. S.
eiusdem. de
testi. gl. in. l.
instrumeta.
C. d. proba.
gl. in. c. acce
des. el. ij. vt
lit. non cote
sta. et in. e. cu
dilecti. d. suc
cessio. ab ite
stato. glo. in
e. illud. de p
sumptio. gl.
in. c. cuz ber
toldus d. re
iudi. Bart.
in. l. i. s. ides
cornelio. de
questio. et in
l. admonen
di d. iureiu
ran. et i. l. spa
don. S. qui
iura multa.
j. e. et l. ex
cipiunt. ad
fille. et in
l. indicia. C.
de rei vedi.
et pulchre di
cebat Bal.
in rubri. de
cotrouer. in
testi. q iu
dex ex varijs
animi moti
b. et diuersis
suggestionib.
p
tius testiu et
instrumeta.
ruz deuenit
ad vnu con
ceptuz fina
lem mentis
no indigen
te alio admi
niculo: pro
quo addu.
co. c. cuz ad
sedem. de re
stitu. spol. et
c. nostra et
c. preterea
de testi. et q
voluit idem
Bald. in. l.
sciant. C. de
probatio. et
in. l. i. C. qui
pro nu. tu. et
i. l. iij. C. ad
l. iul. maie.
sta. et i. dicto
c. cum cau
sam. et plene
per p. de. de
ancha. in co
filio. c. lxxv.
alias. c. xxxv.

est aduli. ut. l. si funduz. S. si tutor. j. pro empt.
et de fur. l. interdum. S. qui tutelam. dum ille. ll.
loquitur in tutore et non in curatore d quo no
iuenies: licet pro hoc allegat. j. quod vi aut cla
l. si is qui in puteuz. S. tutores q. et in auten. ut
bi qui obli. S. i. coll. v. de tutore autem no est ali
quod dubium: quia tutor no potest dari pupil
le: ita q sit maritus suus: quia non potest pupil
la matrimonium contrahere. ut insti. de nup. in
princi. et ideo dic q ratio est: quia reuocato pro
curatoris pender ex mero et libero arbitrio ipsi
us domini: ut insti. man. S. recte. sed tutoris vel
curatoris officiu non finitur: nisi certis modis
vt insti. qui. mo. tute. finitur per totum. quare
et. et licet aliquando tutor reuocetur: reuocat cu
nota examinationis et fidei: ut. s. titu. pximo. et
sic scandaluz orietur in matrimonio: quod esse
non dz. ar. C. ne fideius. do. ven. l. ij. et hec verba
sunt Oldra. licet Ray. attribuit sibi. in. d. l. ma
ritu. d. hoc etia dixi insti. e. titu. S. fina. et de hoc
habes in Spec. eo. ti. S. si vir. Ric. de nea.

Ex. l. sequenti.

Que sit ro q ad excusatione muneris publi
ci auctoritate et vtilitate sufficiunt quinquaginta an
ni. et ad excusatione muneris publici auctoritate
vtilitate priuati. lxx. ibi. Sed quero. Et q dicat
senex: ibi. S. gl. Et q pbariodes fut legitie in e
tate: ibi. Querit gl. Et an ex natalib. fiat pbaro
ibi. Querit. Et qd sit indiciu et qd operat id
cia: ibi. Ad declaratione. Et an elect. i. xxiij. an
no si pendete ca efficiat. xxvi. vel. xx. anoz obe
ant confirmari uide in fi.

Excusantur. Etas. lxx. an

ta legitie a tpe creatiois pfecta tribuit
excusatione a tutela uel cura testameteria ul da
tina. h. d. Ibi excusant: que ca delegari no po
test. j. e. l. scire oportet. S. opz. l. excusaf testiu:
ut in ea diligenter: ut ibi no. in glo. et eaz ppetuo
teneas cordi. qrit ibi ltimis. f. alijs ab instrumtis.
gl. op. trib. modis et d. qtuor qstioib. C. Pri
mo oppo. gl. de. l. fina. C. q eta. li. Et respodet
glo. C. Sed quero de rone que e ro q alias ad
excusatione muneris publici auctoritate et utili
tate sufficiunt quinquaginta ani. ut dicta. l. fi. h. ad
excusatione muneris publici auctoritate et utili
tate priuati regrunt. lxx. ut hic dicit Pe. insti.
eo. ti. S. item maior: quia illi incubit maius on
q isti. Et inducit Pe. in ar. leges dicunt excusa
ri semet a testimonio: ut. l. i. i. i. S. d. testib. Qua
liter senex intelligatur. Et dic q senex intelligit
ille q est. lxx. annoru cu incubit sibi onul pauca.
scilicet in uno negocio sicut et in tutore. de hoc
no. C. de his q no ipte. stip. l. i. lib. x. C. S. gl.
circa hoc qualiter qs dicat senex aliquatulu ua
riat de hoc aliquat: tagit j. et per Ly. in. l. si in
fanti. C. de iure delib. et dic. j. ad. l. fali. l. here
ditas sed quo ad reddedu testimoniu q requi
ratur etas. lxx. annoru: quo ad excusatione. tu
habes glo. in. d. l. inuiri. C. oppo. gl. de. l. fi. ne
mo in sine. Dic ut in. l. iij. j. de testa. tut. et l. iij. et
gl. refert. C. Item oppo. de. l. iij. S. queri potest
Et respodet: ut glo. ratione diuersitatis dixi in
sti. qui da. tu. pos. S. ad certu. et de attul. tut. i. pn
ci. et dixi. s. de tutel. l. muto. S. i. Querit glos.
quando inspicimus tepus adite hereditatis. Et
respon. ut gl. dicit. et hec glo. scdm Ray. est pla
na in necessario instituto: cu tunc inter aditioez
et morte nullu sit mediu: ut. l. si post morte. j. de
lega. i. Hug. dicit notater q tutoris datio pce
dit si ponis ipsum factum heredem post mortem

fine aliquo medio non aliter scdm By. sed hoc
no esse potest quin sit aliquod tepus mediu: cu
viuentis hereditas adiri no possit: ut. j. d. acgr.
h. di. l. nemine. sed demu oportet q adeat post
mortem: et sic inter aditione et morte oportet q
sit aliqd mediu etia quatu ad oculu: ut. l. q filie.
S. h. de heredi. insti. Querit glo. que pnt esse
legitime probationes in etate. Et responde: ut
in gl. Et no. q etas pot pbari per testes et instru
meta. simile glo. habetis in. l. ij. S. psonas. d. his
qui veni. eta. ipetra. et. s. de pbario. l. q mris. et
gl. notat Briu. C. si minor se maio. dire. in. l. si al
terius. q gl. e falsa. ut ibi p Ray. sed ipe Ray. te
net Briu. i. l. fi. C. de his q veni. eta. ipetra. et ma
le: ut dixi in auten. qbus mo. natu. effia. legitie.
S. i. de hoc in Specu. de pbario. S. qui aut. h.
sed cuius rei. de hoc dicit Ray. se dixisse in. l. cu
te. de pbario. et in. l. si minore. de in integ. resti
tu. et dicit hic in tex. suo de quo nihil ibi dixit: s.
dixit in dicta. l. si alter. C. Item querit gl. nuqd
possit mater admitti pro teste in pbarioe etatis
Et respodeo ut in glo. dic veru est: tamē no fac
pbarione qua facit alius testis: ut no. in dicta. l.
que matris. Querit gl. de questioe vulgari:
vtru ex istis natalibus fiat pbario plena. Gl. di
cit q no. dic et scdm hoc dicit aut ex alijs et. no
ponat disunctiue sed copulatiue aut pro et: uel
dicas q ponat proprie et ex solis natalibus fiat
plena pbario. et e ro quia psumptio facit plena
pbarione in his que fut cofona veritati siue na
ture. ut no. s. de testi. l. iij. S. i. fm Jac. de arc. et
scdm natura est ut quadoqz mior fiat maior: ut
l. iij. C. de in integ. restitu. et scdm Oldra. re
spondeo ad glo. et sequitur in glo. q due presu
ptiones faciunt plena probatione cu alijs indi
cijs. Ad declaratione huius gl. quam totus
mundus allegat. ego quero quid est indiciu. Gl.
in. l. cu probatio. de pbario. t. q indiciu sit mi
nus q semiplena pbario. Gl. videt sentire Bri
um. j. de questionibus. l. maritus. coniungendo
glo. l. i. de testi. que dicit quod indicium sit p te
ste familiare: et profunt ista indicia q si esset plu
res testes familiares deponetes q iudex sequen
do ipsoru dictu debeat ferre sniaz: ita q ex plu
ribus indicijs sequatur plena probatio. ut i gl.
in. l. iij. S. eiusdem. de testi. qua teneas cordi: quia
non inuenit alibi scdm Ray. in dicta. l. i. C. Ali
so quid sit indiciu et quid operent idicia: videa
mus an glo. nostra sit vera q dicit q due presu
ptiones no inducunt plena pbarioez absq alijs
indicijs. By dicit q glo. est vera in criminalib.
in quib. iudex dz here maximu teperamentu: ut
C. de pbario. l. sciat. et de penis. l. q sniaz. In ci
uilibus due semiplene probationes faceret ple
na sine indicijs. ar. eius qd no. i. l. iij. S. sicut sim
pliciter de testib. cu hoc cocor. Bernar. extra
de testibus. c. venies. C. Otra opi. By. oppo.
de. l. spadone. S. q iura. j. eo. et de eo qd no. C. q
nume. tute. l. i. due ergo semiplene pbarioez di
uersi generis no debet facere probationem ple
na: sicut due excusationes diuersi generis non fa
ciunt vna plena. Sol. scdm By. ibi est speciale
fauore pupilloru. uel dicas q due semiplene fa
ciunt vna plena. S. ista gl. no dicit q absq alijs
indicijs no faciunt: et sic no discordat. sed hoc no
est tueri By. qui dicit q in ciuilib. sufficiunt tantu
due semiplene. Dicit Ray q in criminalib. By.
bene dicit: sed in ciuilibus non in probatibus
diuersi generis: in pbarionibus eiusdem gene
ris secus. per. S. qui iuris. prealleg. et. S. h. j. eo.
et ibi no. ratio est: quia i similib. facilius e trahit

et per alber.
in. dicta. l. i.
strumenta et
vid Bar.
i. d. l. admo.
nedi. in. xv.
colum. s. de
iureiuran.

¶ Cui soli querit glo. Et d hac. q. vide voc. p. Bar. in. l. si cu. dot. s. si autem in se. uissimo. sol. matri. z. i. f. sectu. vicif. q. si pater su. it excusatus a munerib. ppter numeru. liberoru. iuxta. l. sem. p. s. i. c. seq. j. d. iure im. muni. q. lic. z. postea. ma. tor. pars. libe. roruz. deces. serit. z. sic. nu. merus. libe. rorum. sup. uentium. non. fit. com. pletus. tam. durabit. im. munitas. z. istud. in. ter. minis. tenet. Jo. an. in. re. gula. decet. i. mercur. q. multi. sequu. tur. quos. vi. de. in. l. si. cu. dotem. s. si. maritus. so. matri. p. h. facit. qd. no. Bal. in. l. ij. C. si. aduer. deli. z. quod. no. Ang. i. l. minoribus. ad. fin. C. de. his. qd. vt. in. di. dum. que. rit. de. illa. q. stio. an. mu. lier. nior. si. petes. tuto. rez. filio. pri. uctur. here. ditate. filij. iu. ra. l. f. ciant. d. legi. here. z. l. omnes. C. ad. tertul. cu. vulga. si. viuete. filio. mior. effecta. fit. maior. na. certuz. est. si. minor. erat. q. sibi. suc. curref. fm. Bal. in. l. si. captiu. de. epis. z. cle. et. i. l. ij. C. si. ad. uer. dlic. vñ. die. ibi. An. q. vbi. cunq. etas. e. ca. bñ. ficij. cessate. etate. cessat. bñficiu. alle. gat. l. ticia. sey. o. s. vñ. rald. leg. ij. z. l. si. tutor. rei. pub. j. d. tut. z. ratio. vñ. straben. z. no. q. bar. h. q. s. forma. ta. dberet. re.

z. cōiunctio: ut. l. si. vnus. s. pactus. de. pact. z. l. in. rem. s. quecunq. de. rei. vēdica. z. d. acceptil. l. an. inutilis. s. acceptū: z. quod. ibi. no. z. ita. di. cit. Ray. se. cōsuluiffe. de. facto. scilicet. q. fama. z. vnus. testis. faciunt. vnā. plenā. probationē. etiaz. in. ciuilib. z. de. hoc. allegat. ipse. quod. not. z. qd. ibi. dixit. C. de. probationibus. l. proprietatem. z. de. questionibus. l. si. de. iureiur. l. in. bone. fi. dei. In. quibus. non. reperies. vltra. q. hic. dixerat. De. hoc. habes. in. Spec. de. noto. cri. s. fama. z. s. fama. z. ver. se. l. Ray. dicat. Dy. male. loqui. i. pbationibus. diuersi. generis: tamen. salua. reue. rentia. prout. refert. Aldra. illa. fuerunt. uerba. Dy. scz. q. illud. quod. dixerat. in. ciuilibus. suffi. cere. duas. semiplenas. probationes: debet. intel. ligi. in. pbationibus. eius. de. generis. secus. in. p. bationibus. diuersorum. generum. arg. dicti. s. qui. iura. z. l. i. j. de. vaca. nu. quod. tamen. dam. nat. Aldra. z. sic. restat. esse. dānatam. opinionem. Ray. vnus. enim. testis. facit. semiplenam. proba. tionem: ut. no. in. l. iij. C. de. rebus. credi. z. ad. h. allegat. l. theopōp. de. dot. prele. z. tamē. ibi. sūt. duo. testes. qui. sunt. probationes. non. soluz. eius. dem. generis. sed. eius. dē. speciei: sed. non. probāt. si. sunt. singulares. in. dictis. eorum. vt. no. glo. in. dicta. l. i. C. qui. nu. tute. probatur. p. c. bone. me. morie. extra. de. electionibus. Non. ob. ista. glo. quia. loquitur. in. semiplenis. probationibus: sed. de. duabus. presumptionibus. iter. que. ē. magna. differētia. cum. psumptio. sit. quid. pbabile: z. p. batur. cū. ipsa. debeat. plene. probari: z. ea. plene. probata. probat. aliquid. semiplene: ut. ē. in. fama. z. fuga. rei: z. in. alijs. de. quib. no. in. d. l. iij. de. re. bus. credi. Sed. semiplena. probatō. ē. quid. semi. plene. probās: cum. sit. quidā. modus. probādi: z. semiplena. probatio. ē. ut. vnus. testis. z. scriptu. ra. priuata. z. similes: non. autem. probat. per. ali. qd. alijs. extrinsec. a. seipō. scōm. Aldr. in. semiple. nis. probationibus. non. posset. procedere: quia. aut. non. essent. singulares. in. dictis. eorum: z. tūc. plene. probarent: ut. l. vbi. numer. s. d. testi. Si. sunt. singulares. repelluntur. tanq. varij. ut. vide. tur. dici. in. dicta. l. i. z. sic. ex. quo. requirimus. semi. plenas. pbationes. eiusdem. generis. in. eis. non. potest. pcedere. teneas. tamē. istā. glo. menti. per. petuo: quia. eā. allegat. totus. mōdus. C. Ultio. ista. littera. prestat. argu. ad. qōnez. de. prelato. ele. cto. qui. tempore. electionis. erat. xxiii. annoruz: z. pendēte. cā. fuit. effectus. xxv. ānorū. ante. cōfir. mationem. q. non. debeat. cōfirmari: cum. debet. tempus. electionis. inspicī: z. in. episcopo. requiri. tur. tempus. xxv. ānorū: ut. C. de. episco. z. cleri. l. nulli. z. autem. presbyteros: z. pro. hoc. facit. s. numerus. j. e. l. facit. l. debitor. in. princij. de. le. ij. melius. j. eo. l. tutor. petitus. in. princij. z. qd. ibi. no. z. de. hoc. arg. habes. per. Ray. j. e. l. z. p. hoc. allegat. ipse. l. optio. j. de. opt. leg. z. ex. de. elect. c. cū. in. cunctis. z. hoc. arg. ē. scōm. Ja. de. are. Sz. cōtra. hāc. determinatō. facit. l. si. is. qui. tres. j. eo. in. prin. vbi. nominatus. ad. tutelam. excusat. a. principio: z. postea. infra. tēpora. legitima. excusa. tio. legitima. desijt. sibi. cōpetere. ex. aliqua. super. uenienti. cā: quod. perinde. ē. ac. si. nūq. ipi. cōpe. tijset. Sol. illud. fauore. pupilloruz. facit. l. si. du. as. in. prin. j. e. z. quod. ibi. no. Ad. hoc. facit. l. cū. ex. oratione. z. l. plane. z. l. si. cum. ipse. j. eo. titu. C. Cōtra. istā. determinatō. ob. l. milites. in. fi. de. re. militari: cogitabitis. ad. istud. contrariū: quia. difficile. Nico. de. neapol.

Ex. s. sequenti. C. Filij. capti. ab. hostib. patribus. non. profunt.

Remittit. Perfectus numerus fi. liorū legitimorum z. na. turalium superstitum exculationem tutele pre. stat z. in hoc cōputantur nepotes qui supersunt ex premortuis filiis pluribus tamen ex vno pa. tre relictis loco vni cōputādīs. hoc dicit vsqz ad. s. amplius. ibi potestate. Nec obstat. l. tria. onera. j. eo. vt. ibi. dicam. C. Glo. oppo. tribus. modis. primo oppo. de. princij. institui. eo. titu. Et responde ut in glo. C. Item oppo. de. s. h. bodie. institui. de. adopt. Et responde ut in gl. C. Item oppo. de. l. ij. C. qui. numero. tu. lib. x. et responde ut in glo. C. Ex. quo. no. vñ. valde. notabile. q. filij. qui. sunt. capti. ab. hostib. nō. pos. sunt. patri. querere. seu. non. profunt. patri: quem. casum. esset. difficile. reperire. alibi. et. ē. multū. no. tabile. C. Item oppo. de. l. in. libello. j. eo. et. re. sponde. ut. in. glo. Nico. de. nea.

Ex. s. sequenti. C. Stante. statuto. q. p. quolibet. lupo. quo. quis. capit. habeat. centum. si. accipit. lupam. pregnan. tem. uel. cū. catulis. an. dbeat. habef. x. p. quolibz.

Qui autem. Iste. s. ē. breuis. z. nō. eger. summario: quia. eum. summaui. s. ibi. ciuilibus. Gl. exponit. hāc. litteram. duobus. modis: z. vtraqz. bona. C. Op. po. glo. de. l. ij. C. de. in. integ. resti. mi. Et. respō. de. ut. glo. C. Querit. gl. quando. prodesset. ei. q. est. in. ventre. q. habetur. perinde. ac. si. effect. nat. Et. responde. ut. in. glo. Nec. ob. j. de. libe. z. po. sthu. l. si. a. primo. z. de. inuis. rup. z. irri. testamē. to. l. iij. in. prin. vbi. tractatur. de. commodo. eius. qui. est. in. ventre: z. tamen. non. habef. pro. nato: quia. illud. speciale. fauore. alimentorum. z. testa. mentorum: ut. not. ibi. glo. que. sunt. notabiles. C. Ultio. iste. s. facit. ad. questionē. not. p. C. uil. s. de. sta. ho. l. qui. in. utero. scilicet. q. si. ē. posituz. bannum. q. pro. quolibet. lupo. quem. quis. cepe. rit. debet. habere. x. q. si. aliquis. capit. lupaz. que. habet. lupos. in. ventre: q. debeat. habere. tantū. x. quia. quod. ē. in. ventre. q. habeatur. pro. nato. est. verum. quo. ad. cōmodum. suū: non. q̄tuz. ad. cōmodum. aliorum. facit. ad. id. quod. dicam. j. de. opt. le. l. qui. libertinis. s. pe.

Ex. s. sequenti. C. An. appellatiō. liberorū. contineat. nepotes. z. an. i. puincijs. in. quibus. uiget. ius. italie. suffici. ant. iij. filij. ad. excusationem. sicut. in. italia.

Non solum. Istum. s. etiam. sum. maui. ibi. extenditur. No. q. appellatione. liberorum. continentur. ne. potes. Nec. ob. s. de. testa. tut. l. quid. si. ne. potes. z. j. eo. l. sed. z. milites. in. princij. quia. ibi. loquitur. in. appellatione. filiorum: quo. casu. re. fert. vtrum. proferatur. ab. homine. uel. a. lege: et. dix. institui. qui. da. tuto. pos. s. quid. si. nepotes. per. Jaco. de. are. z. Pe. z. dicaz. in. l. quid. si. ne. potes. z. in. l. gallus. in. prin. C. Querit. gl. de. vno. quis. est. numerus. determinatus. in. filiis. Responde. ut. in. glo. C. Quero. quid. in. puicijs. in. qbus. uiget. ius. italie: nunq. sit. idē. quod. in. italia. q. sufficiant. quattuor. filij. Dic. q. non. im. mo. requirunt. quinqz. sicut. in. prouincijs. ut. in. situ. de. excu. tu. in. prin. Nec. ob. l. i. z. l. si. de. cē. si. quia. ibi. loquit. in. tribus. secus. in. alijs. ut. isti. tu. eodez. titu. in. princij. z. per. hoc. credo. falsam. gl. que. est. C. qui. numero. li. l. iij. lib. x. que. dicit. q. tres. filij. excusant. a. muneribus. personalibus. in. prouincijs. habentibus. ius. italie. sicut. in. ipsa. italia: quod. credo. falsum. per. dictum. princij. in. si. de. excu. tu. z. quod. ibi. dixi.

ferre. z. est. re. fert. io. an. i. d. c. decet. s. in. meo. defi. cit. adde. tñ. qd. cōtra. io. an. tex. aper. tus. videt. in. l. cura. s. d. fici. d. mune. z. hono. cuz. alijs. allega. tis. p. me. in. apostilla. po. sta. in. l. si. cū. dotem. s. si. marit. s. sol. ma. z. bec. ij. opi. s. io. an. in. pūcto. iu. ris. verior. vi. det. q̄qz. in. iudicādo. et. p̄sulēdo. au. ctoritatem. io. an. sequi. vellē. ad. alle. gata. per. io. an. in. q̄stum. volebat. q. priuilegiuz. erat. p̄ctuz. r̄ideo. q. il. lud. ē. veruz. si. iā. effectuz. suū. sortituz. ē. p. l. fin. s. vñ. lib. z. ita. itelligat. d. c. decet. vel. p̄t. r̄ideri. put. fac. dy. in. d. c. decet. illud. p̄cede. re. qñ. adhuc. super. sūt. r̄eli. ge. p̄uilegij. p. l. z. vniuf. s. si. su. j. b. q̄stio. si. ob. text. i. l. i. C. q. nu. lib. ga. r̄ideo. q. il. la. lex. plures. hz. intellect. vñ. tenēdus. est. ille. q. iuri. b. cōcordat. cuz. iura. turi. b. cōcordare. fit. licitū. l. i. C. de. inoffi. dona. z. i. au. tē. de. exbi. z. intro. re. s. fi. cz. vulg. nō. ob. no. p. ange. in. d. i. minoribus: qz. nos. loq. mur. i. his. q. hēnt. tractū. successium. vtp̄ta. i. mu. neribus. que. diuersis. tē. porib. impo. nunt. fm. exi. gentias. ipse. s. io. i. etate. lo. qz. q. hz. tra. ctū. cōtinuū. z. ita. ista. que. stio. in. pūcto. iuris. mibi. vi. detur. ardua. z. iō. dñi. bo. noñ. fecerūt.

Ex. §. sequenti.

Exceptio dilatoria qñ possit oponi post lit. ptestatã. **Numerum.** Hunc. §. summaui. s. ead. l. ij. responso in tex. Ibi non infra tempus zc. z hoc facit ad questioñe quaz ibi dixi ibi au pñiantur. nō ob. de re iudica. c. abbate sane. lib. vi. z ibi no. per Jo. mo. Cōtra hūc. §. oppo. q. debeant tibi au pñari filij nati post citationem. et sic op. de. l. ij. C. de cō sor. eiusdem litis. z de eo quod no. s. de procurat. l. pō ponius. §. rati. Sol. scōm Ray. aut exceptio dilatoria su peruenit post litem confes. z tunc aut facto aduersarij: z tunc pōt post litem contesta. opponi: ut in pñarijs. aut absqz facto aduersarij superuenit: z non pōt: ut hic. z remittit ad id quod dixit Ray. C. mada. autent. presente. sed recollecta ē falsa: quia debet allegare de fideius. z te neas menti ista uerba. s. id quod dicunt q. exceptio sup ueniens zc.

Amplius. Numerus trium tutelarū uel cu rarum simplicium non mixtarum pupillorum diuersum patrimonij habentium non com mune principaliter iustas excusandi facultatem prebet a quarta. hoc dicit. Ibi curas: si tres inter tutelas z curas ga habet duas curas: vnam tutelam uel ecōtra. Ibi mi noribus: nec pprie excusationē habentibus uel existen tibus per sex menses: ut. l. nō tamē. j. eo. titu. scōm By. Ibi nobilis: ratione scientie non ratione originis scōm Ray. qui dicit se dixisse. C. de posthu. l. prouidendū. Sz facit illa. l. q. quis efficiat nobilis ex scientia uel pppter sciē tiã ad hoc facit optime quod not. s. pro socio. l. si socie tatem. Sed quicquid dicat dominus Ray. dic q. vulpia nus fuit nobilis ratione originis: habes. j. de censu. l. i. i. prin. Et nota q. hic appellat eum nobilem. z. j. eo. l. dixi mus. appellat eum nobilissimum. ex quo nota q. super latium z positiuus in eadem persona concurrunt. facit j. de verbo. oblig. l. ubi autem non apparet.

Ex. l. sequenti.

Tres fratres hñtes cōe patrimonium debēt habere vnum estimus si sit reale. si personale tria.

Tria onera. Ista. l. cōtinuaf. Ibi onera. interdum vnū onus sufficit. ut in. l. si quis inter tres. j. eod. in prin. Ibi tutelarum: non delatarum oneris causa: ut. j. eo. l. spadonem. §. ciuitatis. verfi. sed neqz fm By. Sed cōtra hoc multum facit. l. si quis tutor. s. de ritu nupri. dicā in. d. §. ciuitatis. Ibi excusa. p. hoc potest dici q. qñ ta nominatio ipso iure nō valet: adeo ut nō teneatur tu tor se excusare. facit ad hoc. l. legitimos. s. de legiti. tut. z hoc tenet glo. que incipit quartam in prin. Sed meli us no. in prin. glo. oportere. Ibi pupillorum. id est i di uerfis eiusdem persone rōnibus. C. glo. in. §. amplius oppo. de. l. i. C. qui. nu. tu. et de. l. spadonez. §. qui iura j. eo. ntu. Et responde ut in glo. z dic plene ut no. in di cta. l. i. facit quod dixi in principio huius. l. Item oppo. glo. de. l. i. C. qui. nu. tu. Et responde ut in glo. z eodem modo responde ad. l. si quis inter tres. §. si. eo. titu. i. gl. que incipit separatio. glo. dicit sic ergo generaliter dz di cere grauitatem. C. Ultimo hec. l. tria onera inducā in ar. ad questioñe. tres erant fratres habitātes in eadē do mo. Impositum est onus per ciuitatem de estimis q. de beāt hēre vnum estimū tantū: si tenent patrimonij indi uisum: si diuisum q. debeāt habere tria scōz Ray. quod est verū in onere imposito rōne rerū. secō in onere perso nali uel iposito rōne plone: qa tūc idistice debēt hēre tria vt. C. de cura. l. l. x. z qō ibi dixi hic iunge. Ni. de nea.

Ex. l. sequenti.

Quando pēdente iudicio admittat cumulatio.

Primus. Ad tertiã tutelã uel quartã vocatus appellatiōe iterpo sita et ea pendēte ad aliã vocari non pōt: s. ter minus illi appellatiōis ex pectat z in ea succūbēs quar tã repellit. eius aut victoria illã admittere: nisi illa de iure

suerit recusata. h. d. Ibi pmouebit. id ē nomiabit. Ibi de tertio. z poterit se excusare a quarta ppter tertiaz a q appellauit. Ibi z in appellatiōe z sic nō teneat interi ex cusatio ipso iure. Ibi in excusatione z appellatiōe iterpo sita sup ea. ibi illius. vide quia hic habes quãdã gl. que dicit dicere non tenet. z scōm hoc habet finitus ē termi nus futurus z nō habebis expectare. In tex ibi tamē ha bebis. postea terminus futurus nō terminū futurū Ibi recta rōne. hoc satis est bene statutū si enim zc. Ibi sus cipiet scilz pendēte appellatiōe super tertia. Ibi stāte. id est postea existēte. Ibi leges. que volunt q. quis subeat onus quattuor tutelarū. C. Gl. oppo. quattuor modis. Primo oppo. de. §. qui autē. institui. eo. Et respōde: ut glo. z que sit ratio q. a nominatiōe tutele nō pōt appel lari: sed a nominatiōib. aliorū pupillorū munerū sic: ut. l. i. §. si quis. j. quãdo app. sit. z no. per gl. C. de temp. appel. l. i. per Guil. in. l. hi qui ad ciuilia. C. s. appella. z dicā. j. eo. l. scire in prin. C. oppo. glo. de. l. si quis inter tres. j. eo. Et responde ut in glo. C. oppo. cōtra glo. q. non ipso iure sed excusatione proposita. ut dicta. l. si qs inter tres. in prin. So. ibi se excusat: quia non erat inten tus alijs. hic alijs erat intēt: qa hēbat litigare in cã sup appellatiōe interposita a tertia datione tutele. facit ad hoc. l. iam tamē. j. iudica. sol. z. s. de exerci. l. ne i plures. C. Et ista iducunt in arg. ad questioñe contra glo. que est in. l. edita: que dicit q. pendente iudicio admittit cu mulatio actionis: si talis est secūda petitio q. lata senten tia absolutoria in prima non ob. exceptio rei iudi. i. alia. alias secus esset p. l. fundi. z. l. fundū. z. l. sed si ante. j. d. exce. nã vides hic q. lite finita super tertia tutela z voca tio ad quartã. sed ea pēdente nō: z ista demū possūt fieri appellatiōe pēdente que possunt fieri in iudicio pñi cipali: ut. l. postq. §. imperator. j. ut leg. no. ca. z nota. z tene menti hoc generale: dominus Ray. i recollectis di cit dixisse By. ppter quod rephendit euz: z ad istū tex. respōdet q. ibi pñia questio erat preiudicialis ad scōam qa si i tertia retinet excusat a qñta: ut hic i tex. z sic nō so lent simul admitti: ut. d. l. sed si ante. secus si nullo mo do prima possit facere preiudiciū secunde: ut dicta. l. fū di z dicta. l. fundū. z dicta. l. sed si ante. z hec sūt uerba. By. licet Ray. eū rephēdit per ea: ut ipse fatef in additi onib. antiqs. z de hoc hēs plene p. By. ex de re. iur. c. nullus plurib. lib. vi. Et redeas ad glo. z oppo. d. l. no minationis. C. de appel. z recitat gl. que incipit hāc. l. que. h. d. C. Ho. finē huius rei eē finē alterius. z facit p glo. in. l. inter litigātes. s. de iureiur. scōm Jac. de are. Et aduerte: quia sup ver. faciet hēs quãdã gl. que dicit quasi dicat excuset me vides q. mutat personas ne faci at te errare: z ideo melius diceret se zc. Ni. de nea.

Ex. §. sequenti.

Pñ an p munere suscepto p filium possit conueniri ante filium.

Si pater. Tria onera tutelarū penes eosdē q sūt i eadē pñte ul ipz i pñte hñ res existētia ab alijs tutelis excusat nisi pñe uel eaz alte ra accepta fuerit absqz uolūtate pñna. h. d. Ibi fili: i po testate. Ibi uerabil: de qñta tutela ul cura. Ibi pñi: s. cu ius uolūtate habuit fili. als sec: ut. j. l. pxi. Ibi domui. i. pñimonio. Ibi nobilissimo dic ut. s. e. l. ij. i fin. appet quod appellat eum nobilem. C. Sequitur. l. tria onera que continuatur. ibi sufficit. id ē quo ad onus uni pñi monij excusat. ibi pdesse: nec pñi nec sibi. ibi rupturi: qa piculū ad pñem n pñinet. fm By. Gl. i isto. §. si pñ. op. de. l. pxi. Sol. ut gl. C. Querit gl. qñ itelligat unuz on ipositū uni domui. Et rñde ut i gl. z allegat p. gl. Ja. s. are. l. filio. j. d. l. i. z. l. i. j. d. munc. z hono. Inducit i ar. q. qñ un de domo sustinet onera q. oēs de domo uidēf sustinet: ut. l. tria onera. C. Gl. op. duob. modis: z qñit de duob. z pmo op. d. l. si fili. de tute. z rñde ut gl. Itē oppo. gl. d. l. spadonē. §. si ciuitas. j. eo. Et rñde ut glo. C. Tertio qñit gl. z aduerte: qa ē falsa dic ipa nūqd pñ

statutū expf sum super h videlicet q propter de crescentiam liberorū ces sat priuile giuz immu nitatis. secus dicit statu tum si vnus tantum mo riatur quia nihilominus durat priuile giuz. AD DE prie p ti bun apo stile dum lo quitur ē p uilegio con cesso ob li beros pcre atos. bal in terminis cō filio. ci. inci piēte uerba domini. iij. volu. Ad p tem dum lo quit de mē te minore si petēte tuto rē adde ro in terminis consilio. cc. lxxviii.

poterit statim contineri. et responde ut gl. et habes ex ista glo. notare qd pater qui conuenit p munere suscepto p filium pot conueniri ante qd ipse filius. gl. e falsa p. l. i. C. d. cura. li. x. qd ibi no. S3 potes ibi dicere qd ibi loqf ubi pf tenebat reipublice: quo cau oz qd pueniat an pncipa le etiã de iure antiquo: z e speciale in pte: ut ibi no. glo. qd e falsu: ga idẽ e in quolibz itcedere penes republi. ut. l. iij. in fi. de adm. re. ad ciui. perti. z ibi gl. hic. aut lo quis ubi pf tenebat priuato: z sic intercesserat penes p uatũ inter qd e differẽtia de iure isto. ut no. gl. j. d. adm. re. ad ci. perti. l. iij. in fi. z. l. si filius. e. ti. z pbat in. l. mo/ scbis. j. de iure fil. l. j. gl. no. S3 iũ z male in. l. iperatores. S idẽ rescripserũt. j. ad munic. Sed qd teneas ista glo. remanet uera: cũ hic pf nõ intercesserat penes republi. cã: z ideo de iure antiquo poterat conueniri tãqf fideius/ sor filij qui uidet eẽ cõtinu: ut. l. cũ filius. j. de uerb. ob. ergo nõ dz posse conueniri anteqf pncipalis: ut. l. non re. cte. C. de fideius. Et quare aliud oli i republica qf i alijs. ratio no. in. d. l. i. z sic fm istã habes qd pf q obligat p fi lio penes re publicã posset conueniri anqf filij. Ja. d. are. l. j. S3 iũ in. l. suũ. S. an filij. j. de uerb. ob. z dixi i au. d. fide ius. S. i. z videtur gl. C. de fideius. l. sicut. quã gl. teneas cordi. z per hoc e falsa solutio. An. de pñis qd dicit qd pa ter conueniebatur ex contractu filij tanqf tutor: z ideo po terat conueniri. Wico. de neapo.

Ex. l. sequenti.

In abiguis iudex eligit. z an ordo omiffus vitiet. z cũ qd e ad tertiã quartã tutelã a diuersis iudicibz uocat q pferat. z cũ repiunt duo testã valida eodẽ tẽpõ cofe/ ta an iudici incõbit alter ppare. z an uocat ad duas tu telas pẽdẽte iudicio electiõis possit ad aliã uocari. Et an in electiõẽ sit legati q cõtulit eãdẽ pben. duobus cõ/ cedet cui uelit z rescriptũ caput robur a tpe pñtatõis iõ absolutũ a papa si gaudet bñficio an pñtatõẽz absolutõis

I duas. Habẽti duas tutelã si due d ferant diuersis tẽpõibz prior posteriori pferat. si uero in simul deferatur erit il la ascripta quã deferẽs declarauit. b. d. z sic qf dicat be nedico eũ excusari a quarta: z sic iperator zẽ. pp istã lit terã q sequit etenĩ zẽ. Et expone si p quãuis: z hic inci pit rñsio dy. z gl. Ibi iperatoris: cõstitutiõis eũ tutorez. Ibi ad aliũ. hoc uerũ ibi cõstat de ordine. si aut nõ con stat sequit sinautẽ zẽ. Ibi creatus. id est in diuersis eius/ dẽ plone creationibz. uel dicẽs tutoribz: z sic intelliges in pte z filio q erãt in ptãte quoz tutele sibi profũt ad i uicẽ. Ibi eũ. f. creatũ. Et nota qd in abiguis iudex eligit. ad qd facit. j. de re. iur. l. in abiguis. z de iure do. l. i. abiguis. z de iure fil. l. nõ puto. fm Ja. de are. z facit qd no. in Specu. de lega. S. nũc uideãdũ. S. qd si pf. C. l. op. duobz modis: z qrit de vno: z inducit ar. ad vnũ oppo nit gl. z nõ soluit qd ordo nõ spectet: ut. j. d. sol. l. nec enĩ By. hic soluit: cui uerba recitabo in fine solutiõis. j. e. l. cũ hui. cõcordat sol. quã ponit Ly. in. d. l. nec enĩ vno tãtũ mẽbro addito: z oibus solutiõibz spretis sic dicas: qd aut loqf de ordie quo ad seipsã: z tũc spectat ordiez ga inordinatũ nihil zẽ. in au. d. de here. z fal. S. inordina tũ. aut loqf habito respectu ad aliud: z tũc distigue: ga aut qrit nunqd ordo omiffus vitiet rẽ de q agif: z tunc aut e ordo necessitatis: z tũc ordo omiffus uiciat: ut. l. ij. S. prius. de vulg. z pupil. z de hñdi. insti. l. vt debitũ. aut est simplex institutio ordinãde uolũtatõis: z tũc nõ uiciat. j. de pecul. l. qdã. z insti. de le. S. ante hñdis. aut e du biũ: z tũc idẽ q nõ uiciat: ga censet tanqf simplex institu tio. ut. C. q testa. fa. pos. l. abiguitates. z. l. pposteri. aut qrim an ex ordine resultet ius z tũc aut dispositio legis uel hois uolũtas e certa et ex ordine ius si resultat neqz curam de ordine: ut in dicta. l. neqz enĩ. z dicta. l. quidã z in. S. a te. de leg. ij. l. cũ pater. S. fidei tue. z sic aut e in certa: z tũc ordinẽ sequimur: ut. l. generat. S. qd ergo. j. de fideicõ. liber. z. l. gallus. in. S. i. j. de lib. z postbu. z de here. insti. l. q soluẽdo. z dicta. l. cũ pf. S. a te. de le. ij.

z de usufruc. leg. l. quoties. modo habes solutionẽ om nium scõm By. Sed By. ponit ista uerba. d. hac solutiõẽ habes per Ja. de are. in. d. l. quoties. d. usufruc. lega. z Ray. in. d. l. neqz enĩ. j. de solu. C. Itẽ op. glo. de. l. si in plures. j. de excep. Sed opponit etiã de oibz. ll. allegatis in gl. Et responde ut glo. z ubi glo. dicit qd cõmittit sorti. qd itellige ut i. l. i. C. vti possi. i. gl. magna. in fi. qd est no. querit gl. pone qd tertia z quarta tutela e data a diuersis iudicibz: que dicat pferri. Et rñde ut gl. qd itellige iurisdictiõis cuius utriusqz incola e: z origia/ riuus tãtũ in alia. Sed si sit in vna originariã tãtũ in alia incola: tunc declaratiõẽ facta a iudice incolat incola pre ferf: ut no. glo. C. de incolis. l. ciues. lib. x. z facit. l. liber/ tas. S. prescrip. j. ad munic. fm Ray. z sũt uerba By. Sed certe gl. l. ciues. S. dicit in cau ubi defert a iudicibz uel incolat uel originis: ga dicit eẽ in electiõẽ uocati ad mun uel ad on: ut possit accipere qd mun uelit. z Al/ dra. dicit obere ad superiorẽ recurri: z forte istud e uer/ et uideat sibi declarata tutela q min onus bz. ar. illius gl. No ob. l. si duo. de re iudi. ga forte ibi erat debitum id qd cõtinebat in snia iudicis ad plus condẽnatis: z sic nõ dicit p aliã sniam obitor liberari: z ad superiorẽ recur rim. ar. j. de regu. iur. l. id qd nostrũ. in fi. z ar. j. de iter/ dic. z rele. l. flegatoz. sed hic nõ erat obligat ad aliquã tutelã an: z iõ minus intelligit sicut i uocatiõẽ muneris. nec ob. qd põr dicere qd hic e spãle fauore pupillõrũ: ut itelligat de minori tutela: ga idẽ fauor e in pupillo bẽn te paruã tutelã sicut in hẽnte magnã quasi par ratio zẽ. S. de ritu nuptia. l. nõ solu. Preterea glo. in. l. ciues lo gtur in munere publico: qd e introductũ fauore reipu/ blice que e magis fauorabilis q pupill. ar. ei qd no. C. de tẽpõ. app. l. i. de hoc aliquatũ tãgif p By. j. de leg. i. l. qui duos. in prin. z scõz ea que dixi nõ ob. l. iij. in fi. de colle. illi. de q Ray. oppo. z nõ soluit: ga scõm ea que di xi concordat. z de ista questione not. Guil. C. de sacro san. eccle. l. neminẽ. in. ij. col. C. Ultimo dicit gl. ista. l. fa cit ad id qd no. C. de edic. di. adri. tol. l. i. S. i. z quando inueniuntur duo testamẽta z nescitur quod fuerit pri us uel posterius qd recurrimus ad iudicem z iudex con firmat quodcunqz uult. sed domini hoc non est uerum: quia licet glo. in dicta. l. i. non firmat pedes: tamen uer tas est qd neuter est heres: ut in glo. z melius. j. de bon. pos. scõm tabu. l. i. in pri. z ibi dicas. C. Quero extra gl. pone qd iudex non elegit quã tutelã suscipere habet ci ratur ubi iudex uocauit eum ad duas: nunquid poterit pendente isto dubio uocari ad aliam. Dic qd non scõm Jac. de are. s. eo. l. diximus. C. Querit A. parti. pone qd legatus concessit duobus eandem prebendam: nec ap paret cui prius uel cui posterius: an debeat esse electio legati cui uult eã cõfirmare. De hoc habes casum scõm eum extra de rescrip. c. duobus. lib. vi. C. Ultio prestat iste tex. argumẽ. qd mandatum seu rescriptum principis accipiat uigore a tempore presentationis litterarum. fa cit ad hoc. C. de libe. cau. l. iubem. S. facit. l. si sponsus. in prin. C. de dona. inter uirum z uxorem. facit. l. qui absẽ ti. in prin. j. de acquir. posses. Nec ob. C. de repu. l. licz ut no. glo. in dicta. l. qui absenti. z sic prestat argumen. quod si aliquis erat excommunicatus: z fuit absolutus per papam eo absente quod absolutio nõ profit sibi ni si absolutio perueniat ad noticiã suã. et solet notari i. d. l. q absenti et no. io. theutonic. ij. q. v. c. i. W. d. nea.

Ex. l. sequenti.

An iperator sit dñs ton mundi. Et quot debeãt eẽ p fessores doctrinã i qlibz doctrinã. Et stãte statuto qd p snijs interlocutorijs nõ pñt capi. nisi pro vtraqz parte. intelligitur pro qlibet snia. et que ciuitates uocẽtur me tropolitane. et que sit differentia inter forũ et locuz iu dicatorũ. Et an maxime ciuitates possint immunitatem concedere. Et an canonicus cui per papam concessã e prebenda ultra numerum canonicorum taxatum gau/ deat priuilegio canonicorum.

Grammatici. Grammatici rethores & medici & sophiste tutelis excusant fm modum inferius designati. Ibi sophiste. i. dialectici. Ibi qui. s. medici. Ibi muneribus que snt publica auctoritate & utilitate: & itelligas in psonalibus. Ibi & heres: dic ab herisco qd est idē quod diuido: qd patet. s. fami. heris. in rub. & no. ex de rescrip. c. quia. li. vi. per archi. & de re iudi. c. i. li. vi. fm Ray. Ibi manifestū vel manifestā dum fm By. Ibi vniuerso. No. pncipē romanum esse dīm totius orbis: & ita testatur in. l. deprecatio. s. ad. l. rbo. de iac. Nec ob. C. de sūma tri. l. cunctos. vbi videt dicere qd sunt alij nō subiecti. & de eunuchis. l. fi. & quod ibi no. ga ibi loquit de facto. nā de facto alique prouincie nō sunt sibi subiecte: sed de iure oēs sibi subiecte sūt. & ita dicit Pe. in. d. l. i. C. de sum. tri. quod credo verū: nisi per aliquod tps sit secuta prescriptio: vt dixi plene post An. de pisis in preambulis vsus feudoz: licet ptra ruz tenēt doc. in. l. cōperit in. fi. C. de pscript. xxx. annoz. Preterea hoc nō videt verum: cum enīz frācia ab eius dñio sit subtracta & rex francie sit exēptus vt hēs insti. de pa. po. s. fi. Sed glo. ptra no. in. l. hac edictali. de pa. iur. ra. fir. plene dic vt dixi in dictis pambulis qōnibus & dixi etiā in ti. de pa. po. insti. credo enim regē francie subiectus esse imperio. Non ob. l. in noie dñi. C. de offi. psec. pto. affri. ga illa facit pro me: vt dixi in ti. de pa. pote. totus mundus allegat illā. l. pro illa pte. sed vritas est in cōtrarium: vt dixi in dicto titu. Ibi minoris. facit. j. ad orfi. c. l. i. & quod ibi no. Ibi medicos: qui curent pro ciuitate. Ibi quotidie tres: qui doceāt in ciuitate. Ibi secūdo. s. numero. vij. medicoz: & iiii. grāmaticoz: & subaudi decet vti zc. & ibi declarat qd sunt maxime ciuitates & que maiores & que minores: de qbus. s. fecerat mentionez. Ibi tertio. s. numero. v. medicorū: & trium sophistarū: & repetit decet vti minores ciuitates: habētes foz. causaz & locum iudicioz dicunt maiores. habētes enim metropolitānuz dicunt maxime ciuitates: sed dicunt minores que carēt istis. Ibi licet. s. ciuitates. Ibi muneribus. i. in fauorē soluentium munera: quod redūdaret in lesiones eoz si non possent viuere. C. glo. opponit duobus modis: & qrit de qnqz qōnibus. primo op. de. l. qunqz. de insti. Et rñde vt in glo. C. Scōo op. de. l. parabolani. C. de epis. & de. Et rñde vt in glo. & no. quot noia habent medici. C. Querit glo. quor debeāt esse in vtraqz doctrina: nunquid in grāmatica debent esse quattuor & quattuor sophiste: an debeant esse quattuor in vtraqz. Respōde q quattuor in qualibet doctrina. Notetis dñi ex ista glo. arg. pro statutis in qbus cauef q nō possint percipi pro sentētijs interlocutorijs ab vtraqz pte: nisi. x. an a qualibet debeat recipere. x. an ab oibus vna. x. trñ. dñi ista glo. pstat ar. q a qualibet dz recipe insoliduz. habes de hoc in auē. de iudi. s. neqz autē labor. coll. vi. facit id quod ibi dixi post Ja. de bel. z no. bene hāc glo. C. Beinde qrit glo. que dicunt maxime ciuitates. Et rñde vt i glo. C. No. ex glo. q maxime ciuitates vocant metropolitane q hnt archiep̄m. metropolis enim archiep̄s dicit: vt patet in auē. qūo oporteat epi. & de epis. & p hāc glo. dñat Ja. de bel. glo. que est in auē. de defen. ciui. s. & iudicate. col. ij. dū vocat maiorē ciuitatē florētiā: & ita dñat By. sequēdo eum: sed certe illud nō est verum q̄ tum ad ciuitatē florētie: quia illa hz trñ ep̄m & nō vocat eam maximā: sed vocat eā maiorē: quod certum est eē: quia scio q ibi est forum & reddit iudicium. in eo autez quod dicit glo. de ciuitate pistorij q sit minor. glo. posset male dicere: quia imo non est verum: immo maior dz dicit: quia ibi est forum & reddit iudiciū. C. Querit glo. que est differētia inter rethores & sophistas. Et rñde vt in glo. C. Querit glo. que vocat ciuitas metropolitana. Et rñde vt in glo. C. Querit glo. que est differētia inter forum causarum & locum iudicioz. Et rñde vt in glo. quā teneas cordi. s. q forum dicat vbi cognoscit de causis criminalibus. locus autē iudicioz vbi de ciuilibus.

Querit glo. qualiter est impossibile regere. Et rñde vt ibi. Et no. ex hac. l. q impossibile dicitur quod de iure fieri non pōt: sed de facto sic: & pcordat. l. filius. & alie. ll. allegate in glo. C. Querit glo. nunqd maxime ciuitates possint imunitates concedere vltra istum numerum in iudicium suum. dicas q sic: p iudicat enim sibi cōcedenti: non tamē valet in p iudicium publicum. Ita intel ligas hunc tex. facit. j. de iure iur. l. hi qui circa hoc hēs glo. no. C. de decu. l. vacuatis. li. x. C. Quid enim ecōtra si princeps concessit alicui imunitatē: an p iudicabit sibi vel ciuitati. Dicam. j. de le. i. l. ab oibus. & C. de exac. tribu. l. exactores. li. x. C. Ultimo versi. superinducitur ad questio. talem. fm Ja. de are. In aliqua ecclesia erat certus numerus canonicorū taxatus: papa nō concessit in illa ecclesia pbendam vltra numerum taxatum: nunqd talis gaudebit priuilegio canonicorū. Iste tex. optime prestat argu. q non. Pico.

Et philosophos. Vere philosophates excusationem consequuntur a tutela & cura: secus si ficte: & idē in alijs priuilegijs per que immunitas eis adiudicatur: et legatione militia vel alio famulatu conceditur & ademptione speciez sacerdotij & gymnasijs administratione. medicus nō semel approbat poterit reprobari. h. d. Bar. Ex. l. sequenti.

Archieps capuan redeūtes d studio doctores examinat & si indignos repiebat illos reprobat & doctor mino: xxv. an. in integrū restitui. petere non pōt. & qd sit gymnasium: & de dictione alius. & an impator ante coronationē possit priuilegia concedere. Et an populus ro. qui semel impatorē approbauit possit illum reprobare.

Ed & reproba. Nec lex cōtinuaf. Ibi reprobari medicum. s. causa legitima subsistente: alias secus: vt. j. de decre. ab or. fac. l. quod semel. & no. in. l. vt gradatim. s. reprobari. j. de mu. & hono. fm By. Itē non ob. j. de decur. l. pe. in fi. vt ibi no. Et facit istud pro eo quod fuit semel factus in regno per archiep̄m capuanum qui oēs de istis partibus redeūtes voluit iterum examinari in ciuitate neapolitana: & qplures repro bati fuerunt: & vellet deus q ita fieret nunc. Ibi pstitutis. s. q debeant eē in vnaquaqz ciuitate. & no. tex. qui se quitur. Ibi philosophates. facit iste tex. ad. q. quaz hēo per glo. C. de mune. & hono. l. professio. li. x. vbi dicitur q doctor legum minor. xxv. anis non possit petere restitutionē in integrum si est deceptus in iure: quia pōt sibi dici professio & desiderium tuum inter se discrepant: et doc. formāt istam qōnem alibi: non tamē allegant istam glo. que tamē est notabilis satis. Ibi constitutiones: ab eo latas. Ibi legatos. Nota q speciale est in istis vt non cōpellant accipe legationis offm: ergo in ptra ruz est ius cōmune. de cōpen. l. i. & ad muni. l. i. in fi. & sic alij cōpellentur suscipere officium legationis. facit. l. munerum. s. legati. de mu. & hono. & l. iiii. s. ordine. de deleg. habes glo. ordinariā in. l. si qs decurio. C. de decuri. C. glo. in. s. & philosophantes. oppo. vno modo de. l. ij. s. qui pueros. de excu. tu. & de. l. poete. C. de psec. & medi. Et rñde vt in glo. l. sed & reprobari. C. glo. op. quinqz modis & querit de vna qōne. C. op. de. s. semel. insti. qui manu. non pos. Et rñde vt in glo. C. Beinde op. de. l. iudex. de re iudi. Et rñde vt in glo. C. Itē oppo. de. l. si ab arbitro. C. qui satis. cog. Et rñde vt in glo. Et vt melius soluas omnia contraria. dic q h fuerat causa repro bationis: ibi nō. de hoc no. j. de decre. ab or. fa. l. quod semel. & plene per By. extra de regu. iur. c. quod semel placuit. li. vi. C. op. de. l. i. & ij. C. de mino. Respondeo vt in glo. C. op. de. l. iij. s. causa. de arbitris. Bic vt in glo. C. Querit glo. quare isti monstrāt se non esse philo sophos. Et rñdet vt in glo. & vbi allegat. C. de profes. & medi. debet allegare de mu. pa. C. Querit glo. qd est gymnasium. Et rñde ut in glo. dicit. uel expone: ut. l. i.

I duos s. grāmatici. vtrū d esse ciuitatis sit q ha/ beat episcopum. habet per Abb. & moder. in. c. i. de offi. or di. per bar. in. l. i. de me tropo. li. xj.

.C. de natura. lib. 7. de mune. 7. hono. l. septem in prin.
Cōtra hunc tex. extra glo. oppo. q. male apponatur
 verbum alium. cum de eius natura sit implicare ad pre-
 cedentia: vt. j. de re. du. l. quidam regulatus. ergo impli-
 cat q. esse militem sit famulatus: quod est falsum: vt pa-
 tet. j. de mili. testa. l. 1. So. glo. in. l. non soluz. §. queritur
 .s. de procura. q. hec dictio alium: non implicat: quia si-
 mile habes ibi crucifixus erat xps 7. alij duo latrones: vt
 no. in dicto. §. queritur. in. auē. vt defunc. seu fu. in prin.
 coll. ij. fm An. de pifis. Ray. inducit hunc tex. pro impe-
 ratore non coronato: 7. non dicit plus: videlicet q. pri-
 uilegium ab eo concessum valeat 7. teneat cum dicat hic
 tex. ingrediens mox principatum zc. de hac. q. hēs ple-
 ne per Ja. de are. in. l. bene a zenone. C. de quadri. pre-
 scrip. Ray. tenet q. possit priuilegia concedere: quia ho-
 die est deuoluta imperij electio ad manus sedis aposto-
 liche: vt extra de re iudi. ad apostolice. li. vj. ergo sicut po-
 pulus romanus olim elegit imperatorē absq. aliqua cō-
 firmatione: vt. s. de consti. princi. l. i. ita hodie papa nec
 eget confirmatione. glo. tenet contrarium in dicta. l. be-
 ne a zenone. pro quo fact q. electio non tribuit ius ele-
 cto. C. de iurisd. om. iudi. l. priuatorum. nisi tantuz quo
 ad hoc vt reuocari non possit electio per eligentes: vt in
 auē. de coll. §. ad hec. coll. ix. 7. ibi habes gl. 7. ibi dixi de
 hac materia. Et si vis tenere opinio. Ray. potes respon-
 dere ad contraria: quia ibi loquitur in dignitatibus infe-
 rioribus: vbi electio non tribuit ius quo ad oia. **C** Sed
 hic 7. in superiori ver. ex sola electione ius tribuit: vt pa-
 tet in. l. pe. in fi. C. de decur. li. x. 7. per ea que dicam in. l.
 ex eo. de mili. testa. 7. vide in Spec. de hac questione. de
 rescrip. presenta. §. ratione igitur. ver. item q. obtentuz:
 7. per archi. extra de re iudi. ad apostolice. li. vj. **C** Ulti-
 mo tex. l. sed 7. reprobati in prin. facit in ar. pro glo. no.
 quā habes in. x. coll. si de inuesti. inter do. 7. vasa. lis ori.
 .c. i. q. populus romanus qui semel approbavit impera-
 torē posset eum reprobare 7. degradare. Duil. ponit de
 hoc. ff. de legi. l. non ambigif. 7. dixi in. d. c. i. **P**ico.

Ex. §. sequenti.

Cantum est dicere paduanus quantum de padua. 7.
 propter magnam scientiam in aliquo seruatur duo pri-
 uilegia. 7. capellani cardinaliū stantes auinionī possunt
 retinere beneficia cum quo ad clericos auinionū sit cōis
 patria. an autem studentes iuri canonico sint immunes
 ab oneribus: 7. que sit ratio q. legum doc. non excusant
 vbi non docent. 7. an alibi possit legi q. in ciuitate ro. Et
 an priuilegia concessa ciuitatibus extendantur ad castra.

Amplius. Docens grāmaticam vel curās in
 propria patria habet excusationē
 in illa: secus si docet in patria aliena: nisi sint valde disci-
 plinati: quia tunc vbiq. docētes 7. extra numerum excu-
 sationem consequuntur. Idem in philosophantibus in
 ciuitate romana 7. legum doc. siue cum salario vel sine sa-
 lario doceant. h. d. Ibi habent iuxta numerum positum
 .s. l. pxi. §. i. Ibi comaneos. i. de comanea: exponit glo.
 quam allegat doc. Signorellus q. tantum est dicere pa-
 duanus q. tum de padua: quod facit cōtra id quod no.
 Ja. de are. C. de adop. l. i. de quo dixi in. l. prouinciales.
 de verbo. signi. Ibi numerum traditum. §. l. prima. §. i.
 Ibi in aliena patria. no. q. ratione magne scientie huan-
 tur in aliquo duo priuilegia specialia. scilicet q. hēt pri-
 uilegia ppria 7. aliena: 7. vltra numerum. facit quod no.
 insti. eo. §. Itez ratione in fi. glo. Ibi patrie. allegat hūc
 tex. An. de pifis q. capellani cardinalium qui stant au-
 inioni possint retinere beneficia sua cum quo ad clericos
 auinio censeatur patria cōmunis. Ibi habebit neq. in
 sua neq. in aliena. 7. vide quod no. insti. de ex. tu. §.
 item rome. Ibi remittuntur. qui sunt isti. no. Jo. mo. in
 proemio. li. vj. **C** Quid in scholaribus studentibus in
 iure canonico. Ray. remittit ad id qd dicit Joā. mo. vbi
 ipse notet ego nescio. Sed de hac questione habes glo.
 ordinariay in. l. i. 7. ij. C. qui eta. vel pfe. q. vsq. ad. xxx.

annum habeant scholares immunitatem a muneribus
 personalibus. nam prout intelligitur in glo. studium ni-
 hil operatur vt excusentur ad tantum tempus. Eolo ta-
 men scire q. Duil. C. de sacrosanc. eccle. l. nemine. videt
 intelligere aliter illas. ll. q. intelligat eas glo. quia dicit
 studium nihil operari quo ad imunitatem: quod tamen
 est falsum: vt plene dixi in dicta. l. ij. 7. ibi videas bene. ta-
 men veruz est q. scholares existentes in studijs a turelis
 vel a cura excusari non debent cum istud sit munus pa-
 trimoniale: vt dixi plene in dicta. l. ij. **C** Glo. oppo. vno
 modo 7. querit de quattuor. **C** Oppo. de. l. medicos. C.
 de profes. 7. medi. Sol. vt in glo. 7. dic plene vt no. in di-
 cta. l. medicos. 7. ibi dixi. **C** Querit glo. que est ratio q.
 legum doc. non excusantur vbi non docēt. Et responde
 vt in glo. 7. sic hac ratione attenda doc. nostri sunt peio-
 ris cōditionis q. medici qui possunt licite legere vbiq. q.
 sed legum doc. non: ideo non excusantur nisi legētes in
 ciuitate romana: quia non dicuntur docere verā scientiā
 sed adulterinā. Et sic no. contra studia lombardie que
 non habent priuilegia: quia in eis dicitur doceri adule-
 rina scientia. dicit tamen Ja. de are. q. si princeps scie-
 rit legi in dictis studijs 7. tacuerit q. videatur tacite con-
 sensisse: vt. l. de quibus. C. de legi. 7. sic hodie per p̄scri-
 prionem poterit legi in eis. **C** Querit glo. nunquid pos-
 sit legi alibi q. in ciuitate romana. Et rii. 7. dic vt in glo.
 fa. quod no. in proe. digestoruz. §. discipuli. igitur subij-
 cit glo. q. non possit legi extra ciuitatem veterem bono-
 nie. i. extra aposas. **C** No. ex ista glo. valde fm dominū
 signorellum q. priuilegium concessum ciuitati nō exten-
 ditur ad villas aposas: tātum est q. tum est in illis villis
 bono. zc. **C** Scias q. Ja. de bel. format istaz. q. in auē.
 qui. mo. na. effi. sui. §. si quis igitur. coll. vij. 7. disputauit
 ibi contrarium: allegat pro se. l. si quādo. C. de bo. vac.
 allegat etiam pro se. l. i. §. cum urbem. s. de offi. p̄fe. vr.
 Et pro hoc faciunt glo. no. s. de postu. l. ex ea. 7. qd no.
 in dicto. §. si quis igitur. que dicunt q. consuetudo ciui-
 tatis astringit villam vel restringit: ita q. collecta ciuitati
 imposita ad castra extenditur. facit etiaz pro Ja. de bel.
 quod no. Duil. s. de pig. acti. l. si conuenit. 7. s. de sta-
 bo. l. ingenuum. 7. quod no. doc. C. de iur. 7. fac. ignorā.
 .l. etiaz. 7. Ray. in. l. si finita. §. ex hoc edicto. de dam. in
 fec. de quibus. q. dicam. j. de leg. iij. l. prediis. §. ticio di-
 cebam contrarium in dicto. §. si quis igitur. arg. huius
 glo. quod probabā tali ratione: vrbs 7. ciuitas idē sunt:
 vt probatur ex. l. prescriptione. 7. l. singulorū. C. de edi-
 priua. Sed certum est q. appellatione vrbs non conti-
 nentur castra vel ville: vt. j. de pe. le. l. naz quod liquide
 .s. si. ergo nec appellatione ciuitatis. Non ob. q. potes
 dicere q. in priuilegijs sit larga interpretatio. ff. de con-
 sti. prin. l. si. quia illud est verum non tamen contra. l. C.
 de inoffi. te. l. si quādo. non est eniz verisimile q. velit im-
 perator mutare naturā 7. significationem verboruz: nisi
 hoc exprimat per dictam. l. si quādo. **P**reterea etiaz in
 legatis sit plena interpretatio. j. de regu. iu. l. in testamē-
 tis. 7. tamen legatum factum de eo quod est in vrbe nō
 extenditur ad castra: vt in prealle. §. si. ergo zc. **N**ō ob.
 .l. si quando: quia ibi fuerunt verba interposita integro
 statuto zc. **P**reterea Duil. aliter intelligit istā glo. in. l.
 quādo. 7. ibi dixi. Non ob. l. i. §. cum urbem. de offi. p̄fe.
 vr. quia illa non est contra. nā ponitur copula 7. er-
 go videtur innuere 7. concludere q. appellatione vrbs
 non continentur ea que sunt extra ciuitatem: cum copu-
 la 7. ponatur inter diuersa: vt. C. per quas perso. no. ac-
 qui. l. si. 7. no. s. de iur. 7. fac. igno. in rubri. 7. habet indu-
 cere repetitionem precedentū: vt. l. gaio. §. seio. de fun.
 instru. 7. instru. le. **C** Rederem distinguendum q. aut di-
 ceret priuilegium concedo ciuitati paduane: 7. tunc ex-
 tenditur ad continentia castra 7. edificia. Aut dicit con-
 cedo ciuitati non expresso nomine proprio: 7. tunc ciui-
 tas intra muros habebit priuilegium. argumentum di-
 cta. l. nam quod liquide in fi.

Ex. l. sequenti.

Doctor doctoratus corruptela doctorum no dicitur doctor z caput doctoris honoratur bireto in signuz certaminum loco corone.

Athlete.

Athlete z fides e magistra tus dum sunt in magistratu a tutelis z curis que sunt munera civilia excusantur. b. d. vsqz ad. s. dat. Ibi excusatione. de qbus aut athlete intelligat statim sequet: sed qui zc. Ibi sciens illis tm fm Dy. Ibi certaminibus: z cu affectu fut victoria z gloria: als no. C. de athletis. l. i. li. x. fm Dy. gl. op. duobus modis. primo op. de. l. siue hereditaria. p. i. i. l. i. in fi. de his qui no. infa. Et rñ. vt in glo. z itellige de certaminibus ad delectatione pncipis: vt patet in. d. l. i. C. Itē op. de. d. l. i. in prin. Et rñ. vt in glo. z itelligas de illis qui certat virtute ppria no corruptela aduersarij. z per hoc dicebā in. d. l. i. fm do. An. q. effecti doctores p corruptione doctoz no videatur doctores. iste tex. allegat in ar. per Ja. de are. q. caput coronat in signu honoris: qd facit ad biretum qd puertuatis imponit qd dz eis imponi tāq vincētib in certamine: q videt ter certasse: semel in examine priuato: z semel in publico: z semel qñ puertuaf: vt dixi post do. An. de pisis. in. d. l. i.

Ex. s. sequenti.

Officiales cois an teneant soluere gabellā dū sunt in officio. z que dicant munera ordinaria.

Sententium.

Ab hz sumariuz. Ibi quo. i. quo usqz. C. Glo. op. duobus modis: z qrit de vno. C. Op. insti. e. in pn. Rñdeo vt in glo. C. Et no. q. tutela est munus publicū auctoritate: sed vtilitate priuatus. z facit ratio glo. ad ea que dixi. s. sol. mat. l. i. C. Glo. op. de. l. i. in pn. j. de mu. z ho. Rñdeo vt in glo. C. Beide op. de. l. a tutorib. s. fi. de adm. tu. Et rñdeo vt in glo. C. Ultimo iste tex. pstat arg. ad id qd no. gl. in. l. honorē sustineti. de mu. z ho. q. officiales cois dū sūt in officio vt sunt anciani ciuitatis no teneant soluere gabellā. C. Contrariuz no. glo. C. de exac. tri. l. exatores. li. x. Bul. format hac. q. in. l. nemine. C. de sacrosan. eccle. dic q onera ordinaria teneant subire: cuz nemo ad illis excuset: cōordinaria subire no tenent per. l. i. C. de vaca. mu. que aut sint ordinaria plene no. C. de superind. in rubri. li. x. C. de ca. tol. l. i. z in. d. l. exatores.

Ex. s. sequenti.

Tutori pupillus expensas facere non debet.

Tutela.

Sumari cū pcedētibus. Ibi munus quo ad vtilitates pncipalr. Ibi ptnet accipe vide qd est. j. Ibi puinciaie. i. pñmoniale: z dicif prouinciaie: ex eo qa puinciaie sunt qui soluūt tributa de pñmonijs eoz. C. Glo. op. insti. de his qui sūt sui vel alie. iur. s. pe. Et rñdeo vt in glo. z facit pro eo qd dixi. s. solu. ma. l. i. C. Op. de. l. i. s. de mu. z ho. rñdeo vt in glo. C. Querit glo. quō no ptnet hoc onus ad impēfaz. Et rñdeo vt in glo. C. Quero a te vides q tutor: no dz facere expēfaz pupillo: qd ecōtra. nūquid pupillus debeat facere tutori expensas. Dicas breuiter q no per. l. paupertas. j. e. ti. qa si pupillus teneat facere expēfaz tutori no esset iusta excusatio q oporteat laborare tutorē propter victum suum. pro hoc facit insti. e. s. item ppter paupertatem: z plene dixi insti. de tute. in prin.

Ex. s. sequenti.

Herbz vel: ponit exceptiue z expositiue z accusans aliquē vbi iminet amissio maioris partis bonozum dicif capitalis inimicus.

Dat remissionem.

Primo ponit regulas z exceptionem. Scōo ab exceptiōe excipit: vt pz in lra. z vide pro intellectu huius. s. ea que no. z que dixi plene insti. e. s. itē si ppter inimicitia. C. Glo. qrit de qnqz. Primo qrit de cuius pre puenit hec culpa. Et rñdeo vt in glo. z idē sentit glo. sequēs: quod satis videt equū. Et sequit Be. in. d. s. item propter: lz aliter sentit glo. ibi qrit glo. que est

ratio diuersitatis a hñ. vbi pōt. Et rñdeo vt in glo. Aduerte tamē glo. distinguit: aut fuit magna inimicitia vel offensa: vel fuit modica: qa magnā no videt remittere: modicaz sic. ar. j. de adi. le. l. iij. in pn. z in fi. z l. iij. C. Et hēs etiā ex glo. no. q. vbi vel: ponit exceptiue: alias ponitur expositiue. C. Querit glo. qliter pōt testator face re q efficiatur debitor. z rñdeo vt in glo. C. Beinde qro pone q testator accusauerat istū de tali crimine: ex quo veniebat publicāda tertia pars bonoz: vel maior pars: vel qa due pres: nūqd dicat ista capitalis inimicitia: ita q possit se excusare a tutela filij. Quedā glo. dicit q accusatio maioris ptis bonoz no ptrahit inimicitia capitalē. ita tenet in. l. isti quidē in fi. s. quod me. cau. tu habes glo. cōtrariā in. s. si ho odiosus. in auē. de testi. col. vij. z. C. de re. po. l. i. li. x. que sunt vera per. l. fi. C. de re. do. facit quod no. glo. in seq. s.

Ex. s. sequenti.

Qualitas testis attēdit tpe quo deponit. z si hēo. q. de statu cū aliquo reciproca testificatio locū non habet.

Amplius.

Ibi vide. Et sic si aliquis faceret vel diceret se debitorē vel credito rem pupilli ad hoc vt hēat excusationē ab onere facit se fieri: q no ppterea excusabit. s. demuz si bona fide hoc facit fm Ja. de are. C. Op. glo. de. s. itē is. insti. e. Et respōde vt in glo. C. Beinde iste. s. facit ar. ad qōnez quā no. gl. in. d. s. si ho odiosus. in auē. de testi. q si tpe quo aliqs reddat testimoniū ptra me erat inimicus meus: lz tpe apture no inueniat: tñ no v3 dictū: quia inspicimus rps dati testimoniij sicut h tps quo dat tutor. C. Itē pstat ar. ad aliud q si hēo. q. cū aliquo de statu: q ille no pōt reddere testimoniū contra me nec ego ptra eum.

De rusticis.

Ibi humilib. Et itelligo humilem in ista materia sicut i. l. humilē. C. de ince. nup. arg. eius qd no. insti. de publi. iu. di. s. ij. cū quo pcordat insti. de iniur. s. atrox. C. Glo. op. duobus modis: z qrit de vna qōne. C. Op. de. l. certi iuris. de iudi. z de. l. ij. s. depositi. Respōde vt in glo. qz ille pcordant. C. Op. de. s. si mulier. Et rñdeo vt in glo. C. Itē op. de. l. si vni. alias incipit pōponius. j. de re iu. di. glo. no soluit. sed solue q ibi iudex erat litteratus: lz in casu illo iam cepta qōne dubitaret de facto. z de iure qd resularet ex illo: secus si eēt oino illiteratus: qa loquitur. l. certi iuris. h autē loquit in tutore in quo no exigif q sit litteratus: sed tm exigif experientia factor: sic dicimus in prate vel rectore: vt no. in. d. l. certi. z si illam no hz bene excusare. C. Querit glo. nunquid in rustico distinguemus vtrū sit sagax vel non. z responde vt in glo.

Ex. l. sequenti.

Qualiter pbeif paupertas z qualiter quis dicatur impar oneri iniuncto.

Paupertas.

Ibi imparē inopiā intollerabile: vt no. C. de decuri. l. ad subeundum. z de mu. z ho. l. ciues. s. inops. fm Dy. C. Et aduerte qa fm Jac. de are. illa. l. destruit glo. positā in. l. ij. z. l. cū de lege. de pba. ideo dicas z melius: vt no. in. l. si vero pro pdemato. s. qui pro rei qlitate. s. qui satisda. cog. facit ad hoc. s. de lib. agno. l. fi. qa paupertas pbat per famā: qa aliter pbari no possit. ar. j. de flu. l. i. s. fluminū. fm Ja. de are. facit quod no. C. mā. l. si pro ea. z in auē. de eqli. do. s. illud. col. viij. z plene dixi in repeti. l. si pstate: qa h Ja. de are. loquit impfecte qtu ad intellectuz huius. l. C. Glo. op. vno modo z qrit de vno. Primo op. de peri. tu. l. i. Et rñdeo vt in glo. z ibi dixi glo. talē. s. subaudias pauperē de quo loquit h. l. z facit ad hoc. insti. de ex. tu. s. iij. C. Itē op. glo. de. l. suspectus. z. l. suspectus. s. ti. i. So. vt in glo. z facit insti. e. s. item ppter paupertatē. C. Querit glo. qd dicatur impar oneri iniuncto. z rñdeo vt in glo.

Ex. l. sequenti.

An appellatione filij cōtineat nepos z an presbyter debeat esse tutor filiorum presbyteri z vsqz ad que gra

dum compellantur.

Ed et milites. Ibi honoris: quia fuerunt socii in honore militiae. Ibi aduersus. **C**ho. q. qui pluribus iuribus potest uti vno cassato ex alio vocat. **C**itez no. q. remoto privilegio remanet quis in iure comuni: vt. j. de adulte. l. miles. §. sexaginta. z. l. administrantes. §. si. z. l. propter. §. si. z. j. de vulga. z. pupilla. l. filius. §. si plures. sm. Jaco. de are. facit. C. de adulte. l. iure mariti. z. l. auxilium. §. de mino. facit. l. quotiens. j. de reg. iu. Ibi cum reliquis: subaudi qui nepotes: alia est in littera reliqui vero qui cum reliquis non habes necesse subaudire. **C**lo. oppo. vno modo z querit de vna questione z inducit in arg. ad vnum. **C**oppo. de. l. i. §. itez in vno. de questio. glo. nō soluit. So. vt ibi no. **C**ad alias leges de quibus. j. oppo. quia illud est propter delictum suum ex quo non debet consequi premium. **C**querit glo. que est honesta missio. Rñ. vt in glo. **C**Et inducit glo. in arg. q. appellatione filij non contineantur nepotes: z est ratio: quia ista lex indulget contra ius: z ideo non extenditur sm. Jaco. de are. j. de verborum significatione. l. liberorum. de quo plene dixi. j. de libe. z posthu. l. gallus. §. insituens. habetis quādam glo. que est sup. ybo fortior. que est interlinearis obscura. Et ideo cum dixit ex vna damnū. dicas scilicet indicatur: quia cogitur esse tutor filij cōmilitonis vel dicas ex vna damnū scilicet ex parte pupilli. z quod sequitur in glo. ex alia parte dicas scilicet militis qui vitat laborem: quia non cogitur esse tutor nisi tantum filiorum cōmilitonis: z sic causa cōmilitie est fortior q. causa militiae. Item tex. facit pro eo quod no. Guil. C. de episco. z cleri. auē. presbyteros. scilicet q. presbyter debet esse tutor filiorum cōpresbyteri sm. Ray. Ibi contra ad hanc respondet q. hic in militia seculari: ibi in militia spirituali. facit auē. gazaros. C. de hereti. nam cum tantum excipiantur agnati vt patet in auē. presbyteros. ergo in alijs secus. **C**Quero tamen a te vsq. ad quem gradum compellantur esse tutores agnatorum suorum. Guil. in auten. presbyteros. tenet q. vsq. ad quartum gradum. diximus in auē. de eccle. ritu. z habes glo. ordinariā. in sti. de excusa. tuto. §. idem in milite.

Ex. §. sequenti.

CAn filius militis dimissi sine ignominia habeat excusationem a tutela.

Qui ignominiose. Alias incipit qui numerus. Ibi privilegium: quia habentur pro nō militantibus: quia ignominiose missi sunt. Ibi filij: quia habent privilegium in hoc vt alij milites eis tutores dentur quod privilegium in filiis istorum militantium ignominiose cessabit. z hoc vult tex. **C**lo. oppo. vno modo z querit de vno. Primo oppo. de hac eadem. l. §. ignominia. So. vt in glo. **C**Querit glo. nunquid filius militis dimissi absq. ignominia habeat excusationem a tutelis. Et responde vt in glo. vel dicas q. aut filij habent patrem viuū in cuius potestate sunt: z tunc transit ad eos privilegium: vt in contrario. argu. C. de episco. z cleri. l. ij. in fi. vel dicas q. etiam viuente patre aut filius recipit tutelam patre non consentiente: z tunc ex persona patris nō excusatur: aut ex voluntate paterna: z tunc pater videatur renunciare privilegio suo: z sic nulla causa excusatur sm. Ja. de are. dicit ipse q. hoc debet intelligi de filiis illorum ignominiose missorum: vt dixi super tex. de hoc an privilegium patris transit ad filios habes per Guil. in dicta. l. ij. C. de episcopis z clericis. z dixi. C. de profes. z medi. l. magistris. libro. x.

Qui olim. Ibi dāti filijs puator: ibi obligatur: si excusatione cōpetē nō pponat. **C**Gl. op. vno mō d. l. i. §. sinaut. §. e. z rñde vt i gl.

Quandoq. tempus. Ibi tempus ad q. fu-

erunt assumpti: quia habent tunc excusationem perpetuam vt dictum est: ibi militiae: licet fuerit assumptus in maius tempus. xx. an. **C**Querit glo. de vno que est ratio q. non habent immunitatem nisi infra. v. annos. Et responde vt in glo. quod non videtur verum: quia haberet tunc maius tempus ille qui est absolutus infra. v. annos q. ille qui est absolutus post. v. annos infra. viij. q. habet tantum vnum: vt in versi. qui autem post. sm. an. de pisis. z hoc si tu habes in tex. sicut ipse habuit videt q. si post quinquennium anni excusationem habet.

Qui autem. Supra dictū est de his qui militant ex ciuitate romanam: hic de his qui in ciuitate romana eam custodiendo de nocte. ibi militauerit i toto tempore quo fuerat electus sm. Dy. Ibi remissionem: etiam si compleuerit tempus ad quod fuerat assumptus sm. Dy. Ibi vacationem alii cuius temporis. Ibi credit: vt per hoc habeat excusationem. Ibi legionarius. i. qui legitime militauerit. Ibi absolutus scilicet cum milite. Ibi tutor scilicet alterius qui in eadem regione militauit. **C**oppo. glo. vno modo z querit de vno. **C**Op. de. §. plane. z responde vt in glo. **C**Querit glo. nunquid sit licitum rome morari qui est remissus cum ignominia. Et responde vt in glo.

Ex. §. sequenti.

CAn pater nanciscatur curam legitimam filij impuberis si cur nanciscitur tutelam.

Iam autem. Ibi testantur. hoc quod sequitur ibi scilicet ignominia constitutionem corporalem. Ibi tutelis. i. a tutelis que iunguntur in vrbe. Ibi qui militauit scilicet finito tempore militiae ad quod fuit assumptus. per enis: perfectionem significat. l. ij. de adulte. §. perfecisse. z. j. de verborum significatione. l. vrbana familia. §. pernoctare. **C**lo. oppo. quattuor modis z querit de vno. Primo op. q. impuberi detur tutor z non curator: vt. §. de tu. l. i. Respondeo vt in glo. que incipit ad litem. sic z pubes appellatur tam maior. xiiij. an. q. xxv. maior. arg. de cur. fur. l. penulti. z quod ibi no. facit. j. eo. l. non solum. §. li bertus. z quod ibi no. posses tamen respondere ad contrariū glo. q. curator possit dari impuberi: vt. §. **C**oppo. glo. ad versi. si ignominia. C. de his qui non imple: stipen. l. i. z responde vt in glo. **C**oppo. glo. de. l. siue hereditaria. de nego. ges. z solue vt in glo. de hoc dicas vt habes per Dym. §. de suspes. tu. l. decreto. z ibi dicam. **C**oppo. glo. de. l. qui olim. §. qui autem. §. eodē. Et responde vt in glo. que incipit hic no. vel dicas z melius q. iste. §. loquitur de eo qui fuit electus vsq. ad certum tempus ad militiam: z completo tempore habet immunitatem perpetuam. q. compleuit tempus pater per verbum per: quod perfectionem significat vt dixi super tex. prima enim so. glo. non procedit: quia non plus debet operari fictio q. veritas. j. de liberis z posthumis. l. filio. §. si certum petatur. l. si filius. sed qui sunt absentes non consequuntur excusationem perpetuam ante. xx. annos: vt in. §. qui autem. ergo nec isti. Ad. §. qui autē. respōdeas q. ibi in nocturnis: hic in diurnis. sm. ea que ibi ponit Dy. vel dicas z verius q. ibi loquitur vbi ante tempus habuerant causariam missionem: hic ante tempus perfecerat. **C**Querit glo. quare pater non est legitimus tutor istius filij emancipati. z responde vt in glo. vides ergo q. glo. non firmat pedes vtrum pater nanciscatur curam legitimam filij puberis sicut nanciscitur tutelam impuberis. z glo. j. e. l. amicissimos. §. lucius. tenet q. nanciscatur curam legitimam. Contrarium tenet glo. in situ. de fidu. tu. in princ. z de excusa. tu. in princ. z. §. de tuto. z cura. da. ab his. l. ventri. z insti. de cura. et illud verum vt tenet De. in dicto titulo. de fidu. tu. z de hoc in dicto. §. lucius.

Quesitum. Ibi z semel scilicet tantum. ibi quietescere. i. finita. Ibi rursus. q. d. fortificabitur privilegium vt ad nullam tutelam vo-

Ed et mi
e lites: qz
dam glo. al
legatur q. p
uilegiat nō
vritur cōtra
privilegiū
de q. est tex.
etiam in. l. fi.
§. exceptis
C. qui po.
in pig. ba. et
l. non soluz
§. de illo.

¶ C. Itē. AD DE Oldra. confilio. iiii.

centur fm Jacobum de are. Ibi concurrunt idest tute- las & administrationes deposuerunt. Ibi auxiliant scilicet finita tutela. Ibi habuerunt & sunt finite. Ibi statim si non administravit fm Dynuz vel aliter. si administra- tionem non suscepit. Ibi autem quod est dictum in tu- tela. Ibi emancipati. argu. qd pater non sit tutor sui filij emancipati: vt dixi. s. proximo. §. z. l. amicissimos. fm Jacobum de are. Iste enim textus non potest bene ad tutorem referri: quia tunc nō esset legitimus tutor eius. insti. de legi. pa. tu. in principio. & nota. j. eodē. l. si quis inter tres. omnes glo. sunt exposite nisi qd querit de duo- bus. Querit glo. nunquid cōpelluntur plures simul suscipere. & responde vt in glo. C. Secundo querit. pone qd suscepit vnam tutelam priuati nunquid compellit ad aliam. Responde vt in glo.

Pupillari. Ibi mortuus. & non erat in ac- tu fm Dynuz ibi pupillaris mor- tui post reuersione. C. Oppo. glo. de. l. officiales. C. de epi. & de. & responde vt in glo.

Tribunus. Ibi militauerit. expo- ne. s. eodem. l. proxi- ma in prin. glo. Glo. oppo. vno modo. de. l. s. proxi. So. vt in glo.

Ex. l. sequenti.

Bauerij qui debet habere tot pro militari, si vadunt per circuitus vt via sit longior tamen plus dari non de- bet qd per rectam viam.

Non solum. Ibi fuerunt. no. qd qui- cunq; abest causa reipu- blice habet annum post reuersionem vt ad tu- telas non vocetur: vt hic. & insti. eodem. §. qui autez. Ibi deposuerunt: quia in militia habuerunt fm Dynuz ibi debent. no. qd aliquid contra iniungendum proficit quod non proficit contra iniunctum vt hic sic econtra: vt. j. e. l. spadonem. §. i. fm Jacobum de are. & j. l. proxi- ma. Ibi rectam. Nota argu. contra bauerios & apparito- res qui accipiunt certum quid pro quolibet militari qd si circueant multum & non vadunt per viam rectam fm qd debent qd non debent habere salarium pro via quam faciunt: sed pro ea quam facere debebant fm Jacobuz de are. facit ad hoc. C. de nauiculis. l. si. & s. si quis caut. l. ij. §. penultimo. Nicolaus.

Ex. §. sequenti.

Certa sciētia principis in rescriptis sufficit absq; clau- sula non obstante. & monachus translatus ad episcopa- lem dignitatez liberatur a monachatu. Et an delinquez & post factus clericus debeat coram iudice ecclesiastico conueniri. & docto: post susceptam collectam vocatus a principe retinet collectam & quid operetur iussus princi- pis in translatione domicilij.

Sunt et alij. Ibi transmigrare. tene men- ti istum textum. C. Glo. op- po. duobus modis. Primo opponitur de. l. penul- tima. s. de iurisdictione omnium iudicum. Sol. ibi tran- stulit proprio motu. hic ex concessione imperatoris.

Item opponitur de. l. relegatis. de rebus dubijs. & re- cita glo. vsq; ad vers. idem sunt. nam ver. alij: habet im- plicare: vt. l. quidam. Sol. vt in glo. quia pluribus mo- dis potest implicare: vt glosa. Querit glo. nūquid sit necessarium vtrunq; interuenire: & respondet & bene.

Ex isto tex. no. qd si princeps concedat aliquid ex cer- ta sciētia: licet non dicat non obstante. l. tamen sufficit. tu habes per glo. in. l. fina. C. si contra ius vel vti. pu. ha- bes contrarium isti dicto. C. de aqueduc. l. omnes. li. x. & ibi dixi. Item prestat ista. l. ar. fm Guil. C. de epis. au- dien. l. si cui. qd si aliquis erat monachus: & fuit transla- tus ad dignitatem episcopalez qd liberetur ab onere mo- nachatus quod est verum in onere: secus in honore: vt j. ad municipale. l. municeps. C. Itē inducitur in ar. ad questionem quotidianam scilicet qd delinquens fa- ctus clericus post delictum qd debeat conueniri coram

iudice ecclesiastico. nam vides hic qd translatio facta ius- su principis excusat a tutela iaz suscepta. ad hoc facit de vaca. mu. l. pretor. ibi vel si quis sacerdotium zc. & in. §. si post. & l. his oneribus. §. aucto. eo. titulo. & s. si quis cau. l. qui autem. & j. e. l. iurisperitos. & l. spadonem. fa- cit. s. de arbi. l. non distinguemus. §. sacerdotio. facit ad hoc. j. e. l. post susceptam. & s. de libe. agnosce. l. siue. §. plautianum. In contrarium facit. l. cum quidam. s. de iurisdictione omnium iudicuz. & de iudi. l. si quis postea. & s. eodem. l. ij. in principio. & j. e. l. tutor petitus. Sic fm Dynuz aut est certum qd ipse facit propter delictū: & tunc non debet excusari per. l. hos accusare in princi- pio. j. de accusa. de bo. eorum. l. finali in fine. & l. i. & de adulte. l. si maritus. §. legis iulie. Aut est certum qd non fecit ad euitandum crimen: & tunc debet excusari: ita in- telligas primo allegata. facit. l. hos accusare. §. hoc bene- ficio. de accu. aut est dubium: & tunc aut ipse facit postq; incipit inquiri contra eum per inquisitionem seu accusa- tionem & presumitur fecisse in fraudem: vt dicta. l. finali de bo. eo. aut non erat accusatus quādo ipse se fecit de- ricum: & tunc non presumitur fecisse in fraudem: vt di- cta. l. finali. de hac questione habes per cano. in decre. in. c. i. de obli. ad ratioci. & diuerse fuerunt opi. Joā. an. tenet qd siue sit criminalis siue ciuilis si sit in personā di- strictio causa debeat agi coram ecclesiastico iudice. ratio quia etiā si ipse clericus vellet non posset renunciare pri- uilegio suo adeo qd capiens eum non excomunicetur. Si vero sit ciuilis vel criminalis & districtio non sit in p- sonam: tunc debeat agi coram seculari. & hoc verum ni- si prius fuisset facta districtio in personam: quia carcera- tus & postea clericus factus: quia tunc nō valeret nec p- dasset sibi aliquid: quia priuilegium clericatus prodest sibi in eum casum in quo reperit eum zc. Et istam opi- nem Joā. an. intellexit esse verissimam. C. Ultimo alle- gatur iste textus qd si aliquis doctor post susceptam col- lectam fuerit vocatus a principe qd possit lecturā dimit- tere & collectam remittere. & facit quod no. per Ray. C. de cadu. tollen. l. i. §. ne autez. C. Quero ad quid est ne- cessarius iussus principis in translatione domicilij cum quilibet possit transferre domicilium proprio libito: vt l. libertus. §. i. j. ad munici. & l. assumptio. eodē titulo. Bicit Jaco. de are. qd iussus principis est necessarius vt habeat excusationem a tutela: alioquin periculum spe- ctat ad eum.

Ex. l. sequenti.

Que sit ratio qd a datione tutele non appelletur.

¶ Lire oportet. Ibi autem scilicet qd non habe- ant necesse prouocare a datione. Ibi tutorib?: differunt tamen in octo que habes no. in. l. ventri. de tu- ro. & cura. da. ab his. Et sic no. qd octo dicuntur pauca. dicam in. l. i. §. hoc autem. j. ad silt. Ibi auferentes idest approbantes fm Dynuz. C. Glo. opponitur trib? mo- dis. Opponitur de. §. qui autem. insti. e. Sol. vt in glo. C. Item opponitur contra. l. i. C. de confir. tuto. Sol. vt glo. C. Item opponitur de. l. i. §. si quis. & de. l. nomi- nationes. & l. veteranis. Solu. vt in glo. C. Quero a te que est ratio qd a datione tutele vel cure non potest quis appellare. Oldra. reddit rationem pulcherrimam que est Guil. tutores quādoq; sunt legitimi: & si diceremus tutores appellare posse a datione tutele & appellaretur a datione legis quod non potest fieri: vt. l. penultima. j. de verborum significatione. Preterea interdum tuto- res sunt testamentarij & appellatio est que corrigit pri- mam sententiam. j. de appella. l. i. ergo si diceremus ap- pellari a datione sequeretur qd appellaretur a sententijs priuatozum. si vero detur a iudice est ratio vt facilius cō- sultetur pupillis: quia proponet tutor excusationem cor- ram illo que dedit eum tutorem: & sic facilius confirma- bitur. argumē. C. qui & aduer. quos. l. ij. facit quod no. in auē. de testi. §. qui vero. quilibet eniz affirmat: vt illud

quod fecit perficiatur. de hac rōne **Oldra.** tangit **Quil.** in. l. hi qui ad civilia. C. de app. vbi ponit illam rationem qua videtur dicere totum econtra: vt probatur per glo. C. de tempo. appella. l. i. z habes per doc. in dicta. l. hi qui. vbi plene dixi. z nota. per **Pe.** in **fi.** eo. §. qui enim. z licet hec ratio **Oldra.** sit satis bona: tamen plenius dixi in dicto. §. qui enim. **Nicolaus.**

Multa enim. Ibi accedere. dicit glo. zc. dic similes habes instituta qui. mo. ius pa. po. soluitur. §. preterea. Ibi excusabitur z excusationem proponet prosequeretur tamē infra. iiii. menses numerandos a die nominationis z cognitionis. j. c. l. quinquaginta. fm **Jacobum de are.** z **By.** ibi nō fecerunt excusationes infra quinquaginta dies. Ibi qui autem: hic ibi cognouit. **Dic** facias. a. z in ver. extra hos facias. b. Ibi hos scilicet dies datos pro quibuslibet. xx. miliaribus. Ibi scientie. q. d. non solum legitimis z datus datur predictum tempus: sed etiam testamētariis fm **Dynum.** **Querit** glo. de vno a quo tempore incipiant isti dies. **So.** vt glo.

oportet. Ibi manifestari. **No.** q. cuz aliquis vocatur ad aliquod onus debet sibi denunciari: vt hic. z. C. de decu. libro. x. l. ii. fm **Jacobum de are.** Ibi ad domum. **No.** q. hic ponitur alternative: igitur sufficit alterum tantum scilicet q. citetur ad domum vel personaliter. plene dixi de libe. agnoscen. l. i. in principio. **Glo.** oppo. de. l. quidam relegatus de re. du. **Et** responde per glosam que incipit sic loquitur: z ad istud contrarium respondet in ver. extra hos: licet istū ver. legerim in precedenti. §. z dic vt in glo. **Itēz** ad dictum versiculum extra hos. oppo. de. l. gaus. j. eo dem titulo. **So.** vt in glo. **No.** ex ista glo. q. ille qui fuit confirmatus potest se excusare. **Contra** hoc oppo. de. l. iuris peritos. j. eodem. **Dic** fm **Jacobum de are.** q. aut fuit confirmatus consentiens z non potest postea se excusare: aut inuitus z potest: vt. l. nensenus. j. eodem fm **Jacobum de are.** ita intelligas glo. que videntur inuicem contradicere. §. de confir. tu. l. ii. z. l. fi. z glo. huic contrariam habes. j. in. d. l. gaus. z in. d. l. nensenus.

Ex. §. sequenti.

Cum ex verbis simpliciter intellectis resultat iniquitas recedimus a verbis z amplectimur mentem.

Aliud autem. Ibi enim. **No.** in ver. ibi a. q. dictio a. ponit excludi siue: vt. j. dicam. Ibi a centum sexaginta. postpone litteram: z dic rationem esse eōm sexaginta. Ibi vult. **No.** q. quotienscumq. ex verbis simpliciter intellectis resultat iniquitas: tunc a verbis recedimus z seruamus mentes. ibi vertices. dicit glo. zc. **No.** istam glosam. Ibi in via. i. in dilatiōe data occasione vie. vel dic in via. i. pro via fm **Dynum.** **Glo.** oppo. vno modo de. l. prospexit. j. qui z a qui. **Sol.** per hoc habetur locus quando est scripta mens contra verba. Ibi nō erat mens scripta: vt habes. C. de legi. l. non dubium. vel solue vt habes plene per doc. C. que sit lon. cōsue. l. i. z vide quod dixi post **Pe.** in **fi.** e. §. qui autem. **Item** de dictione a. vide quod no. **Ly.** C. de nup. l. a caligato.

Ex. §. sequenti.

Sententia lata contra ius litigatoris nō expresso errore in sententia non valet iur. fauore minoris z restitutio concessa post quadriennium nō valet ipso iure. an aut sententia lata post tempus a iure vel statuto prefixuz instantie valeat. vide: ibi. **Item** prestat.

Consequens. Ibi ciuitas. que non est subiecta iurisdictioni dantis fm **Dynum:** z fm expositionem glo. que est verior. Ibi excusationem post legitimum tempus. Ibi dimissus per sententiam. **No.** §. ita singularem sicut est aliquis in mundo in materia sua: z dicit q. sententia lata extra ius litigatoris non expresso errore in sententia nō valet ipso iure: sed hoc est fauore minoris etatis vt statim dicam.

Glo. oppo. quattuor modis: z querit de vno z pmo recitat questionem: quia melius recitatur hoc modo: et ideo qro qualiter iste tutor fuit excusatus. dic vt in glo. **Oppo.** glo. de. l. seruo inuito. §. cum pretor. j. ad trebell. z istud contrarium respicit primam expositionem. **Et** responde vt glo. z sic secus in alia sententia q. in ista: z ratio est fauore minoris etatis. z habes glo. C. si ex fal. allega. l. fi. z. l. ii. C. si ex fal. instru. **Item** oppo. glo. de. l. fina. C. de fide instrumen. **Dic** q. istud contrarium respicit expositiones sequentes vel quod obrepit. **Et** responde vt glo. **Ista** glosa est falsa z nullus tangit. sentit enim q. si disputatum est de falso in primo iudicio q. nō posset postea sententia retractari: sed hoc non est veruz in excusatione tutoris. z habes glo. loquētem verius. C. si ex fal. alle. l. ii. **Et** dicitur glo. procedit in alijs casibus: quod etiam intelligas q. vbi fuit de falso quesitum non posset postea sententia retractari in alijs casibus: sed de falso bene posset accusare fm glosaz. C. ad. l. acquil. l. ex morte. vide quod no. C. de adulte. l. adulterij: z de ordine iudi. l. penultima. redeo ad glo. **Alterius** oppo. j. de re iudicata. l. diuus. **Sol.** aut queris quando ista sententia sit lata zc. z tunc istam glo. intellige fm id quod habes no. in. l. si pretor. §. marcellus. §. de iudi. z vide quod dicam in. l. seruo. §. cum pretor. j. ad trebel. **Item** oppo. glo. de. l. seruo. §. cum pretor. j. ad trebel. **Sol.** vt in glo. z no. glo. certe dic q. bucusq. glo. fuit locuta bene: tamen non facit aliquid ad propositum: sed hoc qd sequitur facit ad propositum. **Homini** iste tex. facit pro opi. posita in glo. C. de iudi. l. properandum in prin. vbi tenet q. sententia lata post triennium non valet ipso iure. quā glo. tangit ibi **Ray.** per istum textum. z. §. de tu. z cura. da. ab his. l. seie egressse. intelligit illam glosaz vbi apparet error ex sententia: alias secus vt ibi dicā. **Item** facit iste textus fm **Dynum.** pro eo quod no. glo. in. l. su peruacuum. videlicet q. restitutio concessa post quadriennium non valet ipso iure: licet aliqui dicerent contrariuz tanquam esset lata contra ius litigatoris. j. que sen. sine appella. rescin. l. i. §. item contra facram. **Homini** nō inuenietis istam glo. in. l. superuacuum. **Item** pstat ar. q. si potestas debet ex forma statuti finire infra duos menses causas z si finierit postea q. sententia nō valet ipso iure: quod no. in dicta. l. properandum. z facit. j. iudicatum solui. l. ii. perit enim instantia. z sic dicitur lis nō contestata: sed si lis non est contestata non potest sequi sententia: vt. C. de senten. z interlo. om. iudi. l. prolata. **Itēz** quia arguimus de tempore ad locum: vt. j. de mil. te. l. miles. z. §. si certum petatur. l. vinum. sed si aliquid permittitur vno tempore videtur prohibituz sequenti tempore: vt. §. de iudi. l. cum pretor. de statu. li. l. statuli. §. stichum. cum ergo permittat iudicare infra duos menses videtur tacite prohibitum postea: z est perinde ac si esset prohibitum expresse z non valeret sententia: vt. §. de iudi. l. iudicatum sol. ergo zc. **In** cōtrarium facit. C. vt omnes tam ciui. q. criminales in. l. fi. in fi. z de edi. priua. l. finali. alias est in titu. de ope. no. nuncia. **Quare** **Ray.** sequendo dominum **An.** de pisis sic dicit. q. aut statuitur tempus parti: aut iudici: aut actori. primo casu non potest fieri aliquid post tempus siue illud tēpus sit certum quantum ad numerum vt hinc ad duos menses: siue quantum ad terminum z vsq. ad litem cōtestatam: vt. §. de iudi. superest. z. l. i. §. biduum. quando ap. fit. z. C. de iudi. l. properandum in prin. z de ap. auc. hodie. z. C. de excep. l. si quidem. z senten. rescindē. non pos. l. peremptorias. **Secundo** casu aut statuitur tēpus iudici z iurisdictioni: aut iudici tantum. primo casu post tempus non potest sententia ferri: vt. l. ii. §. si iudex. z. l. iudex. §. de iudi. z de arbi. l. non distinguemus. §. ex cō promisso. aut est tempus statutum iudici tantum: z tūc etiam post tempus sententia ferri potest: ita intelligas casum. l. fi. vt omnes tam ciuiles q. criminales: vt dicta. l. fina. de edi. priua. **In** tertio casu z vltimo aut prefixio

ips tantum respicit substantia actionis vel instantia iudicij. pmo casu no pot ferri siue duret instantia siue no: vt. C. de dolo. l. fi. & de assel. l. i. & l. ii. §. fi. ne de statu de-
fune. Scdo casu potest infra ferri post tps: unde oportet
bit fieri alia instantia de nouo cu illa perierit: vt. l. ii. §. iu
di. sol. remasit tñ actio: vt in auç. sed cu testator. C. ad. l.
fal. & in auç. de here. & fal. §. illud quoqz. & C. de nau. l.
.ij. li. xi. fm An. de pisis cuius vba ponit h Ray. & in. d.
.l. fi. vt ocs ta diu. q cri. facit quod no. in Spe. de iudi.
deleg. §. restat. ver. quid si in statuto.

Ex. §. sequenti.

Can per iuramentu probet casus fortuitus & an igno-
rantia citationis ne quis dicatur contumax.

Sufficit. Ibi ideoqz: q sic oportet excusatio-
nez pponere infra quinquaginta dies
fm Dy. nota pulchrū tex. Ibi iusticiaz i. q sit iustum ex
naturali iusticia comendatum: & sic videtur q non facit
ista littera ad id ad qd allegat per quosdā q pbatio ca-
sus fortuiti fiat tñ per iuramentu: quia illud no est verū
immo dylud vere pbati. C. de pba. l. in exceptione. §. i.
& j. de rem. l. iij. §. si ad die. & l. q comeatus. & s. fi. qs
cau. l. ij. §. qd dicimus fm Ja. de are. Quil. tenet contra-
rium. s. si qs cau. l. ij. §. si qs. Ray. no firmat hic se in ali-
quo: sed audiui ipsum dicentē q aut qs volebat se pro-
pter casum fortuitu excusare ab eo ad quod tenebat ex
contractu & non potest. habes glo. C. de fi. instru. l. fi. aut
non tenebat ex contractu: & tunc sufficit sacramentu. di-
xi de hoc. C. de nau. l. fi. li. xi. facit qd dixi post Ja. d. bel.
in auç. vt nulli iudi. §. qui ho. facit fm Ray. quod no. in
Spe. de ap. §. hic videt. ver. lz qd ergo. & quod no. In
no. extra de priuile. c. cuz olim. & per Jo. mo. ex de elec.
cupientes. li. vi. & per archi. extra de dolo & cotu. c. i. e. li.
facit qd no. lxxij. di. c. pposuisti. & xvij. di. c. placuit. fm
Jac. de are. vide & nota q si ille qui dicit citatus iurauit
q citatio no peruenit ad noticiā suā q debeat credi iu-
ramento suo: & non debeat pcedi contra eum. & dicā de
hoc. j. de re. eo. l. magis puto. & istud sit satis no.

Ex. §. sequenti.

Appellans ab oibus grauaminibus illatis no potest
prosequi nisi illa ad quoz impositionē no est lapsum de-
cendiū. Et an rudenti libello q no amino testandi litē
rūdet iudex possit tps presumere infra qd litem cōtestet.
& si iudex dederit terminū decē diez ad respondendū li-
bello & ille infra decem dies veniat & non rūdeat libello
sed petat dilationes pducendas q dz cōdemnari in ex-
pensis. Itē litē testatus saluis exceptionibus suis per
hoc non videt illas proposuisse. Et habes terminuz ad
pponendas exceptiones dilatorias & vnā proponat sal-
uis alijs propter hoc alie non remanent sibi salue.

Scire. Domini glo. no facit h. §. sed ego facio
vt melius intelligatis. Ibi remissionis. i.
excusationis fm Dy. Ibi noiare. intellige hoc infra de-
cem dies: ats post illud tps non audif. Ibi nominauit.
vide Jo. mona. extra de elec. c. quis. li. vi. & Archi. de re-
scrip. c. cū in multis. li. vi. Ibi continet. f. quo ad proces-
sum non quo ad iudicium. C. glo. op. tribus modis &
querit de vno. Primo op. de. l. rescriptum. de bis qui.
vt indig. & recita glo. que incipit quo ad nominationem
& c. Et sic no. fm intellectum istuz q si aliqs appellauit
ab oibus grauaminibus illatis sibi per iudicē in aliqua
causa q no possit prosequi nisi illa grauamina ad quoz
impositionē non est elapsum decendiū: vt est deez dies
qui dant ad appellandū: vt in auç. hodie. C. de ap. arg.
huius tex. C. Redeo ad glo. que oppo. de. l. maiores. &
de inoffi. testa. Sol. vt in glo. vel dic q ibi dicit in actore
qui plura auxilia cōtraria no potest simul proponere: vt
in. l. quod in heredem. §. eligere. de tribu. hic in reo qui
potest plures excusationes proponere cōtrarias simul.
C. Sed oppo. de. l. propter litē. §. i. e. ti. & dic vt ibi no.
darius. Itē iste tex. alle. in ar. q si aliquis est presens in
iudicio & non vult cōtestari litem: sed semper cum respō-

det protestatur q no facit animo cōtestandi litem q iu-
dex potest sibi tēpus presumere infra quod litem cōtestet:
alioquin procedet cōtra eum tanq cōtra cōtumacem:
no autēz habebitur lis pro cōtestata: quia paria sunt no
venire vel venire & nihil iustum proponere: vt h vides.
& hec fuit opi. Ja. are. Quil. tenet opi. cōtrariā. de quo
habes per Ly. & glo. C. quomodo & quādo iudex auç.
qui semel. & dixi. s. de libe. agno. l. i. §. ex hoc rescripto. &
hoc etiam tangit Ja. de are. C. Itē no. ex isto tex. q si iu-
dex dederit terminum reo ad rīdenduz libello infra de-
cem dies: & ipse venit infra decē dies & non respōdet sed
petit dilationes ad exceptiones producēdas q debeat
pdemnari ad expensas: quia licet venerit die statuta: ta-
men no facit id quod sibi iussuz fuit. facit ad hoc de op.
le. l. micipiorum. fm Jo. & Ly. Item allegat p ZBar.
de fa. q si aliquis fuit cōtestatus litem saluis omnibus
exceptionibus suis q no videatur propterea exceptioez
proposuisse. Itē prestat arg. fm Oldra. q si iudex sta-
tuit terminum parti infra quem debeat proponere exce-
ptiones dilatorias: ipse autem vna pposita dicit alijs si-
bi saluis propter hoc no remaneant sibi salue nisi expref-
serit eas. de hoc no. extra de excep. c. pastoralis. & de p-
ba. c. quoniam cōtra falsam. fm Oldra. in ver. quinquaginta.
C. Glo. querit de vno qs tenetur probare an sit
verū tutorē se ignorasse. Et remittit ad. l. qdā decedēs.
& l. se. vbi habes casum q pupillus tenetur probare & c.

Ex. §. sequenti.

Can possit delegari receptio iuramenti testiu. Et an
exceptio sit fienda in scriptis. Et q cōstituitur exempli
gratia trahitur ad omne simile. & sufficit allegare vnum
exemplum & vnā legem.

Sportet. Ibi testari. q. d. non solum potest
pponi vna voce sed libello in scri-
ptis. & sic est ar. expsus q est in arbitrio tutoris fm Dy.
num. Glo. simpliciter tenet q in scriptis. in. l. de excu.
tu. §. qui autem. & ibi dixi q illa debet intelligi fm istam.
Ibi tribunal. i. iudice sedente pro tribunali: non autem
coram delegato: quia cause cognitionem requirit: ergo
delegari non potest vt hic habes per glo. in fi. & qd hic
proponit Dy. intelligas q hic vult querere legislator:
nunquid excusatio debeat pponi in scriptis vel corā te-
stibus. & dicit q in scriptis vel etiā sine scriptis coram te-
stibus. h. d. prin. est verum. & ponit fm Bynum in ver.
aliter vbi querit nunquid possit depositiones testiu de
monstrare coram alio q coram iudice sedente pro tri-
bunali: ita q possit subdelegari. Ibi sub memoratiōib-
bus. i. testium pductionibus: seu depositionibus: qa in
eis posite sūt excusationes: vt. s. dixi. Ibi libellos. i. scri-
pturam que excusationez continet. Glo. oppo. duobus
modis. primo oppo. de. l. nec quicq. §. i. de offi. procō-
sul. & le. So. vt in glo. Ho. ex ista glo. q in causa que no
est delegabilis: vt est excusatio vt hic in fi. glo. potest de-
legari vt examinatio & receptio testium. An autē in alijs
causis criminalibus & civilibus possit examinatio & rece-
ptio testium cōmitti. Sic vt in auç. vt defun. seu fu. §. il-
lud. de testi. §. quoniam. & §. seq. & c. & C. de fide instru.
auç. apud eloquentissimū. & s. de testi. l. iij. §. diuus. & §.
se. C. Sed quero a te an possit delegari receptio iuramē-
ti testium. Tu habes glo. no. C. de testa. l. hac cōsultissi-
ma. in vbo depositiones. & vide quod no. de arbi. l. no
ex omnibus. & archidia. extra de testi. c. presentiu. li. vi.
& circa cōmissionem examinationis & receptionis testiu.
vide quod no. Inno. extra de re iudi. c. cū bertoldus. &
extra de testi. c. cum causam. Redeo ad glo. est & aliud
& c. quod non cōmitti potest. C. Item op. glo. de. l. accu-
sare. & respōde vt in glo. Domini iste tex. allegat pro sin-
gulari in mundo fm An. de pisis q in electione rei est p-
ponere exceptionem in scriptis vel sine scriptis. in hoc
concordant etiā Dy. & Ja. de are. in auç. hanc aut que-
relam. C. de non nu. pecu. Ad illum tex. respōdet q ibi
excipiens pponebat intentionem suam siue exceptionē

Cire.
o oportet. §.
sufficit. li. xi.
Allegat ille
tex. p bar. in
l. ij. C. d. nau
fra. de quo
vide bar. et
doc. l. i. iij.
§. pctor in
peul. col. in
ver. do. dy.
de dā. infec.
b Scire. q
si iudex. vid
de hoc p do
cto. i. l. ticie
textores. j. d
leg.

per modū agēdi. volo te scire q̄ Ia. de are. format istaz q̄onem. insti. de excu. tuto. scilicet nunquid exceptio debeat proponi in scriptis vel sine scriptis: ipse ibi non soluit questionem: nec etiam Pe. qui recitat dictum suum in auē. hanc autem querelam. determinat ut dixi superius tu habes glo. no. formantem illam questionem in. l. ediles. §. item sciendum. de edili. edic. que tenet q̄ possit sine scriptis. et hoc tenet glo. ff. de eden. l. i. in princi. quaz tene cordi. et hoc facit q̄ protestatio potest fieri sine scriptis. Circa quod fm An. de pisis sic dicas q̄ aut loqueris in actore aut in reo. Si in actore et tūc dicitur fieri in scriptis. C. de anna. excep. l. ut perfectius. et est ratio quia succedit in locum cause principalis in qua habet necessesse libellum in scriptis dare: ut in auē. offeratur. C. de lit. contesta. ergo surrogandum dicitur esse eius nature: ut §. si quis cautio. l. si eum. §. qui iniuriarum. et de nau. fe. l. ij. aut protestatur actor in tali causa in qua non haberet necesse agere: et tunc potest sine scriptis arguendo a speciali. sunt enim casus speciales in quibus scriptura requiritur: ut illi qui no. in. l. contrahitur. de pignori. et de pac. l. pactum. sed iste no. est de illis: ergo et c. Aut loqueris in reo: et tunc regulariter potest cum scriptura vel sine scriptura ut hic. fallit in auē. hanc autem querelam. et est ratio: quia ibi releuatur saltem in vno scilicet q̄ no. tenetur ex prima confessione: non miruz ergo si grauatur in alio ut debeat in scriptis proponere. arg. l. eum qui in princi. de iureiuran. fm An. de pisis. Ad auē. hanc autem querelam. respondeo ut dixi superius q̄ ibi per modum agēdi. Ibi de his: dic circa excusationem proponendam. Ibi subiecti: et non habet se necesse excusare: quia ipso iure non datur. Ibi exempli gratia. No. q̄ illud q̄ constituitur exempli gratia trahitur ad omne simile. facit ad hoc de damno infec. l. damnum. et l. si stipulatio. et l. ij. fm Oldra. et facit. l. i. §. quod vulgo. j. de vi et vi ar. et l. actionum. §. in factum. de actio. et obliga. et j. de p̄di. et demon. l. si in diem. et insti. de excepti. §. hec exceptio. Item no. q̄ sufficit q̄ subijciatur tantum vnū exemplū: et sic facit q̄ de pluribus legibus sufficit allegare vnā: ut hic. et j. ad. l. corne. de fal. l. si quis obrepserit. fm An. de pisis. Ibi suppositus. i. quem constat non esse suppositum vel superatum: als si dubitaretur haberet necesse proponere excusationes: ut §. de iudi. l. si quis ex aliena. et si quis in ius voc. non ie. l. ij. fm Dynuz. Ibi incola. s. illius ciuitatis: vnde est ille qui creauit tutorē. Querit glo. de vna questione. dicit enim ipsa: pone q̄ admistravit ille qui non est datus de iure: nunquid noceat ut qd turis sit. Respondeo ut in glo.

Libertum. Recita glo. et dic fallit in casu: ut j. hac. e. l. §. si. fm Ia. de are. Ibi patroni. i. qui sunt liberti a quorum tutela se non potest excusare libertus fm Dynuz. Ibi nepotes. vide quod dixi. j. de lib. et posthu. l. gallus. §. quidam recte. fm An. de pisis. Ibi ordinem. igif cōpellitur suscipere tutelam filiorum patroni et alioruz descendendum nisi poterit se excusare a tutela fm Dynuz. C. glo. oppo. tribus modis. Et primo oppo. de. l. licet. §. patronus. j. de verborū significatione. So. ut in glo. dic et est ratio propter iuris presumptiones: que est in. l. rescripto: vnde libe. et l. nam et si parentibus. §. de inof. testa. C. Item oppo. de. l. cum ex oratione. j. eo. Sol. ut glo. C. Item oppo. glo. de. l. nec quicquam. j. eo. So. ut in glo. quam vide.

Si plures. Oppo. glo. de. l. nec senatoruz §. eo. ti. Et responde ut in glo. vñi hanc sol. tenet Dy. licet glo. aliter no. in contrarijs.

Madonem. Querit glo. de quo Et responde ut glo. et dic siue sit ex accidenti siue naturaliter castratus.

Qui patri. Ibi pater scilicet pupillorū. Ibi excusationis. concordat. §. de te

sta. tu. l. ex sentētia. et intelligatis q̄ habebat excusationes a iure cōmuni.

Scire oportet. Ibi fuerit scilicet in p̄teritum. sed in presentem administrationem deponit. Non ob. ver. sin autē. j. e. Ibi liberi scilicet pupilli. Ibi in cura propter dignitates senatoriam superuenientem fm Dynuz. Ibi erāt senatores: alij habent senatoris. et ita habuit glo. Si habes senatores. No. q̄ pupilli possunt esse senatores. C. oppo. glo. de. l. athlete. cum similibus. §. eodes. So. ut in glo. C. Secundo oppo. glo. de. l. si. C. de nup. et non soluit. dic q̄ illud habet locum in matrimonio quod est indiuidua coniunctio fm An. de pisis. Ad. l. tutor. respōdeas q̄ istud est speciale: vel ibi superuenit priuilegiū ad impetrationem ipsius: hic vero non ad postulationē suaz. Querit glo. nunquid intelligatur q̄ isti sunt alicuius dignitatis. So. glo. et bene q̄ sic. C. Contra illa hic op. de. l. in dando. et l. qui nō sunt. §. de tu. et cur. da. ab his. sed illa intelligit fm illaz ut patet in dicta. l. qui nō sunt. fm An. de pisis.

Meqz. Ibi ratiocinarios magistri: aut rationales regni habent excusationes a tutela ex eo q̄ succedunt in locum senatorum: et habent administrationem. ar. §. e. l. athlete. §. remittuntur.

Jam autem. Ibi non iudeorum. exponit glo. i. christianoruz: et sic fm istam expositionem habes expresse q̄ leges digestoruz. fuerunt facte post aduentum christi in virginē. tu habes glo. contrariam in. l. ticia. §. si. j. de aur. et ar. le. et l. i. ff. de iusti. et iur. in rubrica. et ibi plene per Guil. dicas in dicta. l. ticia. §. si. ibi cultus ipsoruz iudeorum: ut patet ex verbo sine molestia supra posito: licet glo. aliter intelligat et male ut patet per. l. generaliter. §. si. j. de decu. Respondeo ut glo. et sic videtur ista glo. sentire q̄ hic ponat ius nouum additum a compilatoribus non iuriconsultis quod nō est verum: licet glo. j. verum dicat q̄ aliud erat de iure antiquo: aliud de iure nouo quātum in casu per glo. posito. quod tex. videtur dicere aliter intelligitur: ut supra dixi.

Ratiocinatio. Expone ut in glo. et facit q̄ primo quis debeat p̄stare introitum q̄ exitum. facit ad hoc quod dixi j. de cōditione et demonstratione. l. quāuis. Ibi numerū: vnde sunt immunes a tutela fm Dy. tu vero dicas non cōputatur pro vna tutela ut hic innuit textus: et bene.

Liberti. Ibi hoc scilicet q̄ excusentur a tutela aliorum administratores rex ipso rum senatorum.

Ex. §. sequenti.

An magistratus possit iudicare iniuriam male iudicantis.

Qui ciuitatis. Ibi fuerit: quia dedit malos tutores ut patet j. de excusa. tuto. per to. Ibi tutela scilicet per obligationem quam contraxit: quia malos tutores constituit. Ibi videlicet eniz subaudi predicta simulantur bis qui bonorum et c. quia non simulantur: alias non videtur responsum ad. l. si quis tutor. §. de rap. vir. primo coniuncto. ver. quēadmodum in princi. et cogitabit. Ibi tutores: qui appellantur honorarij: ut. l. q̄ si forte. de solutionibus. Nota hic q̄ magistratus municipalis dicitur princeps: et allegatur q̄ magistratus possit vindicare iniuriam male iudicantis: et hoc intelligitur ex tex. et ideo dic: dicitur enim princeps ut vidistis: et princeps potest esse iudex in propria causa: ut dixi. j. de here. insti. l. et hic tiberius. et j. de his que in testa. delen. l. proxima. et institu. de vulga. substitu. in fi. C. glo. oppo. de. l. tria onera. et de. l. ij. §. e. glo. remittit ad id quod no. ibi et vide et bene.

Ex. §. sequenti.

Qui uectigalia. *Sp. de. l. i. ne tutor uel cu. uec. con. So. ut ibi. gl. dicit secus: uel ecōtra dic q̄ tutor nō pōt cōducere uectigalia: licet qui cōduxit uectigalia possit dari tutor per istū tex. uidet opi. falsa. quā t̄ Ray. C. d̄ excu. tu. l. coloni. ubi t̄ q̄ cōductor p̄dij z̄ c. C. Mo. z̄ dic: aut loq̄ris in cōductore uectigalis ciuitatis: z̄ tūc h̄z locū iste. §. aut loqueris in p̄ductore uectigalis fiscalis z̄ h̄z locum dictū suum: ut ille excusetur: secus si conduceret prediū: ut probatur i isto tex. z̄ d. l. coloni.*

Ex. §. sequenti.

Quādo q̄ nō profunt singula nec multa iuuant.

Qui iura. *Nota q̄ non p̄sunt singula: neq̄z enī unīta iuuant. Nec ob. C. e. l. excusatur. §. i. z̄ §. penul. z̄ l. neq̄z ē. C. de proba. z̄ l. rōnis. e. ti. q̄a ibi loquitur de pluribus imp̄fectis: q̄ crāt de eodē genere: ut unūquodq̄z poterat p̄ se sufficere si fuisset p̄fectum: hic loquitur de plurib⁹ imp̄fectis diuersi generis: z̄ sic nō p̄sunt singula nec unīta iuuāt: ita intelligatis istū. §. z̄ s. q̄ nu. tu. l. una. ē ratio q̄a in habētibus symbolū facilius est transitus: ut. l. in rem. §. item quecūq̄z. de rei uendi.*

Qui accepit. *Glo. i. op. q̄ debeat h̄re excusationez de. l. athlete. §. tutela. s. e. So. ut glo. dic ad illā nō oīa s̄z tantū ad p̄sonalia. Itē ad realia ecōrdinaria nō ad realia ordinaria: ut p̄z. C. de mu. patri mo. l. i. z̄ j. d̄ mu. z̄ hono. l. si cui munerū. z̄ de uaca. mu. l. his onerib⁹. z̄ sic nō. fm̄ D̄ynū q̄ generalis imunitas nō p̄desert ei ad munus publicū auctoritate utilitate z̄ p̄sonale. Itē ad realia ordinaria r̄ideo ad glo. que dicit hic erat tantum utilitate priuatū. dic q̄ principaliter sed secūda rio est utilitate publicū: ut. d. l. athlete. §. tutela.*

Qui absolutus. *Ibi alterius z̄ et eiusdez pupilli. z̄ ad de q̄d no. j. de uaca. mu. l. i. §. i. C. Mo. ex isto tex. q̄ q̄s nō pōt uti depositiōibus factis i una cā i alia. Ecōtra q̄d op. de. l. etate. de mino. ubi lata sn̄ia sup̄ etate facit ius sup̄ oēs. Sol. itel ligas hūc tex. i eo q̄d pōt mutari cursu t̄pis sec⁹ i eo q̄d cursu t̄pis mutari n̄ possit: puta q̄a p̄bauit se. lxx. an. certe sufficē sibi i alia cā. Ad hoc op. d. l. is ap̄d quē. z̄ q̄d ibi no. C. de edē. So. dicas aut illd̄ q̄d ē p̄batū semel seq̄z necessario uerū i futurū uel d̄ natura uel d̄ p̄sumptiōe iuris: z̄ tūc acta in una cā p̄sunt in alia: puta p̄bauit me maiore: uel p̄bauit me d̄im: z̄ tūc habēt locū cōtraria. de arbi. l. pe. de testi. l. si. Si h̄o nō sequit q̄ sit uerū in futurū id q̄d p̄bauerat in p̄teritū tūc h̄z locuz id q̄d dicit. §. noster. z̄ j. de uacar. mu. l. ij. §. i. h̄z D̄y. in hoc cōcor. oēs: z̄ hec h̄nt locū iter eadē p̄sonas: secus si iter diuersas: z̄ ita potes itellige re. hunc. §. z̄ l. is apud quē. facit q̄d no. C. de li. cau. l. i. uibem. z̄ uides p̄ Ly. an acta in una cau. sa profunt in alia: ut. l. si ut proponis. C. quō et quādo iud.*

Si non extiterint. *Ibi iura z̄ non ha beat alias exceptiones.*

Ex. §. sequenti.

Pauper p̄sumit officium affectasse.

Est autem. *Ibi remissionis: z̄ nō pōt se excusare. ibi p̄trimoniū. i. eius pupilli q̄ habz̄ modicū patrimo*

niū fm̄ quosdā: tu dicas q̄ tutor modicū patri moniū habebat: licet D̄y. sequat primā exposi tionē. ibi factus: z̄ propterea in eius administra tione non grauatur. Ibi uidetur. ita q̄ non pro derit sibi ad excusationem. C. Nota secūduz ei⁹ intellectum q̄ pauper tutor p̄sumit affectasse tu telam: z̄ sic si aliquis pauper inueniat in officio presumatur officium affectasse: licet illud quod acquisiuit non presumatur habere ex officio: ut p̄z in. l. si defunctus. C. arbi. tute. de quo plene dic ut extra de postula. prela. c. i.

¶ Quis inter tres.

Ibi tutelaz. i. tria onera tutelarum. ibi in numerū triū tutelaruz: ut excusetur a quarta. Querit glo. q̄liter h̄z iste tutelā filij sui. Et r̄i. z̄ bene allegatur. insti. de legi. pa. tu. z̄ s. de legi. tuto. l. tutor. §. si.

Si quis. *Ter. z̄ cōfirmatiōem. alias ē §. alias est lex: z̄ ab isto h̄si. usq̄z ad si. tu habes. s. qui. mo. pig. uel hypo. so. l. arbiter. z̄ l. si. ubi habes istas. ll. cōcor. de h̄bo ad uerbum: z̄ ideo ibi dicit glo. q̄ fuit vitio scri ptoris: z̄ sic dicere potes hic. Ibi perseueraue rit. ergo pater faciebat hoc dolose: q̄a forte pu pilli nō inueniebant aliū idoneū: z̄ sic nō est con tra. l. ij. j. ad munic. alias non procederet quod hic dicitur ut plene dixi. s. solu. ma. l. si cū dotez. §. transgrediamur. z̄ facit in ar. iste. §. ad q̄stio nem quam dixi. Ibi. §. q̄ pater cogatur recipere dotem pro filio quē habet in potestate. de hoc etiā habes per D̄y. s. de suspes. tu. l. si. plene dixi in. §. transgrediamur. in tex. ibi compellatur cap tis pignorb⁹ uel multa indicta secūdu D̄y. z̄ Guil. Querit glo. qualiter debet compelli. R̄ide ut glo. in. §. ait pretor. uide quod ibi no.*

Ex. l. sequenti.

Abens p̄bendā in ecclesia tenetur sustinere onera ecclesie z̄ tutor datus inutiliter qui p̄misit se cōfirmari nō pōt se excusare.

¶ Alius. *Ibi recusauerit. hic quod ponit hic D̄y. habes per glo. de h̄bo ad h̄bum z̄ uide quod no. in. l. liberto. s. e. z̄ quod tenet ibi glo. q̄ ubi ha ber aliquis p̄bendā in aliqua ecclesia q̄ tenea tur sustinere onera ecclesie illius in qua p̄ben dam h̄z. ibi nota. f. tanq̄ curator. ibi confirmat⁹. i. cum de eo confirmādo tractatur. ita ponit gl. in. l. nensennius. j. e. C. Glo. opp. de. l. libertus. C. e. So. ut glo. C. Itē opp. de. l. spadonē. §. i. s. e. d̄z allegari. l. scire ōz. §. i. So. ut glo. C. Mo ta q̄ si tutor uel curator datus inutiliter permis sit se confirmari q̄ postea non potest se excusare quod cōcordat glo. j. e. l. nensennius. C. Ecōtra r̄ium no. glo. in dicta. l. scire ōz. §. i. s. e. z̄ ibi opti me dixi. ideo uide ibi.*

¶ Non tantum. *Ibi nam et si verum est: quod dixit supra in genere: nunc dicit in specie.*

Ex. §. sequenti.

Dictio p̄pe. d̄notat iteruallum p. vi. mēses z̄ quādo q̄s dicatur p̄rimus pubertati.

¶ Pupillorum. *Ibi p̄pe. nota q̄ dicitio prope. de notat iteruallū sex mensū. facit. l. p̄perandū. §. z̄ si quidem. C. de iudi. z̄ per hoc Guil. de cu. s. de iureiur. l. q̄ iurasse. in prin. reprobat glo. alibi positam. f. in. l. i. in si. de no. z̄ de reg. iur. l. pupil lū. z̄ insti. de obli. que ex delic. in si. z̄ d̄ inuti. si pu. §. quod dicimus. que dicunt q̄ proximus*

z̄. amittat. s. de testi. i illa .q. an testis p̄pter paup tate rēpellat a testimonio z̄ dicendū ē q̄ ly sit pau per si t̄n non est vitiosus: nec mendax admittit: q̄a nō t̄a ex fa cultate z̄. ut dicit illa glo. z̄ tex. in c. q̄ iure. viij. dis. dicit pau peres z̄ diui tes una ter ra supportat .xij. q. i. si cle ricus. z̄ c. vi deo. ergo suf ficit q̄ sit uir tuosus. facit q̄d habet in .c. si q̄ testiū de testi. si. n. h̄z artē: tunc clarū ē q̄ nō reputat pau per si exinde possit uiue re. glo. ē i. l. si q̄s argen tū. de dona. paup̄tas enī nō est de ge nere malorū sed facit ho mies secun dos: iuxta il lud Lucani uiroz paup̄ tas fugit: et multa d̄ ino pia habetur in. l. si cōstan te. so. ma. vi. de t̄n Spe. i ti. de teste. §. .i. ver. itē q̄d ē paup. ubi dicit q̄ ex so la paup̄tate q̄s nō repel lit h̄z p̄cur rit uilitas et paup̄tas for te sic: q̄a sūt duo uicula: q̄a paup: et sic fordescit .l. q̄s. i. d̄ h̄. paup̄tatis. fordescit. C. ad. l. iul. ma iest. z̄ q̄d ha bet in ele. in pleriq̄z. d̄ ele ct. z̄ q̄a uilis z̄ q̄s sit uilis glo. sing. i. l. ne q̄s. C. de digni. li. r̄ij. dicit q̄ cē cu stode porta rū aut limi nū z̄ uedere sal z̄ sepū: et similia offi cia ēv. le offi ciū: z̄ fac q̄d habet i. l. bu milē. C. d̄ in cest. nup. z̄ bal. i. c. fedes apostolica. d̄ rescrip.

¶ Pado ne. §. ē aut. of. ficū affectat se. et iste tex. allegatur p̄ glo. in. l. te stiū. i prin. i

pubertati dicitur ille qui est in .x. anno cum dimi-
dio. nā uides q̄ deberet dici in masculino prim^o
pubertati dicitur ille qui est in .xiiij. anno cum di-
midio: i femina que ē in .xi. cū dimidio. **By.** et se-
quit op̄i. **Duil.** in .l. i. in fi. C. de noua. ego susti-
neo glo. ex eo q̄a glo. cōsiderauit t̄ps quo pupil-
lus ē doli capax ad hoc q̄ possit obligari ex con-
tractibus et delictis. in .l. nra cōsiderauit quo ad
finiendā tutelā. facit in auē. ut exac. instā. do. §.
fi. col. ij. **Alij** et saluāt glo. rñ. et ad istud q̄d di-
cit tex. q̄ nō tollit quā possit dici prim^o puber-
tati. et ille q̄ ē in .x. āno cū dimidio. s. usqz ad .xiiij.
semp̄ d̄i primus pubertati. q̄s enī pluris ē vtiqz
tātū est: ut in .l. pe. de i. litē iuran. et sic denotat ac-
cidētā facti et nō ministeriū iuris. Et op̄i. **Duil.**
pbat extra de despō. ipu. c. cōtinebas. et dixi i. d.
§. fi. ibi dū dicit cogit ppe pubertatē.

Inensibus. Ibi no. q̄ aliqui ppter
nobilitatē cōcedit imu-
nitas: ut hic. Ibi rome: q̄a forte descenderunt a
romāis uel alijs a quib^o romāi zc. et facit q̄d no.
Ray. C. de iur. do. l. et. de quo dicā. j. de le. iij. l.
p̄sidis. §. ticio. Sz nūqd si est cōcessum priuile-
giū castro uideat cōcessum uillis sibi subiectis.
Dic ut dicā i. d. §. ticio. **Opp.** glo. de. l. i. in fi.
ad muni. So. ut glo.

Ex. §. sequenti.

Auctis facultatib^o et p̄uilegiū paupertatis.

Eos. Ibi i corporib^o. s. approbatis. ibi
imunitatē a munerib^o q̄ sunt publi-
ca auctoritate et utilitate: et i hoc differt a .v. ibi
exteroz. i. eorū q̄ nō sunt de corpore fabrorum.
Ibi ad aucte. No. q̄ p̄uilegiū paupertatis et
adauctis facultatib^o. facit p hoc. j. de ua. mu. l.
bis honorib^o. §. auctis. et de iure imu. l. semp. §.
si negociatiōes. et C. arbi. tu. l. si defunct^o. et j. de
munc. et hono. l. cura. fm Ja. de arc. ibi fuerūt et
negociatio nō est aucta: alias excusaret: ut. l. sem-
per. §. pe. j. de iur. imu. Sol. ut glo. **Itez** glo.
op. de. l. semp. §. negociatiōes. et §. penul. Sol.
ut glo. et ita dixi sup̄ tex. **Itez** opp. de. l. spado
nē. §. q̄ accepit. So. ut ibi: q̄a tutela ē munus pu-
blicū auctoritate: ut ibi no.

Non omnia. Tñ inuit i penalib^o
q̄ sūt publica aucto-
ritate et utilitate. ibi p̄uilegiū. i. durāte admistra-
tiōe cōcessum fuit p̄uilegiū p̄ habētē potestates.
Glo. op. de. l. sp. §. negociatiōes. Sol. ut i gl.

Is qui. Glo. q̄rit q̄s d̄i fungi edilitate.
Et rñ de ut glo. simile. s. de cō-
pen. l. iō. et facit. j. e. l. messoris. Bar.

Sane. Ibi uacate aut. i. excusationē ha-
bētē. ibi eos. i. habētēs honores.
ibi tutele noue. i. nō ueteris fm **By.** ibi uocati. i.
excusationē habētis. ibi non est similis honor. i.
iūgū ppter quē nō ipediaf tutele admistratio:
alias bñ excusaret: ut. l. spadonē. §. finaūt. s. e. et
l. ppter magistrat^o. et ibi nota. **Glo.** opp. de.
l. spadonē. §. scire. s. e. Sol. ut glo.

Domini. Ibi nauū. i. nauigantius p
utilitate publica scdm **By.**

Glo. op. d. l. bi qui. de execu. mu. So. ut i glo.

Inquilini. Ibi a tutelis. s. extraneoz
et ut itelligatis glo. expōe
uno mō iquilini. i. aduene morātes i castris non
sunt ponēdi ad tutelā eorū q̄ nō sunt de eodez
castro ubi habitāt: vel dic q̄ inquilini castrorū sunt
bi q̄ erant deputati ab impatore ad tutelā alicu-
ius castrī: bi bñ ipediūtur suscipe tutelā illorū q̄
nō sunt de illo loco ad hoc ut nō ipediantur ad
custodiā seu curā castrī sibi deputatā et assigna-

tā: s. glo. hāc reprobet.

Ex. l. sequenti.

Ca nō sapit naturā sui causātis. et an filij amif
si bello profint p̄i p̄terq̄ ad excusationē tutele.
et an equ^o vulneratus i bello et mortu^o domi de-
beat emēdari stāte statuto q̄ equi mortui i bello
emēdari debeant.

Ello amiffi. Ista lex facit
ad pulcherri-
mā q̄onē: ut statim dicā. ibi sciēs. No:

q̄ mulier pōt abesse cā reipu. idē i pupillo. ppter
p̄bū uel etatē q̄ statim sequit. facit ad hoc. l. po-
stumi. in fi. j. de capti. ibi bi q̄ fuerūt i acie mor-
tui: nō aut bi q̄ p̄cussi fuerunt in acie et in domo
mortui fuerūt. Ex quo no. q̄ cā cāta nō sapit na-
turā sui causātis. facit. j. de fun. istru. l. fi. in con-
trariū facit de aduo. di. iudi. l. fori. Sz pōt rñ de-
ri ad istū tex. q̄ sit spāle fauore pupilloz: ut statū
dicā i. q. extra glo. **Querit** glo. nūqd habeat
locū i filijs i p̄tate: an i emācipatis. Rñ de ut gl.
Querit glo. tu uides hic q̄ filij amiffi in bello
p̄sunt patri ad excusationē: s. nūquid p̄sūt quo
ad alia. Et rñ det et bñ q̄ sic. subijcit glo. itē pro-
dest mulieri quo ad hoc ut possit adoptare: et al
legat insti. de adop. §. femine. ista. l. iducitur ad
questionē vulgarē: statutū est bono. q̄ eq mor-
tui in bello debeāt emēdari stipēdiarijs: cōtigit
q̄ equus stipēdiarij ē vulnerat^o i bello et postea
mortuus i domo. Lerte nō dz emēdari. o. n. q̄
sit mortuus i acie ad hoc ut p̄sequat p̄uilegiū.
in cōtrariū facit. j. de icē. rui. nau. l. i. §. ex icēdio.
et de dā. ifec. l. dāni. §. sabini. et s. ad. l. aql. §. hu-
ic scripture. et l. qui occidit. §. in hac actione. et l.
ita. et l. neratius. in fi. cū simili. et hoc uidef ueruz
de iure. Sed q̄a statuta ciuitatis nō recipiūt iter-
pretationē dici possēt q̄ nō debeāt emēdari. nā
nō est de ppria significatione uocabuli: ut illud
censeat amiffum: q̄d occasiōe alicuius rei ē amif-
sum: et hāc p̄tē hic secut^o fuit dñs **By.** **Uer.** de
bobio tenuit cōtrariū p quodam dño de sabau-
dia q̄ erat tūc potestas huius ciuitatis per iura
preallegata. **Ad.** l. istā possēt rñderi q̄ hic tra-
ctaf de p̄uilegio: in contrarijs agit de iure cōi-
quod fortius est q̄ speciale ius. et iō magis extē-
dit: ut in auē. de nō alie. §. q̄a uero uerisimile. et
ad uelle. l. antique. uel dic q̄ hic iductū est unū
speciale. s. q̄ amiffus in bello itelligatur uiuere.
ergo non pōt induci aliud ut censeantur amiffi
qui sunt percussi: et i domo mortui: ut. s. de iur.
do. l. cū post. §. gener. et j. de cōdi. et demō. l. ge-
ner. et C. de do. promiss. l. i. que respōsiones nō
placent mibi: quia idem inuenitur in questione
nostra: quia non debet ei emēdari equus de iu-
re cōmuni sed tātuz ex forma statuti. Rñ ad istū
tex. secūdum **And.** de p̄sis. §. q̄ hic speciale fa-
uore pupilloz ut habeant plures qui sint tuto-
res eorum. facit. j. de no. ope. nun. l. naz interest
et hanc op̄i. tenet hic Ray. et hanc sequit **By.** in
d. §. ex incendio: licet hic aliter: et eam sequitur
de legitimis silentarijs. l. fi. li. xij. et ibi dixi. q̄ hoc
dixi. insti. de execu. tu. §. fi in bello.

Iud. Ibi usitatum. no. q̄ ar-
guimus ex consuetudine
facit. j. de sponsal. l. ij. ibi bis: subaudi
tutoribus et curatoribus.

Pupillum. Ibi patruus
deniqz tutor
legitimus. ibi eo. s. suspecto secundum
By. ibi a tutela. et ratio est. j. l. proxī. in prin. ibi
itaqz. i. eo ut suspecto remoto. ibi expeditur: cū
auctoritate alterius creati de nouo.

Ex. l. sequenti.

Sicut spoliatus omnibus bonis non potest accusari nisi bonis restitutus ita spoliatus maiori parte bonorum.

Kopter Ibi litem: que erat ante q̄ daretur tutor inter ip̄m z pupillum. ibi parte eorum. facit pro eo quod dicitur. extra de restitu. spo. c. frequens. lib. vi. f. q̄ sicut spoliatus omnibus bonis non potest accusari antequā restituatur: ita si sit spoliatus maiori parte bonorum: et uide quod no. Jo. mo. in. d. c. frequens. z de electi. c. i. z in auē. ut hi qui ob. §. hec autem. qui est positus. C. qui da. tu. po. auc. minoris. Et respō de ur glo. dic op̄i. Ho. hoc tenet Dy. z hanc sequitur Ray. licet glo. non bene firmat pedes in auc. minoris. z hoc tenuit in hac. q. quam disputauit bono. quia §. hec autem. ut hi qui ob. non imponit aliam penā nisi ut perdat debitum: ad hoc etiaz facit. l. ea quidem. C. si ma. ita fue. alij tenent op̄i. Hug. z glo. in. l. pater. z. §. de procura. quaz sequitur Ja. de bel. in. d. auē. z in. d. §. hec autem: ut ibi dixi in h̄si. neqz tutor remanebit zc. z hanc sequitur Ja. de are. que uidetur uera per istum tex. Querit glo. quid in questiōe statuti. responde ut glo.

Qui se. Ibi de quibusdam propositis. ibi intra tempora. f. quinquaginta dierum a tēpore cognitionis z cōfirmationis computandorum: ut. §. e. l. scire oportet. §. quinquaginta. secus si ultra tēpora: z hoc tollit contrarium. C. Glo. contra hoc oppo. de. l. scire. §. e. So. ut in glo. secunda so. est uerior. C. Item oppo. de. l. z si susceperit. §. de iudi. So. ut glo. z bene: licet ibi datus intelligatur in dubio. ibi prouincia: tunc enim non excusatur: licet sit ultra centesimum miliare. z per hoc determinat Ja. de are. c. statuimus. quod hodie incipit statutum: extra de rescrip. lib. vi. quod dicit q̄ ubi iudex est delegatus inter clericos q̄ non possit trahere clericos ultra duas dietas: z debz istud intelligi extra prouinciam in qua est delegatus. nam infra prouinciam poterunt etiam ultra duas dietas trahi: ut hic z ibi. z ideo uerius sol. et dic q̄ redit ad prin. §. non autem refert se ad proximā expositionem. ibi illarum: quarum administratione facta est excusatio secundum An. de p̄sis. ibi. eius. f. illius prouincie ubi sunt bona secundū Dy. ibi datur. f. alius tutor. C. Glo. oppo. de. l. non solū. §. qui testamento. §. e. so. vt glo. z uidetur notare ibi totuz econtra q̄ hic: videlicet q̄ hic in simpliciter dato distigat utrū fuit datus a testatore uel a iudice: ut primo casu habeat necesse se excusare. secundo casu non nisi fuit datus ab imperatore: uel eius iussu: licet non expresse exponitur patrimoniu quod dat tātum in ea prouincia unde est: tunc nō habeat se necesse excusare: z ita loquitur contrarium. facit quod no. §. de tute. l. qui habet. pro ista glo. est de testa. tu. l. certarum. z. l. se. sic si teneres illaz glo. z tunc non facit ad id quod no. hic Jac. de are. qui istā glo. sequendo supplet ad glo. q̄ intelligatur in iudice originis uel domicilij. z facit pro glo. q̄ iudex potest seruare sententiā etiā de rebus alibi existentibus. de interr. ac. l. fi. de prescrip. lon. tēp. l. fi. Item quia ex quo cōmittit alij cui persona z res etiā debet cōmitti. C. ne fide. do. den. l. ij. z de penis. l. fi. C. In contrarium facit. §. de tu. z cu. da. ab his. l. pupillo. z. j. e. l. iurisperitos. §. i. z de bo. auc. iudi. pos. l. cuz unus

§. bis qui inducitur etiā quod no. in. d. l. nō so lum. §. qui testamēto. §. e. ut dixi. intelligit tamē Ja. de are. q̄ non fecit mentionem patrimonij: ut hic pz in tex. z glo. sed ubi fecisset mentionem patrimonij: tunc esset secus: ut in contrario allega. z ita etiam posses distinguere glo. que est in. d. §. qui testamēto. ab ista. hanc etiam sequitur Ray. qui dicit esse ualde no. C. Ad primū tamē satis opp. de. l. magis puto. §. illud. j. de re. co. sed potest respōderi q̄ ibi loquitur in decreto interposito super re: z potest fieri sicut potest ferri sententia pro rebus existentibus alibi: ut. d. §. is qui. z ibi no. sed tutor non uidetur posse dari p̄ rebus alibi existentibus quia quādo iudex dat decretum administrationis tutor uidetur cōtra here quāda actionē administrationis quod nō potest iudex in alia prouincia: ut. d. §. is qui. uel dic q̄ ibi non exprimitur q̄ pretor dederit eū tutorem in rebus italicis z puincialibus: s; utrūqz forte iudex dedit sicut fuit in. §. cum oriundus. secundū An. de p̄sis. C. Glo. oppo. insti. e. ti. §. datis. z insti. qui da. tu. pos. §. certe. Sol. ut in glo. Item oppo. de. l. vtrum. C. qui pe. tu. z insti. de cur. §. interdum. Sol. ut glo. uel hic speciale: ut in glo. in. l. propter. Dic ut ibi no. in rubrica.

Geometri. A tutela seu cura terre messorum excusationem nō habet: sed secus in procuratore principis durante eius officio est seruandum. h. d. Ibi geometri i. mensuratores secundum Dy. idem est in eis qui docēt astrologiam z musicam z arismetricam: ut no. glo. insti. e. §. item rome. In doctore legum dicit ut ibi no. §. e. l. §. z reprobauit. §. fi. ibi geometri. dicit glo. ut fuit padenius qui fuit magna in illa arte.

Kopter. Ibi responde. subaudi: quia officium eorum non habebat impedire administrationes tutele secundum Dy. C. Glo. oppo. de. l. athlete. §. e. Sol. ut glo. C. Item oppo. de. l. ij. §. si quis municipalis. §. si quis cau. Glo. non soluit: sed dic q̄ ibi excusatur a priuato onere. hic non excusatur a publico onere pupillorū fauore: uel dic q̄ ibi erat iusta causa impedimēti. hic non est iusta causa administrationis recuperande: quia nihilominus potest administrare secundum And. de p̄sis. uel dic q̄ illud ibi ut excusetur a pena: hic non excusatur a tutela secundum Dy.

Si in castris. Ibi ab eo. f. ab alio non suo iudice. ibi excusationem. dic q̄ improprie dicit excusationem: quia ipso iure non tenet secundum iaco. de are. z Dy. item oppo. de. l. non tantum. §. fi. §. eo. Sol. ut glo. C. Secundo oppo. de. §. idē z in milite. insti. e. Sol. ut glo. ibi. §. penultimo: Dic tu q̄ non ualeat datio: ut hic sentit glo. in fi. si intelligas in milite dum esset in actu militie. C. de lega. l. administratione. z. l. agnati. C. qui da. tuto. pos. Non obstat. l. sed z milites. §. e. quia ibi loquitur in ueteranis: z sic milites non essent tutores filiorum cōmilitonis sui: licet glo. aliter sentiat z male in prin. sui secundum iaco. de are. z ita intelligit glo. istum. §. z. d. §. idem z in milite scilz q̄ loquatur in milite existente in actu militie.

Equaquā. Glo. op. de. l. libertate. §. e. fo. ut i glo. Querit glo. q̄re dicit fere. Et sol. ut

Excusa- re. uide qd per ista. l. dicit bal. i. l. fin. s. de fer. videlz an fi- nita pma di- latioe. secun- da dbeat va- ri. et uide. l. micipioru. de opti. le. et no. p bar. et alios in. d. l. fi. et p doc. i. c. ultra ter- tia de testi. et saly. i. l. i. C. de dila. facit l. et si p tres. si qs cauti. et l. bal. ibi di- cat q in con- trariuz facit. l. fi. de ana. excepti. et no- rñdet tñ di- eta pcedens opi. in qua i- clinare vide- tur e verior et pbatur ex no. p glo. in. l. ij. si qs in ius uoca. et ibi clarius Bar. in uer- s. hoc vi- detur et. et moder. in. c. pmu. de dila- ti. ubi ponit pone q quis citatur die fe- riata in fauo- rem hoium: ut cõpareat certe quãuis regulariter: quãdo e du- biaz an cita- tus teneatur cõparere in dubio et alle- gare cam p- pter quã nõ tenet cõpa- rere. l. si quis ex ali. ff. d. iu- di. et multe sunt cãe qui- bus procedi põt tpe feria- to. l. i. et ii. ff. de feri. tñ ci- tatio facta p- die feriata si ualebit: etiã pte nõ cõpa- rere et nil op- ponere: ut p- bal. in. d. l. i. in fi. nisi i- ci- tatioe expri- mas specialiter causa: ex qua cã appa- reat q in illa cã poterat p- cedi tẽpore feriato: ut no. gl. et doc. in. d. l. ij. et sic satis e q- inspecta cõ- muni regula citatio nõ p- cedat nisi ali- ud exprima

ibi. l. is q. dic. ut. s. de in ius vo. et statim sequitur in glo. se. Querit glo. nunquid iste qui prestat fideicommissariam libertatem succedit libertato. Glo. respõdet q sic. et no. ex ista glo. q ille qui prestat fideicommissariam libertatem succedit libertato. pro hoc habes tex. j. de suis et leg. l. ab intestato. s. i. l. glo. no. cõtrarium et male. s. de tu. et cur. da. ab his. l. libertus et l. pupillo. s. fi. in glo. magna. sed ille glo. possunt habere bonuz respectu ut ibi dicam. et referunt se ad alia iurispatronatus nõ ad successionem: ut ibi dicam.

Ex. l. sequenti.

An legitimatio fieri possit p procuratorem.

Excusare

Glo. ponit casum sex modis: teneas secundam lec. quã sequitur By. ibi libellos. i. iudices delatos. q. d. q cognitio excusatio nis non possit delegari secundum By. posses etiã sequi primã lec. secundum Ray. Cõppo. uno modo et ad rubricam duobus modis: et pro se- cunda lec. quam expediui in casu et in tex. facit qd no. j. de re. iur. l. omnia quecuqz. et hanc etiã lec. sequitur glo. s. e. l. scire. s. 03. et s. tribunal. in fi. Cõuenio ad tertiã lec. quam recita ut glo. et alle- gat l. paulus. et hanc tertiã lec. tenet glo. C. de predi. mi. l. minorum. Cõtra quã opp. glo. de. l. ita autem. s. gessisse. s. de admi. tuto. Glo. non soluit Ray. dicit q propter illud contrariu debemus hanc tertiã lec. dimittere: et si uis eã tenere potes dicere q illud generale: istud spe- ciale fauore pupillorum secunduz An. de pisis. Preterea qui per alium facit non uere uidetur facere per seipsum sed interpretatiue: ut no. in. l. iij. s. deieicisse. de vi et vi. ar. et licet Ray. dicat q ad istam tertiã lec. debes iungere s. glo. per ge- neralem et. alias non itelligeres glo. Dic q ista est sexta lec. et non habes eam necesse iungere cõ- glo. ista. et tenendo istam tertiã lec. facit ad que- stionem quam habes. ibi no. per Ly. scilicet qui- dam misit procuratorem ad imperatorẽ Fede. pro legitimando filio suo naturali: nunquid va- leat illa talis legitimatio. ille tex. facit q nõ. facit ad hoc. s. de adop. l. post mortem. s. fina. et l. se. et C. de his qui ue. eta. impe. l. ij. in contrariuz fa- cit. j. de manu. vin. l. etiã. s. absens. et potest dici q ex regula generali que est i. l. i. s. usus. de pro- cura. q possit fieri per procuratorem. nã edictu de procuratoribus est prohibitorium: ut. d. s. usus. sed istud non uidetur esse prohibitum. et- zc. secundum Ly. et hanc questionem habes per Ray. in. d. l. ij. qui sentit idem quod Ly. per ra- tiones suas: licet dicat Ja. bu. tenere contrariuz per. d. l. post mortem. et l. se. Cõad quas ratioes responder Ray. q ibi loquitur in actu in quo re- quiritur probatio etatis que non potest fieri ni- si per aspectuz: ut. l. minor. xxv. an. ex aspectu. s. de mino. hic in alio actu. Ista solu. est falsa: quia potest probari etas per testes et instrumenta. ui- distis. s. e. l. ij. in prin. et quod ibi dixi: dictum ta- men suum crederem uerum. s. q legitimatio pos- sit fieri per procuratorem. nam legitimatio fit p- matrimonium. in autem. de ince. nup. s. dubita- tur. et matrimonium potest fieri per procurato- rem: ut. l. mulierem. s. de ri. nup. ergo zc. Ad. l. post mortem. responder q ibi loquitur in actu adoptionis: per quem efficitur filius ille qui est in totum alienus: et sic. l. disponit ibi circa substã- tiam. questio nostra loquitur in legitimatione in qua additur qualitas: quia de filio illegitimo ef- ficatur legitimus: quod facilius. l. concedit. arg.

eius quod no. in autem. ma. et aui. s. hoc autem disponimus. col. vi. et ibi glo. pulcherrima et no- tanda que illud probat. et facit quod no. j. de le- ga. i. l. talis scriptura. in fin. Cõtra quartam lec. oppo. glo. de. l. scire oportet. s. oportet. s. e. Et sol. ut glo. Cõtra sextam lectu. glo. opp. l. si duo. s. de admi. tuto. Dic istud contrarium non tangit primam lectu. nec secundã: sed pro- pter istud Ray. reprehendit istam lec. Cõtem oppo. glo. de. l. etiam. s. absens. j. de manu. vin. Non ob. illa. l. secudu veru intellectu: quia ibi lo- quitur in procuratore: hic fm ueru intellectu lo- quitur i iudice delegato. et sic non ob.

Efflores

Ibi frumentarios i. illi qui sunt depu- tati ad mensurandum frumentum secu- dum By. qui tenet hanc expositionez. Cõlo. oppo. de. l. his oneribus. s. corpus. j. de exca. mu. Et sol. ut glo. Querit glo. qui sunt messo- res. Et rñ. ut glo.

Legatarius

Aduerte ad primum ca- sum: ibi fideico. i. ex persona fideicom- missarij cui legatum erat restituendum. ibi con- sequitur et postea restituit fideicommissario nam penes se non remanent. facit ad hoc. l. si fideico- mis. j. de leg. iij. ibi similis: nõ per omnia: sed so- lum ut legatum remanet penes heredem. ergo legatum pertinet ad fideicommissarium hic ad fi- scum: ut sentit glo. et bene: quod est uerum in ca- su ubi non esset rogatus alij restituere: alias cre- derem contrarium. arg. l. si fideico. s. de leg. iij. Cõppo. glo. de. l. penul. C. de leg. So. ut glo. Cõtem oppo. de. l. aliam. C. de his qui. ut in- dig. cõiuncto. i. responso. Et sol. ut glo. quia nõ est per omnia idem dixi. s. in tex. Querit glo. quis dicitur non obtinere. et sol. ut glo. ibi. s. me- minisse. Sed pone q ipse portauit sententiam contrariam: et appellauit appellatione penden- te vult penitere nunquid dicitur habere legatuz dic q sic: perinde ac si peniteret in principali se- cundum glo. no. s. de inoffi. testa. l. papi. s. me- minisse. ergo zc.

Utor

Aduerte pulcherrimum casum. ibi priuilegiuz: ut quia est factus de corpore fabricorum q- habent excusationem: ut. s. e. l. non tantu. s. eos uel impetrauit priuilegium generale: ut in casu- bus qui no. s. de mino. l. uerum. s. ex facto. non habita mentione huius tutele: secus si impera- tor concessit priuilegium contra hanc tutelam: et tunc excusaretur: ut. l. qui autem. s. si quis cau- tio. et quod ibi no. secundum Ja. de are. ibi po- terit. facit hoc princ. ad questionem quam dixi. s. e. l. ij. in princ. quam ibi uide. Cõppo. de. l. qui autem. si quis cauti. Sol. dic ut ibi et in. s. si post. de. l. pretor. allegata in glo. q priuilegi- um fuit concessum ad illud. hic generaliter: se- cus si specialiter: ut. s. e. l. et si. s. sunt et alij. secun- dum And. de pisis. Cõtem oppo. de. l. spa- donem. s. sin autem. s. e. Sol. secundum Ray. ibi fuit datum priuilegium absqz postulatione sui. hic secus secundum eum: uel dic q hoc est speciale in illa dignitate. facit. j. e. l. iuris peritos. et. s. de mino. l. uerum. s. si ex facto. Cõtem op- po. de. l. nõ tantu. s. uacare. s. e. sed dic q ibi nõ est contra. ut ibi exposui. Cõtem oppo. de. l. his oneribus. s. antiquis. de muner. et hono. dic debet allegare da uaca. mu. Sol. ut glo. ibi loquitur in priuilegio paupertatis: quod est

tur sed ita e q- cõis regu- la est q- secu- da dilatio si- ne cã peti et dari nõ dbet. d. l. fi. ergo nisi exprima- tur colorata causa ppter quã dari de- beat a iudi- ce nõ proce- dit petitiõ. nec ob. l. fi. C. d. ann. ex- cep. q- ibi li- bellus gene- ralis respe- ctu petentia bz sua substã- tiã. nã q- i- libello dbe- at exprimi et specificari cã hoc fuit i- ductu solum fauore rei ut possit melius deliberare an uelit cedere uel contede- re. l. i. et ibi no. de eden- nimuz si reo tacete et nil opponete p- cedit libellus quasi uideat- tur renuncia- re tacite suo fauore: ut. d. l. fin. facit. l. fin. C. de ex- cep. et. l. sed si suscepit. in prin. d. iudi- fz q dilatio- nes debeant amputari: et sine cã plus- quã semel si cõcedit fuit i- ductu ne ali- as p- callidita- te q- sepe di- latione pete- ret. l. i. in fi. C. de dila. et. l. ii. C. de tẽ- appel. et sic i- casu nostro cessat ratio que est in ca- su. d. l. fi. de- anna. excep- ADDE an i- casu sum- mariis sit dã- da quarta dilatio uide Ro. consilio. c. cxxv. cum sequenti.

temporale: ut de mu. z hono. l. cura. **C** Item oppo. de. l. pretor. §. si post. e. ti. So. ut dixi in cōtrario de. l. qui autem secūduz By. uel dic secūduz **D**dra. q̄ hic quefuit priuilegium propter incorporationem alicui⁹ corporis: puta fabrorū: ut. s. e. l. non tantū. §. i. z. §. bi qui. secūdo responso. secūduz **D**dra. uel sol. secūduz ea que no. s. de iudi. l. si quis postea. secūduz **D**y. uel dic q̄ sicut ibi ex superueniēti causa tollitur beneficiū lire pendente: ita z hic debet tolli onus: sed ratio differentie est: quia ibi beneficiū est cōcessum ppter paupertatē qua sublata debet beneficiū auferrī. ar. s. .e. l. geometri. secūdo responso. z. l. athlete. §. i. z. quod hic tutor compellatur nō est ex defectu priuilegij s; etatis fauore: quod faciebat ad tutelam compelli: q̄ ad huc nō deficit s; **A**n. de pifis. z ista est melior so.

Que tutoribus. Ibi extraneis: s; heredes tenentur dare filio cui testator prodesse uoluit: ut. C. de le. l. si legata. riu. secūduz **J**a. de are. alias non esset dare respōsum ad illam. l. nā aliter responderi non potest. ibi filius. facit tex. iste q̄ donatum a patre filio uideatur in dubio donatum nō ut extraneo: sed ob meritum collatum. et hoc sentit glo. C. de colla. l. si donatiōe. in fi. **C** Opp. glo. de. l. nensenus. §. si. s. e. Sol. ut glo. **I**tem oppo. glo. de. l. cum filius. §. non iure. j. de le. ij. Sol. ut glo. **C** Alimo glo. in dicit hūc tex. in ar. de dictione tāq̄ ut in glo. i. §. qui duos. de quo dicit ut ibi. z. s. solu. m. tr. l. si uero. §. quicquid.

Tutorem. Ibi non oportet. s. in ppetuus continua legē sequentē.

Plane. Ibi in exiliū. s. perpetuū: ut ibi p̄. ibi cōtutorem. s. suspectū: et uide hunc tex. z itellige glo. duobus modis.

ibi nō potuit. postq̄ esset in exilio perpetuo z ignoraret cōtutorem eē suspectū: z ut intelligas difficultates glo. secūduz **A**n. de pifis. z ut intelligas istū tex. in tutore qui erat exul z ad tēpus: z ideo facilius eius ignorantia tolleratur q̄ in alio qui non esset exul: quia melius potest eum scire cōtutorem esse suspectū q̄ ille qui est exul uel procurator suus. Et quod dicit tex. non potuit. subaudi cōmode: ut. s. de admi. tut. l. decreto. §. si. secūduz **A**n. de pifis apparet. hoc dicit ipse ex eo: quia ipse. ibi tenet q̄ suspectus possit remoueri p̄ procuratorem: ut ibi dicam. **C** Glo. in. §. tutorem. oppo. de. l. si quis sub conditione. §. i. de re. tu. Sol. ut i glo. **C** Querit glo. in. l. plane. an iste potuerit accusare cōtutorē suū per procuratorē. Et respōdet ut glo. que dicit z uidet q̄ sic zc. uel dic zc. ut in glo. z hic aduerte quia ista pars est ualde notabilis. Ex quo no. q̄ tutor suspectus nō potest excusari per procuratorem. **R**ay. dicit hanc. q. se habuisse de facto bono. z tenuisse hāc partem. s. q̄ ad excusandum nō admittit per procuratorem in causa suspecti. **N**on ob. quia nō est capitalis: quia in eo uertitur ratio fame: quare zc. per ea que no. per euz in. l. pe. §. ad crimen. j. de pu. iudi. **C** Subijcit ipse q̄ fuit ab eo quefuit de ratione diuersitatis. s. quare ad defendendum potest dari procurator i causa suspecti: z non ad excusandum. Ipse responder per. l. cū populari. j. de popu. ac. secūduz euz qui optime facit. **G**lo. no. cōtrarium q̄ ad excusandum datur procurator: ut. d. l. non solum. in fi. s. de procur. secūduz unaz lec. per **A**n. de pifis in. l. decreto. s. de suspe. tu. Dicit glo. q̄ iste tex. debet aliter intelligi. s. q̄ non erat tutor immo mater zc. subijcit glo. hic ergo excusatur ppter exiliū. **C** No. ex ista glo. q̄ si illi qui debēt petere tutorem filio pupillo uel petere ipsuz remoueri tanq̄ suspectū aliter repellantur ab hereditate: quia si sunt i exilio excusantur ab utraq; petitione.

Ex. l. sequenti.

C A papa delegat⁹ si alicui subdelegauerit quādiu sibi placuerit. z appelletur a subdelegato: an obeat ad pa-

pam uel delegatum appellari.

Trisperitos. Ibi excusandos. s. in perpetuum: z ad hoc sequitur. ideo quoniā zc. **C** Ibi la. tus. **N**o. q̄ cōsiliarij dicuntur sedere circa latus principis non ad pedes. facit. l. fi. C. de inoffi. tes. secūduz **R**ay. z dicit. C. de dome. z pte. l. i. li. xi. s; pape cōsiliarij dicuntur sedere ad pedes. ar. eius quod ibi no. z no. bene hunc tex. cuz se. **C** Ibi habēt. **N**o. q̄ illud quod non habet certū finē dicitur habere ppetuus. pro hoc facit. l. sufficit. j. de cōdi. inde. quod facit ad questionē quā statim dicā s; **J**a. de are. **C** Querit glo. quā nō habet finē certi loci uel tēporis. Et sol. ut glo. j. de decu. l. si quis. uide q̄ ibi no. q̄ idē dicit glo. in ambassiatore. **F**inis huius principij allegat per **J**a. s; are. ad questionē. **C**ertū est q̄ si delegatus a papa cōmittit alicui uices suas: z sic subdelegat q̄ si reseruauit sibi aliquid q̄ appellatur ad euz: si nihil: appellatur ad papaz. extra de offi. dele. c. super questionum. **M**odo delegatus a papa delegauit alicui quādiu sibi placuerit: demū appellatur ab illo subdelegato: querit an debeat appellari ad papā: an ad istū delegatū. iste tex. facit q̄ ad papā: quia cum nō posuerit certū finē uidet perpetuo cōmississe z in totū: ex quo nō reseruauit sibi sniam. nam z sic si esset tpalis cum impatore nō haberet excusationē: sed si esset perpetuo sic: ut. l. tutor. §. si. cum. l. se. s. eo. **I**n dubio presumitur q̄ stet perpetuo: ut hic. p hoc facit. s. de iudi. l. iudiciū. **S**o. z hoc tenet **J**a. de are. ex eo ne cōtingat absurdum q̄ ille q̄ impetrauit iudicē delegatū habeat iudicē quē uult tā in cā principa li q̄ in causa appellationis: s; cōtrarium seruetur in curia secūduz **J**a. de are. quod debes tenere cū debeat tenere stylum curie: ut. s. de iudi. l. obseruandum. z ibi no.

Ex. §. sequenti.

C Si compromissum sit in clericum z laicū cuz hoc q̄ si non possunt concordare q̄ eligatur tertius z sint discordes in eligendo tertium iudices utriusq; eligent. **Q**uis autem debeat cognoscere cuz maleficiū est in confinio duarū ciuitatum z cum est statutū q̄ potestas non possit cognoscere de maleficijs ppetratis tēpore potestatis precedentis. si contingat q̄ tēpore unus ali quis uulneretur z tempore alterius moriatur uide ibi circa fi.

Cum oriundus. Ibi pretor qui habebat domiciliū ratione incolatus. itē erat in iurisdictione prouincie ratione originis: z etiam erat certus q̄ erat utriusq; iurisdictionis s; **D**y. z fuit decretum presidis necessariū ratione rerum que erant in prouincia: ut. C. qui pe. tu. l. i. quod dicit ut no. ibi in consti. uide quod no. **S**uil. C. de sum. tri. l. i. in. ij. col. z dicā. j. de le. iij. l. itez legato. z uide quod dixi. j. de here. insti. l. ex facto. z q̄ ibi no. ibi susceperit. s. i. puincia z rome: z i hoc dubitā utruū uideat administrare curas duas uel unā secūduz **D**y. z ad hoc sequit respōsio. l. **C** Glo. op. de. l. si certū. §. iulianus. de mili. re. glo. nō sol. quare dicit q̄ ibi loquit in milite: q̄ potest habere bona duplici iure. hic in paga no in quo secus. **C** Glo. q̄rit ad qd fuit necessariuz: ut sciamus an sint due cure uel non. z responde ut glo.

C Itē iste. §. allegatur ad duas questiones. pmo ad questionē talē. duo fuerūt electi arbitri: un⁹ clericus z alter laicus ipsi nō cōcordāt inuicē. ita q̄ tertiu debēt eligere z si nō eligunt electio deferret iudici: ut. l. item. z. l. sicut. s. de arbi. modo ē i questionē utruū iudex secularis uel ecclesiasticus debz eligere. iste. §. facit i ar. q̄ uterq; itē facit ar. pone q̄ cōmissum ē maleficiū in confinio duarū ciuitatum: z dubitatur in cuius territorio sit cōmissum. iste. §. facit in ar. q̄ uterq; iudex debet cognoscere. facit de li. agno. l. si uel parēs. §. quid ergo. z quo. leg. l. i. §. quid autem. cum si. verumtamen debebit ille

Trispi
i tos-ap
pellat
ad papā. uide
quod in simi
li ponit bar.
m. l. de pupil
lo. §. si quis
ip̄i p̄tori. de
ope. no. nū.

preferri coram quo lis est contestata: quia de eodē delicto eiusdē hoīs non d3 bis queri: ut. s. nau. cau. sta. l. pe. z. j. de accu. l. senatus. facit. s. de offi. cōsul. l. i. secū dum An. de pīs. concor. Dy. in. l. pupillus. §. i. j. de hō. sig. Itē prestat ar. si statutū est factum in ciuitate q̄ potestas non debeat cognoscere de maleficijs perpetratis tpe potestatis p̄cedētis sed tantū de p̄petratis tēpore officij sui. Cōtingit q̄ quidā fuit tēpō vni potestatis vulneratus z tēpore alteri ē mortu⁹: q̄ ratione dubij secū dus potestas possit cognosce. de hoc habes p̄ Dy. in. l. si urbana familia. §. h. j. de hō. sig. Itē p̄stat ar. ad. q. no. p̄ Dy. in. l. a diuo. §. insula. j. de acquire. re. do. q̄ si aliq̄s est i cōfinio duarū pochiarū censet parrochianus utriusq̄. s. de hac qōne dic z melius ut dixi. C. de agri. z cōsi. l. oēs. li. xi. ubi d̄ hoc i glo.

Qui priuilegium. No. q̄ contra fratrem zc.

C Glo. opp. de. l. libertus. C. e. ti. So. ut glo. C Querit glo. nūquid sit idē in patre. Et rīde ut in glo.

Patronus. Ibi excusari. si aliquā excusationē habeat fm Dy. ibi confirmetur. ergo ante interpositionē decreti p̄ponēda ē excusatio Dy. C Glo. opp. de. l. gaius. in pri. s. e. z. C. de testa. tute. l. i. So. ut glo. uel dic extra glo. q̄ aut cōfirmat uolēs: z d3 ante se excusat: aut cōfirmat inuit⁹: z tūc pōt ē ante excusare: ut. d. l. gaius. z. j. e. l. amicissimos. fm Ja. de are. z. s. e. l. scire o3. §. o3.

Ibis qui tres. Ista. l. usqz ad. §. eū. diuiditur in q̄tuor ptes primo ponitur thema z qō: z solutio questionis durat usqz ibi neqz me: ibi ponit cuiusdā obiectiōis remotio: z durat usqz ibi idem euenit: ibi ponit solutiōis extēsiō: z durat usqz ibi illa quoqz: ibi ponit quedā d̄fīa iter tutelas: z durat usqz ad. §. eum. z breuiter. h. d. C Ex duabus tutelis testamentarijs uel datiujs tres tutelas habenti delatas ante excusationē ex trib⁹ una finita statim tenet ad aliā que loco tertie surrogatur a q̄nta uero que loco q̄rte succedit infra tēpus legitimū excusetur: alias gestioni periculū sustinebit: postea uero ip̄am retinet. h. d. Ray. dicit q̄ istud principiū est ualde difficile sed mihi uidef satis facile: ut uidebitis. Ibi decretū iudiciū. ibi potuit per numerū triū tutelarū quas habebat. ibi excusari. s. a quarta. ergo putauit q̄ tenuit datio z hoc dixi. s. e. l. tria onera. ibi pupillis. s. tribus antiqz: ut statim seq̄tur. ibi decesserit infra tēpora dicte excusatiōis cōpetētis a datione duarū tutelarū: alias nō esset dubiū. non ob. l. tutor petitus. in prin. ut dixi. s. e. l. ij. in prin. ibi statim. i. cū est finita illa tutela: quarta succedit in locū tertie secū dū Dy. ibi tutori. C No. q̄ ip̄o iure est tutor z iam quarte antequā excuset fm Ja. de are. tū expresse cōtradicit tex. dic ergo q̄ dictū Ja. intelligatur in illis quorū datio z possit ratione alicuius priuilegij excusari. unde nescio qd uelit. ibi excusatur: hic posset legi. s. nec me mouet qui ē. j. ibi potuit. s. z hoc uadit ad quintā tutelā q̄ nūc est quarta. hic posses continuare s. illa quoqz. ibi nec me mouet. iste s. redit ad tertiam tutelā que ante erat quarta. ibi merū. hic respondet tacite obiectiōni hoc modo: hic uidef q̄ tutela finita per mortē pupilli debeat ad excusationē p̄ficere cū teneatur adhuc rationē reddere. item q̄ ab ista administratione nō cessat. Ad qd respōdet q̄. s. erat finita z nō habebat piculū. uel dic z ita dictum est. s. q̄ ista tutela q̄ succedit in locū tertie excusat: z quia tutela finita non prodest uidebat cōtrarium: q̄ neglecta cōputatur. ergo z finita: tamen secus est ut sequitur. ibi tutela. subaudi in cuius administratione est cessatū. ibi idē uer. ibi datus est: unus illorū quorū tutelā administrabat tutela finita. ibi administrare. nō ob. C. de tē. ap. l. h. §. illud: ut ibi per glo. ibi tertie illius. ibi datus non expectato spacio. x. dierū. C Glo. oppo. j. de hac. e. l.

§. h. Sol. ut i glo. C Iste. §. allegat in arg. ad questionē talē: in aliquo collegio erant supnumerarij: mortu⁹ est unus de collegio q̄ debeat admitti ut supnumerarius: qui primo loco inuenit. z istā. l. allegauit Du. in ciuitate bononi. inter scholares z doctores: qui scholares uolebant ponere quedā doctore in collegio. facit ad hoc. C. de offi. preto. l. mortuo. z insti. de bo. pos. §. z cū testamentis. z. C. de proxi. sac. scrini. l. nemo. li. xij. ubi de hoc dixi. C. de sacrosan. eccle. l. nō plures.

Eum. Scilicet tutorem habentem tres tutelas cui postea fuit data quarta a qua non excusatur cum una de tribus sit finita per abstentionē pupilli. ibi illa. i. illius pupilli tutela quā abstinuit ab hereditate materna. ibi certū. unde nota casum. §. q̄a perfectissimus est. ibi crediderit. s. ad excusationē tutele preferatur fm Dy. ibi habēdi sunt. facit ad. q. quā dixi. s. e. l. tria onera.

Ensenius. Hoc principium diuiditur in tres partes. primo ponitur thema in quo themate ponit aliā. q. circa premissum thema. secū da ibi. z quidem. tertia ibi. z an aliquid. C Item secū da pars diuiditur i tres partes. secū da ibi. mater. tertia ibi. qui uis. ibi mater. s. ibi excipit. s. testamēto. ibi placuit. z remanebit istud legatum penes grauatū cū onere: ut. s. e. l. tutor petitus. §. i. z. j. de fideicō. li. l. thais. §. feio. z ibi p̄ Ray. uidete ad. q. formatā in uer. z quidē non respōdet hic: sed respōdet in. l. ex bis. j. e. ut dicit glo. z bene. ibi idē uer. qui determinat primā. q. secū dū Dynū. C Ibi simili modo. respondet ad secū dā. q. ibi tutores quib⁹ reliquit aliquid tutele cōtēplatione. ibi recusat. s. tutelam. ibi debere. No. q̄ qui nō seruat preceptū defuncti nō debet habere cōmodum ab eo. facit secundum Ja. de are. in. l. fi. C. de fideicō. li. q̄ si testator reliquit aliquid executori in testamēto: z ille nolit esse tutor nō cōpellatur precise: ut. j. de le. ij. l. i. z ibi dicā. z q̄ debeat priuari legato: tamē intelligas fm determinationē. §. seq. z. l. se. quod est uerū nisi expresse cōstaret cōtrarium de uoluntate testantis: uel nisi posset uerisimiliter presumi de ipsa per. l. tutor petitus. s. e. C Querit glo. qualiter intelligitur q̄ debeat excusare se cōfirmatū. Et responde ut glo. z facit ad id quod dixi post Ja. de are. s. e. l. scire o3. §. i. ubi est glo. p̄traria. C Extra glo. quero pone tutor datus in testamento accepit legatum. nunquid compellatur esse tutor. Uidetur q̄ sic per. l. si cui. j. de condi. z demon. facit. j. de iurepa. l. iij. q̄ cōpellatur uidetur casus expressus in. l. postea legatū. §. admitte. de his qui. ut indig. secū dū Dy. C Ultimo Guil. s. si cer. pet. l. cum quid. allegat hic tex. q̄ si baro scholari redeunti de scholis credēs ip̄m sapientem dedit aliquid in feudum q̄ si appareat postea ipsum esse ignarum legum q̄ possit eum priuare de feudo. arg. huius tex. z hoc haberet locum ubi expresse dixisset q̄ dederat sibi feudū ut aduocaret pro eo: secus si nō expressisset ut ibi per eū: quod nota.

Non semper. Iste. §. cum. l. seq. non uenitur. alibi secundum Dy. Et aduerte q̄ in isto. §. ponitur unum quod determinat precedentia secū dū Dy. ibi alioquin. i. alius esset daturus utriqz. i. delegatum siue tutelam. ibi potuit subtiliter. considerando z in dubio. ibi postea. z sic primo reliquit legatū q̄ constituerit eum tutorem secundū Dy. ibi sed hic. s. sed hic. f. subsequit legatū tutela uel econtra. ibi expressit uel sit s̄simile ex coniecturis. facit. l. tutor petitus. §. i. s. eo.

Ed hoc nimium. Dec. l. cōtinuat. ibi eū. f. legatariū q̄ nō erat dat⁹ i testamēto: s. cū p̄tore. Ibi iductū. f. excusado se aīo nō p̄dēdi legatū fm Dy. ibi tutorē. f. legatariū: z ibi possumus. no. q̄ nō possumus credere hoīem: nisi id qd dicit. s.

cit. j. de ali. le. l. liberto. §. pe. fm Ja. de are. facit. j. de
suph. l. labeo. z. C. de ca. tol. l. una. §. siue deficiēs. z. l.
si spōso. §. si quis subrogatus. de do. inter vir. z. uxō. et
ibi per Ray. Ex. l. sequenti.

Remotus ab officio ob culpā suā d3 p dere salariū.

His. Nec. l. cōtinuaf. ibi excusauerit
uide circa hoc qd no. s. d testa.
tu. l. qui tutelā. ibi puenit. f. utili actōe tutele:
tutela finita fm Dy. ibi excusauit. i. excusauerit eo ipso
quo a tutela abstinuit. ibi a tutela. No. q. qñ aliquis re
mouet ab officio ppter culpā suā q d3 p dere salariū
suū fm Ja. de are. z. no. s. de offi. affel. l. diē functo. fac
j. de ali. le. l. mela. §. si. z. C. de choarta. l. ordinariorū.
li. xij. z. facit fm Ray. qd no. p Jo. mo. eē de re iudi. c. i.
lib. vi. z. p archidi. eē de rescrip. c. ga nos. eo. libro.
Ex. l. sequenti.

Habere legatuz est honor z substitutus potest dari
tutor pupillo.

Disicillimos. No. pulchrū casū
ibi honorē legati.

Nota q honor ē alicui hfe legatū. fac ad hoc
j. d bo. poss. l. iij. ibi honor ē zē. Et sic facit cōtra id qd
dixi auē. ut cū de app. cog. §. aliud quoqz. col. viij. et
qd no. Ja. de bel. i. auē. de trien. z. semis. §. i. coll. iij. vi
delz q iō filius d3 hfe quartā iure institutiōis z nō lega
ti: qā honor ē institutū eē eū heredē. z hoc ē no. glo. j. d
le. i. l. filii. §. si legata. qd tene cordi. naz uides hic ē q
honor ē hfe legatū: z sic non uidet bona rō: s3 rñ deas
q maior honor est eē institutus hfe: z iō bñ dicit pferf:
ut. j. un. li. l. cū scripto. cū similib. ibi s3 cui pponat. et
hic incipias casum. ibi substitut. No. q substitutus pu
pillo i testō pōt sibi dari tutor qd est no. fm Ja. de are.
Et no. bñ hūc casum qā forte nō repies alibi. Non
obstat. l. i. j. ti. ij. z. C. ubi pu. edu. de. l. i. qā ibi a iudice:
hica testatore. Verūtñ subijct Ray. q ille pupill' nō
d3 ali pence substitutū: ut hēs. s. de uē. inspi. l. qui uen
tri. teneas ergo mēti q substitut' pupillo pōt sibi dari
tutor: ut hic p3: ibi eo casu. f. qñ sit locus substitutori
pupillo mortuo i pupillari etate zē. C. No. ibi q non
admittit tutelā zē. d quo forte dixistis p trariū. C. Glo.
op. de. l. tutor petitus. s. e. So. ut in glo.
Ex. §. sequenti.

Si p statutū uilla d3 emē dare dānū: dānū passo ille
q ē passus d3 cōtribuet. z puilegio qd qd h3 ppter aliū
nō d3 uti cōtra ipm. z iō si sit statutū q qlibz dēat uxō
rē suā uocare dñam miles nō uocabit ipam dñam.

Lucius ticius. Iste. §. nō iuenit alibi
fm Dy. ibi cura. hoc i
telligo: ut no. isti. e. ti. in prin. ibi facit. aduersus quos ē
durū calcitraf. uñ uersus. Ad natura negat nemo felici
ter audet. possibile tñ ē sibi: ut. s. dicitū ē h3 Dy. C. Eli
cit enī ex isto. §. q filius emācipat' pfit patri ad emāci
pationē cōtra seipm. aliter vñ sentire Ja. de are. nā ipē
uidet sentit q pater zē. C. Glo. iducit istū tex. ad unū
q h3 p nāciscat tutelā filii sui quē emācipauit: nō tñ cu
rā zē. ut i glo. C. Glo. opp. de. §. i. i. auē. ut hi q ob. zē.
So. ut glo. dic q glo. no. cōtra. isti d hdu. tu. i prin. de
hoc plene dixi. s. i. i. glo. tñ no. q tutela legitia nō fit i
bonis adulti: ut. s. de tu. z cu. da. ab his. l. uētri. §. i. ubi
de hoc tāgā. C. Altio Ja. de are. elicit de isto tex. q si
lius emācipat' nō cōnumeref i numero cōtra seipm: z
sic aliter no. q itelligit glo. q incipit. i. se excusat: s3 ex ar.
qd postea elicit uideat sentire opi. glo. z Dy. qd ar. est
tale q ubi p statutū uilla dānū passo dbeat emē dar dā
nū: q si iponaf collecta p emēda faciēda: q dānū pas
sus si ē de illa uilla dbeat cōferre cū eis. ad hoc optie
facit. j. de le. l. ab oibus. §. si ticio. ubi d hoc diximus.
ibi cōtrariū facit. j. de tu. z rat. dif. l. impatores fm Ja.
de are. C. Itē pōt ex isto. §. colligi fm Ray. q puilegio
qd qd h3 ppter aliū nō utaf cōtra eū nā p p priuilegio
qd h3 ppter filios nō utif cōtra eos: z sic uides q sen

rit opi. Ja. de are. q nō possit se excusare. Ad istud no.
facit. s. de iudi. l. si iudex circūuēto. cōtra aliū aut iuito
illo ex cuius psona h3 primilegiū uti pōt puilegio. ar. j.
de cōtra ta. l. si post mortē. §. si. facit de tēpo. i. ite. re. l.
si. hoc ē facit ad quādā. q. quā audiui formari a dño
Beccario de papia milite uidelz. pone q statutū ē i ci
uitate q qlibet d3 uocare uxorē suā dñam. qñ nūqd
miles dbeat uocare uxorē suā dñam: iste tex. fm exposi
tionē Dy. facit q sic. in cōtrariū facit fm expositionem
dñi Ja. de are. z certe optime facit iste tex. z recordor
q allegauit sibi istū tex. qd nota.

Uitamento. Secretū iu
dicis iniustū

seu nullū tutorē testamētariū nō excusat i ad
ministratiōe tñ cessans errof excusat: secus si id p frau
dē z malitiā obmittit. h. d. fm ray. dñi ista ē bona. l. et
practicabilis z iducit ad multa arg. ut statū uidebitis.
ibi hfe z hoc erit uerū de facto z erat legitima excusa
tio de iure fm Old. ibi datū. glo. dicit q hic erat dat'
i testamēto solēni uel ē nō solēni. dic s3 tūc dbeat cō
firmari: si tñ nō excludit datū a iudice cēsetur datiuus
z nō testamētarius: ut no. s. d adm. tu. l. q negociatio
nē. §. testō. z. C. de cōfir. tu. l. si ut pponis. fm Dy. ista
opi. Dy. reprobaf fm ray. in. l. neqz. de cōfir. tu. dicaz
plene. de cōfir. tu. l. i. C. S3 an ille q ē in testō inutuli da
tus z cōfirmef a iudice sit testamētarius uel datiu'. di
cā i. d. l. i. ibi decernit. z male. Ibi pñiciatiōes: qā fal
sam cām cōtinuit snia. h3 Dy. facit qd no. i Spe. d sen.
§. qliter. h. ergo si iudex. z in Spe. de arbi. §. segtur.
h. sed nūqd amicabile. fm ray.

Ex §. sequenti.

Si fuerit allegate due excusatiōes una iusta alia nō
z iudex i snia psecutus fuerit iniustā snia nō ualet z an
falsa cā adiecta i snia reddat sniaz ipō iure nullā: z sub
uenit illi q facit aliqd cōtra ius errof nō malitiā. et iud
dex i snia nō tenet expmere cām. z tutor pōt dicef da
tionē nullā z si qua ē q se excusat: similiter z appellās
pōt dicere dico sniaz nullā z si q est appello.

Item quero. No. casuz pulcherrimum.

ex quo no. q si fuerit alle
gate due excusatiōes z una fuerit iusta z alia non: z iud
dex in snia fuerit psecut' iniustā q snia nō ualeat qd est
no. C. Glo. op. de. l. i. §. biduū. j. qñ ap. sit. z so. ut glo.
ibi. §. si. dic: z sic no. q falsa cā adiecta i snia reddit sē
tētiā ipō iure nullā. ergo zē. C. Cōtra qd op. de. l. suo
iuito. §. cū ptor. j. ad trebel. z. l. diu. j. d re iudi. z d. l. si
is ad quē. j. de acq. h. q snia lata ppter falsas allega
tiōes ualeat s3 rescidaf ope restōnis. Old. dic q nō. eē
de of. or. c. ex pte. z eē de renū. c. i pñentia. refert qā illa
cā alleg. in snia fuit falsa i facto z i iure. i dno fuit i scō
tñ uel i re tñ. hēni pupillus nō habebat patruū: z sic
fuit falsa d facto. itē fuit illegitima de iure: qā posito q
eēt uerz qd pñiciat iudex q iste hfer patruū tñ: tu
rela testamētaria nō excluderet a legitima s3 eē. s. de te
sta. tu. l. si qd sub cōditiōe: s3 si eēt lata p falsas allegati
ones s3 pñentē: sec' si s3 absentē. ar. j. d testa. l. si qd obre
pserit. z fm q ego itellexi hāc. l. p Inno. potes itellige
re in. §. semel. isti. qb. ex cau. ma. nō po. uel dic ad h3 cō
trariū d. l. diu. cū silib' q hic fuit expfusus error i snia:
ibi nō. uel dic q h3 spāle fauof pupilloz: z ita itelligas
§. si. insti. e. facit. C. si ex fal. alle. l. i. z. ij. z h3 hoc Dy. z
hoc hēs p gl. i. l. si is ad quē. de acq. here. z poterit snia
suspēdi p appellatiōe ubi iudex tulit sniaz p gfaz expf
sa falsa cā: ēt cā nō pbata: s3 si cā eēt pbata: tūc eēt im
possibile q nō sit pbata ēt falsa si cā erat falsa: z sic snia
ualebit i alijs casib' z rescidaf p restōne. ita itelligaf. C.
si ex fal. alle. p totū. z. l. diu. j. de re iudi. z tāgit gl. i. d.
l. si is ad quē. j. de acq. h. h3 Dy. ubi d hoc dicā. d ista
q rta tutela: tu hēs i Spe. d sen. §. qm. h. penul. z per
Dul. d cu. i. l. si ptor. §. marcellus. C. de iudi. tāgit. j.
ad trebel. l. seruo inuito. §. cum pretor. dicit tamē Ja.

de are. q̄ hic fit speciale fauore pupillorū: ut ipso iure nō teneatur. alle. hoc. s. e. l. scire o3. §. excusatur. z. j. d. excep. l. q̄ agniti. **Querit glo.** de qua utili actiōe hic loquitur. Et rñde ut glo. **Extra glo.** habes ex ista. l. notare q̄ ē iustā cām formās non obtinet si in snia sit erratū. **Itē habes** notare q̄ subuenit alicui si illud qd̄ est cōtra ius facit errof nō malitia. **Itē ex isto tex.** potes optime colligere q̄ in snia iudex nō tenet exprimef cām. nā si exprimat falsam cāz snia est nulla sed si tulit simpliciter: tūc credit tulisse sniaz uerā inserta cā: habes plene per Ray. in. l. qui rome. §. duo fratres. j. de uerbo. obli. z. per An. de pifis de suspe. tut. l. be. n. cause. subijcit tñ Ja. de are. q̄ interdū iudex debz adijcere cām que mouit eū ad sententiā pferendā. C. d. iud. l. properandū. §. illo pculdubio. z. s. de euic. l. si si utriusqz. z. si his casib⁹ iudex cām nō exp̄ferit in sententiā recurrim⁹ ad eū: ut dicat cām que eū mouet ad sententiā proferendā: cū nullus alius possit eam scire. facit ad hoc. C. si ex fal. alle. l. si quis decurio. z. j. de ap. pel. l. ab executeore z. de hoc ibi no. facit ad hoc qd̄ no. de testa. l. heredes palā. in prin. z. C. de sen. ex pericu. re. l. ij. z. credit sibi soli: sic z. alias credit uni testi. C. de ser. fu. l. q̄cūqz fm Ja. de are. **Itē no. ex. l. ista q̄ potest tutor dicere dationē nullā: z. si est aliqua pponere excusationē. z. sic prestat ar. q̄ quis possit dicere iudicē nō suū: z. si est suus recusat eū tñ q̄ suspectū. facit. s. e. l. ppter litē. §. i. fm Ja. de are. **Itē p̄stat arg. q̄ ille cōtra quē ē lata sententia possit dicere sniam nullā. z. si q̄ fit appellat. p hoc facit qd̄ no. Dy. j. de le. iij. l. cū filius. §. uarijs. z. s. e. l. scire o3. in prin. z. l. ppter litē. §. i. fm Ja. de are. z. hoc dictū ē uerū i reo: secus esset i actore: ut no. Dy. in. d. §. uarijs. nā loquitur i reo quod pz ga tutor excusans se fungitur uice rei: ga ipse pponit plures exceptiones etiā cōtrarias: ut pz isti. e. §. qui aut. et. s. e. l. scire o3. de hoc habes p Ray. C. quādo puo. nō est ne. l. i. Inno. t3 idistincte q̄ teneat talis appellatio: ut eē de in. inte. re. c. cōstitutus. z. i Spe. de ap. §. iuxta. ver. sed nunquid libellus. z. ista opi. approbat de consuetudinē: z. habes p Alber. ff. de appel. l. i. **Querit Ja. de are. nūquid i casu. l. nostre poterit iste tutor se excusare: z. post dictā sniam etiā trāsactis quinquaginta diebus cū habeat iustā cām: ipse t3 q̄ sic. nā ille qui nō potest se excusare ifra tēpus audif z. post tēpus: ut. s. e. l. si cū ipse. So. ista fuit iniusta ignorātia. ergo uidet habere iustā cām. ar. s. de calū. l. annus. z. hoc casu dicif querere de utilitate snie z. non currit sibi tēpus i excusatione pposita. ar. C. de inof. test. l. cōtra maiores. po. test. n. una uia cognosci ante aliā illa quā ipse elegerit. ar. s. de inof. test. l. papi. §. si quis.******

Ex. l. sequenti.

De dictiōe per z. cautella Dui. de suza posita in cōpromisso egerint z. peregerint.

Quinquaginta. Spaciū quinquaginta dierū ad pponendas in iudicio excusationes tutoribus z. curatoribus est statutū sed quattuor mēses cōtinui a die nominatiōis z. sciētie ad instātia finiendā nisi psequētes cōtradictū: aut facto aduersarij sunt ipediti. hoc dicit cū. l. se. fm Ray. **Ibi pagendo. i. ad finem pducēdo: ga dictio p. denotat pfectionē: ur. l. urbana familia. §. pnoctaf. j. de sbo. sig. z. l. ij. in pri. de adult. quod facit ad id quod no. p Dui. d. suza. in. d. l. ij. **Bo. noñ. habebāt qōnē cū mutui. ga uicissim una pars petebat ab alia. xxx. milia florenos: factū fuit cōpromissū iter eos. Dui. de suza. qui tūc fuit mutine fecit poni in istrumēto ita fore de cōcordia partium q̄ si mutineñ. cās suas ifra tres mēses nō egerit cadūt a cā: z. si boni. causas suas ifra tres mēses nō pegerint similiter cadūt a cā. **Lōtingit q̄ ambe ptes fuerit litē contestate infra tres mēses elapso. Dui. opposuit q̄ bonoñ. nō poterant amplius petere: ga causas suas nō finiuerūt infra******

tres mēses: qd̄ debebant facere. ppter verbū pegerit. istrumēto positū. ar. hui⁹. l. z. d. l. ij. **Cōtra bonoñ. uolebāt opponere mutineñ q̄ ipsi nō poterāt agef: ad qd̄ ipse rñdet q̄ actio eorū erat salua: ga agere dicitur quis litē cōtestādo: ut. l. amplius. j. rē ra. ha. z. ita obtinuit cōtra odof. z. teneas cordi: quia quādo facies aliquā cōcordiā tu poteris facere istā fraudem quā fecit Dui. de suza. **Nominatiōis. subaudi z. cognitionis. **Oppo. glo. z. pmo opp. reducēdo hunc tex. ad absurdū z. recita glo. q̄ incipit s3 si isti. z. dic: ut glo. secundū Bo. z. facit p hoc. s. e. l. scire o3. §. quinquaginta secundū Dynū. glo. sol. alijs duob⁹ modis: sed prima fa. **Itē opp. de auē. q̄ semel. C. quō z. quādo iud. So. ut glo. ga speciale est. **Et opp. de. l. pperandū. C. d. iudi. Et dic q̄ ibi cā durat triēnio: hic quattuor mēsisibus tātūmō. sed nō est uerū q̄ fit spāle: ga hic istud tēpus est ppositū iuri cōpetēti parti: ibi ē pposituz instantie **Querit glo. a quo tēpore currunt isti quinquaginta dies. Et respōde ut glo.************

Ex. l. sequenti.

Strate statuto q̄ ois cā debeat dēcidi ifra tres mēses z. aduersarius petat dilationē ultra tres mēses ga testes sunt in lōginqs partib⁹ nō obstāte statuto cā poterit decidi. z. an si citatus q̄ nō pōt appellare existēte cōtumace ueniat iudice sedente p tribunali z. iudex recedat possit dici cōtumax ut nō possit appellare.

I cum ipse. Dui ista. l. est bona z. quotidie allegaf. ibi ipse. l. tutor petitus. **Ibi cōtradictiōis date p iudicē que excedebat quattuor mēses fm Ja. de are. ibi pbari. **Rec ob. s. ex qui. cau. ma. l. ait p̄tor. §. si. cū. l. se. ga ista inrelligif fm illā ar. j. de iti. actu. p. l. i. uel ibi de tēpore actiōis: hic de tēpore istātie. ar. eius qd̄ no. e. ti. l. sed si p p̄torē. in prin. l3 glo. aliter no. s. de dolo. l. ar. bitrio. §. dolo. z. ista glo. est satis nota. q̄ dicit q̄ ē non stat p aduersariū quo minus cā finiaf. ibi tēpus: ga nihilominus etiā tēpus currit: sed cōtra eū datur restitutio: z. hoc i cā p̄cipali: in cā appellatiōis dat actio de dolo. C. de iudi. l. pperandū. §. sinaūt. z. i auē. de ap. §. audiēt. z. in auē. ut spō. lar. §. hec que. fm Ray. dic ista cōtraria sunt Ja. de are. **C3 pone stetit p iudicē quo minus cā finiref isto tēpore: an currit istud tēpus. De hoc plene dixi in. d. §. audiēt. in auē. de ap. coll. iij. z. tāgit Ray. in auē. itē app. C. de tē. ap. **Glo. q̄rit utruqz iste tex. habeat locū ubi decretū ē pbatū etiā post quattuor mēses. Glo. dicit q̄ sic. **Rec ob. C. de iudi. l. pperandū. ubi semp finif instātia lapsu triēnij q̄liter cūqz labaf: ga hic trāscurfus tēporis pimit ius actoris: ibi reseruat z. ppetuat fm Eldra. ista. l. allegaf p Dy. i ar. q̄ si statutū ē in ciuitate q̄ ois cā debeat decidi infra tres mēses: z. aduersari⁹ petit dilationē que ē ultra tres mēses. ppter testes q̄ sunt i lōginqs partib⁹: q̄ nō obstāte statuto p tres mēses possit de cā cognosci. z. eodē mō determiat id qd̄ ponit hic Ray. z. Ly. i. l. fi. C. de adul. l. q̄ si est statutū q̄ actor pducatur iura sua ifra mēsez q̄ si fuit ipeditus ppter dilationē datā aduersario q̄ ēt possit p pducere. itē iducif i ar. certū ē q̄ uere contumax nō appellat nisi ueniat iudice sedēte p tribunali: ut. s. de i. re. l. diuus. qd̄ fuit cōtumax he z. lata fu it snia cōtra eū: iste uenit ad bāchū iudicis z. statim cūz uidit eū iudex recessit a bācho. nūqd audiaf postea appellās. iste tex. facit i ar. q̄ sic: ga nō stetit p eū. facit. s. de iudi. l. nōnūquā. qd̄ fō distiguūt q̄ aut iudex recessit an uespas: z. tūc dbeat audiri: aut p uespas: z. tūc secus. ar. s. de ori. iur. l. ij. §. z. q̄ i uespis. z. i auē. de iudi. §. sedebūt. coll. vi. tñ casus b⁹. q. uidet i. l. i. §. dies. j. q̄ app. sit. z. tāgit. j. de ap. l. ij. scias tñ q̄ bec. q. for. maf male h p Ray. i recollecta. z. tu q̄ habes eā uideas audacter: ga ita ē: z. facit iste tex. ad qōnē nota i Spec. de li. cōtes. §. q̄. ver. s3 nūqd sup. z. in Spe. d. teste. §. i. s3. s3 nunquid si testis. **Bar.************

Est suspectam. Defectus visus
auditus sermo
nis ac intellectus egestas itollerabilis ac perpetua
valitudo et susceptio excusationis tribuit impedimentum.
b. d. fm Rai. Ibi potest subaudi: et sic remouet fm quos
da: et allegat qd no. s. de tu. l. i. §. fi. glo. dicit qd no e ve
rum vt ibi dicit p. l. qd plura. e. ti. et ad dicta glo. patebit
rius per suppletionem qua ibi dabo. C. Glo. op. de. l. i.
§. i. s. de tute. vbi vñ qd cecus non possit dari tutor. Et
solue: vt glo. dicit. sed posito qd fuisset dat: tunc poterit
se excusare et post susceptio tutelae: vt not. in. l. iij. C. si ex
fal. alle. qd teneat bñ mēti. C. Itē op. de. l. frater. C. eo.
Sol. vt glo. C. Itē op. de. l. nō soluz. §. siqs. s. e. So. vt
glo. vel dic qd hic tex. intelligit fm illū et nullū dānabis.
C. Itē op. de. l. sed in hoc. alias est. l. idē vulp. et habes
bñ eandē rñsionez quā hēs in pcedenti p̄trario. C. Al
timo dicit hec glo. qd no. s. de mino. l. verū. §. ex facto.
dic ut ibi. No. casus vbi qd potest dimittere tutelā accep
taz intra quos sunt isti. C. Altiō p̄tra istud vñ dicere gl.
j. de re. iur. l. vbi. f. qd ille ifirmitates nō impedunt tutelā
faz acceptaz. s. ut salues istā gl. dicas qd illud est vey ira
qd desinat eē tutor ipso iure: sed tm excusat. ita loquit
hic: et potest eē veruz qd dixi sup. tex. sup. verbo potest.

Paupertas. Ibi iparem et intollerabi
lez fm dy. et glo. et l. paup
tas. s. e. ti. vbi glo. remittit. et dic ut ibi.

Administrantes. Procura
tor pncipis
et absqz dignitate collatiois prefectiqz vigiluz
et annone a tutelis et curis etiā susceptis excusatiois pri
uilegio sunt subiecti. assessores vero seu milites in nūe
ro absentuz qui causa reipubli. absunt a tutelis nouis
excusant. sed veteres non deponunt. b. d. fm Rai. Ibi
nō ultra dicit glo. et. statim expediā eā per primū con
trariū. Et iō op. de. l. arblete. §. gentiū. s. e. qd nō debe
ant excusari. Et solue: vt glo. dic et fm hoc hētis in lra
delate: quē intellectu p̄segtur glo. C. de exclu. mu. l. i. li.
.x. et vide qd ibi dixi post And. de baitulo. alias est i. tex.
delata: et tūc est alius intellectus. f. qd tpe administratio
nis excuset a tutela et cura delata illo tempore.

Forum. Ibi profecturis. f. de pximo ibi su
ceptaz. secus in comite p̄mipili p̄n
cipaliter. s. e. l. nō solum. §. si mulier. fm vnū intellectu
Rai. in additionib⁹ antiqs querit rōnez diuersitatis et
nō soluit. tu dicas qd rō est: qd officium primipilli est di
gnius: et sic eius collatio hz maius priuilegiū. arg. j. de
alb. scri. l. fi. et C. de bo. que lib. l. cum multa. C. Op. gl.
de. l. si duas. §. munere. s. e. Sol. vt glo. C. Itē oppo.
de. l. propter magistrat⁹. s. e. Sol. vt glo. et sic incipere
et preparare se ad iudiciū sunt paria. facit. j. de pollicii.
l. i. §. cepisse. vel solue cōtrariū qd ibi in ciuitate roma
na hic in castro vel villa: vt in cōtrario no. C. Item op.
de. §. itē qui reipublice. in fi. i. eo. Et sol. vt glo. et sic no.
qd priuilegiū datū alicui nō extendit ad eius collegaz:
et sic facit cōtra id qd dixi p. Ja. de are. s. e. l. nō soluz. §.
qui primipillū. C. Itē op. de. l. spadonē. §. sinaūt. s. eo.
Sol. ut glo. et dū dicit glo. hic ar. dic. f. ut non excusetur
a tutela iaz suscepta: sed excusat a suscipienda. Itē op.
de. l. sed in hoc. §. sunt alij. s. e. Et sol. ut glo. et melius
dic ut no. in. l. verum. §. ex facto. s. de mino.

Qui corporis. In collegio seu corpo
re licito constituti exclu
santur ab extraneoz tutela filiorum nō nec collegaruz
tutores infra centesimū militare cogunt esse sed vteri⁹
excusant. vbiqz vero sunt imunes qd spāli priuilegio sūt
muniti. hoc dicit cū. l. se. fm Ray. ibi collegarū. No. qd
pupillus de collegio potest eē: sic et alias pupillus potest cō
mittere tale qd ppter qd deportatur: vt. s. de tu. l. si ar
rogati. fm Jac. de are. Ibi filiorū. facit qd no. j. ad qd
nez nota. p. Guil. C. de epis. et cle. l. prebiteros. de qua
dixi. s. e. l. sed et milites. in p̄n. vnde vide quod iste tex.

facit qd lz aliter p̄sbyter excusetur a tutela filiorū p̄pres
byteri nō excusatur: de quo dic ut dixi in. l. amplius. s.
.e. Continua. l. sequen.

Lane. Dec. l. continuatur cū. §. q cor
poris. C. Querit glo. q sunt isti
qbus cōcedit spāliter: vt nō teneant suscipere
tutelā. Et rñde: vt glo. C. Ultimo. §. q corporis facit
ad id qd dixi. s. e. l. amicissimos. §. fi. vbi qd hz priuile
giū pp aliquē qd nō vratur illo priuilegio cōtra ipsum:
vt ibi dixi: quod tene cordi.

Ibertus. Senatoris libertus filioz
tutelā eius cū alio admini
strans a tutelis aliorū excusationis priuilegium
nō sortif. b. d. Ibi administrās. f. cum alio: et sic nō ob.
cōtrariū de. l. neqz senatorū. fm Rai. C. Glo. op. de. l.
neqz senatus. C. e. ti. So. vt glo. vel dic qd illud qd gerit
negocia filiorū. facit. s. l. libertus. fm Ja. de are.

Ex. l. sequenti.

**Si rusticus emit partē iurisdictionis qd habebat vn⁹
ex tribus fratrib⁹ in castro: nō per hoc est exemptus a
iurisdictione aliorū duorum fratrum qn si delinquat pu
niatur.**

Am ex oratione. Ingenu⁹
vel libert⁹

anulorū aureoz iure munitus excusare se pot
a tutela seu cura liberti: nisi etiā eodē iure sit tutus: illi⁹
etiā tutelā vel curā prius excusatus suscipere cōpellit.
b. d. fm Rai. Ibi liberto. nō hñte ius anulorū: alias se
cus eēt: vt in. hñ. ergo. ibi datus. f. tutor vel curator. ibi
poterat. facit ad hoc. l. i. §. i. j. de vaca. mu. Ibi annū: qd
est cois oiuz abñtiaruz: vt. s. e. l. nō solū. ibi dari. nō ob
stante qd fuerit excusatus. Ibi p̄ono. f. senatorie patro
ni negocia. C. Gl. op. de. l. libertus. §. sed et fi. s. e. So.
vt glo. et dic qd istud priuilegiū cōpetit liberto: sed iste
perdidit nomen liberti ex quo impetrauit ius anulorū
aureoz: et sic tacite priuilegio renūciare videt. facit de
iure anu. aureo. l. ij. et j. de acq. here. l. si duo. nā cū amī
sit nomē et effectū nois amīf. hñ videt. C. de fer. l. a nul
lo. allegatur ista. l. q rusticus qui emit partem castri ab
vno de fratrib⁹ comitis cū oī suo iure: qd si cōmittit ma
leficiū debeat comes cognoscere sicut cognosceret si
ipse nō vendidisset et cōmississet delictuz nō aut debeat
cognoscere alij duo fratres nō vendentes. cōtrariuz fa
cit de iure au. anu. l. i. §. pe. et s. de in ius vo. l. hz et si hac
lege. §. fi. et l. paulus respōdet per pcuratorē. §. fi. j. de
acqui. here. et ita inuenit in petitiō. dy. nō tamen hz bo
num intellectum: neqz ad istam. l. pot bene adaptari. s. j.
in li. Old. reperitur Dy. aliter dixisse: et sic erāt tres fra
tres qd hēbant castrum cōe: et ibi hēbant rusticos suos i
quos hēbant iurisdictionē puniendi maleficia: mō vnū
istorum vendidit partē suā cuidam rustico: querit mō
an iste rusticus emēs sit exēptus a iurisdictione aliorum
duorū fratrum qui nō vendiderūt ptes suas: et an ipse
acquisiuerit iurisdictionē cōtra alios rusticos: hec ē pul
cherrima qd: et tunc hec. l. facit optie ad istaz. q. et Dy.
dicit qd iste nō est exēptus iurisdictione istoruz duorum
dominorū: sed in alijs rusticis bene quesuit iurisditio
nem. arg. eius qd hic dicit in tex. et glo. qd ipetrans ius
anulorum aureoz habet in genus quo ad exneoz nō
quo ad dños. facit ad hoc. d. l. pe. de iur. anu. au. et l. fi.
e. ti. et l. si is q. j. de adul. et ad syl. l. filius exheredat⁹. et
videtur casus. j. de iurepa. l. gaius et ita dicitur stare in
istis terminis.

Quāuis. Libert⁹ senatoris ip̄si⁹ pcur. exclu
sare potest se ab alioz tutelis: nisi ius
anulorū aureoz a pncipe sit dotatus. b. d. fm Rai.

Ex. l. sequenti.

**Si cōpromissum factū est in arbitriū: ut pferat sniaz
vsqz ad vnum annū cū fideiussoribus vel pignorib⁹ de
parendo snie et ppe finem progetur tps: an fideiussor
res et pignora teneantur.**

Tocius. Diuidas hanc. l. in duas ptes principales. in prima pte fuit excusatus. in scda defijt esse tutor ipso iure. secū da sibi: sed si ita. z breuiter. h. d. Tutor testamentarius reipu. cā absens veterē tutelaz excusationis priuilegio circūscripto assumere tenet statim post reditū administrationis prioris temporis puentione cessante: nisi in dispositione testatoris expresse fuerit absolutus: tunc a posteriore tēporis administratione z absentie priuilegio se excusat post hereditatis aditionem seu euentum pditionis quibus in testamēto fuerit constitutus. h. d. Rai. ibi quoad. i. donec. Ibi interea. i. durāte absentia cā reipu. Ibi z iō dic pro tpe se. Ibi tps. ante absentiam: z post rñsionez. Ibi posse: iō q: pma tutela nō fuit finita ipso iure p absentiaz sed p excusationē: secus si ex di spositione testātis expresse finita ipso iure fuerit: vt. s. se. facit. l. qd dē. j. de testa. mili. fm Rai. **S**ed adhuc nō restat bñ declarata rō: iō dic q: rō ē: q: verbū quoad appositū supius bz in se reuolutionē tps: vt vñ p. Ol. s. de sus. tu. l. iij. s. queri pōt. z aduerte: q: Rai. dicit se legisse inforciatū. v. annis anteq̄ intelligeret istā. l. z dicit q: iste casus primus vñ esse prius. s. se. de verbo ad s. bz. z rñde vt ibi dicā. **G**lo. op. de. l. tutor. s. figs affutur. j. ti. i. z. l. si tutor. j. de tu. z ra. dif. Sol. vt glo. dic fm Dy. q: aut est facta diuisio administrationis tm: et censet vna tutela ē finita administratione pma: ut i pn. hui. l. z. l. iij. j. queri pōt de suspe. tu. aut nō est facta di uisio administrationis: sed substātie tutelae: z tūc censetur plures: z ita loqur. s. sed z ita. **I**n dubio vñ facta diuisio administrationis nō substātie. s. de tu. z cur. da. ab his. l. neqz ille. **Q**uerit glo. ifra quātuz tps de beat excusari. Et rñde: vt glo. istud pncipiū allegat ad .q. aliq̄ cōpromiserūt in aliquē: vt pferret sniaz vsqz ad annū: z dederūt fideiussores vel pignora de parendo snie: z cū finiret spaciū anni ipsi progauerūt cōpromis suz ad aliū annū: querit vtrū ipsi fideiussores vñ pigno ra teneant. **I**stud pn. pstat ar. q: sic: q: videt idē ppro missum: sicut hic eadē tutela. ad hoc facit. j. de pca. l. s. z si manēte. z. s. fo. ma. l. pe. s. mulier. z. s. loca. l. itē qri tur. s. qui i pleto. **I**n triū facit. s. si ita. j. e. qñ videat tur aliud cōpromissus: sicut z ibi est alia tutela. facit. s. de admi. tu. l. luri. s. si paulus. casus tm est q: fideiussore s nō teneant. s. de arbi. l. labeo. s. si. z. l. seq. **I**n pi gnorib⁹ distingue q: aut erāt ppromittētium: z tenent quasi ex tacito cōsensu: aut aliorū z nō tenentur. ar. dicti .s. q i pleto. s. ba h sunt Dy. l. 3 Rai. appropriet sibi illa sba: z uos hētis p Dy. z rai. in. d. l. pe. s. mulier. s. sol. matri.

Sed si ita. Ibi videam. vtrū debeat pdes se vel nō. z certū est q: pdest: vt ibi pz p Dy. ibi ex ipso facto. i. ex sibi testatoris. Ibi tu tor: cū cepat abesse cā reipu. z dic ut ipso iure. s. in casu pcedēti p excusatione ex. l. dispōne: vt. s. e. l. si is q tres in pn. z iō ex eius dispōne statiz trāsmittit tutelā post re ditū s. Rai. Ibi pōt: q: vñ noua delata: nō aut vet⁹ cō tinuata. **G**lo. op. in sti. de satisda. tu. in pn. z. s. e. l. tu tor. So. vt glo. **I**te op. de. l. quinquaginta. s. e. So. vt glo. **E**x ista glo. no. z tene mēti q: exercere litē dē ille qui litē inchoat z ad hoc allegat eā Jaco. de are.

Si a pretore. Tutor datus a iudice m ētecapto muto seu vē tri se excusare pōt p legitimū numerū. h. d. Ibi vētri. vi de qd no. s. de tu. z cu. da. ab his. l. vētri. z qd ibi dicam **G**lo. querit pp quos liberos excusatur. Et rñde: vt glo. Bar.

Rome. Tutores a magistratib⁹ rōanis decre ti seu dati in testō rome pfecto: vel ei⁹ suburbib⁹ dicūf i ipsa vrbe pstituti h. d. fm Rai. Ibi ro me. in quo psuetudo dicte ciuitatis dz spectari s. Jac. de are. z dixi p Rai. de vē. inspi. l. i. in fi. z per doc. C. de sum. tri. l. i. in fi. Ibi datos quod pdest pp id qd hēs v

sti. de excu. tu. in pn. cū glo. de s. b. fig. l. ij. z sol. vt glo. **A**ltio no. ex isto tex. q: l. 3 in sctib⁹ cōsideremus locū in quē effect⁹ ipsius cōtract⁹ dirigit nō sic vbi est facta scriptura: vt. l. s. i. de act. z obli. tm in vltia voluntate dz p s. i. derari locus vbi est factū testm. verba eniz p que cōtraxerunt ad vltimā voluntatē nō trabunt. j. de s. b. fig. l. verba. z per hoc pz rñsum a. d. l. cōtraxisse s. An. de pñs: z hoc teneas bene cordi. Bar.

Si tanta. Aduersa ualitudie corpis seu mē tis sup. pprijs negocijs legitie im peditus a tutela psoni eiusqz liberoz de iure cōi se poterit excusare. h. d. fm Rai. Ibi impossibilis. Mo. ar. bic q: nō dz aliqd impossibile iungi famulis: q: ad illud nō tenent: vt bic. z. j. de pe. l. moris. z. s. de neg. ge. l. si puilli. in fi. fm Ja. de are. z pbaf. j. de oper. li. l. eius arti fici. z. l. hoc ope. z. l. interdum.

Vi in collegiis. Pistoris i co legio in legitimo nūero pstituti pistorinā p se ipsos exercetes a tutelis z curis etiā collegarū vrbani excusari possunt sec⁹ loco vbi dati sunt domicilium non hñtes. h. d. fm Rai. Ibi exerceat facit iste tex. ad id qd no. s. p glo. cō stitutōis iperialis cōstōe de obse. excep. cāe q: comites z barones tpe quo sunt i exercitu nō pñt ab aliquo cō ueniri nec ipsi nec officiales eoz. **E**t no. q: ita demū hēant priuilegiū si ipsimet sunt in exercitu: non si alios ibi pstituūt eozū noie. ibi numeri. Mo. q: illi tm gaude ant priuilegio q sunt de numero: vt bic z. s. e. l. admini strates. s. i. z. C. de sa. san. ec. l. nō plures. facit qd no. in aut. vt certus sit nu. de. in fi. z qd ibi dixi post Jaco. de bel. in aut. de re se. col. iij. ibi datis. a testatore: vt. s. e. l. nō solū. s. z q in testō. z dixi. s. e. l. pp. s. l. 3. **O**p. glo. de. l. i. s. qd cuiusqz vniuer. no. z. j. de colle. illi. l. i. q: nō debeāt hēre priuilegia. So. vt glo. **O**p. etiā de. l. ita aut. s. gessisse. de admi. tu. z. l. tres tutores. e. ti. glo. nō sol. z iō dic ut no. s. de pcura. l. i. in fi. q: illud regulare istud spāle fm Dy. z plene p eundē Dy. in. c. qd alicui ē de re. iur. li. vi. **O**p. de. l. is absens. So. vt glo.

Nicolaus. **U**bi pupillus educari vel morari debeat: z de alimē tis pupillo prestandis. Rica.

Ad euidentiā hui⁹ ti. pmitte qd no. j. e. l. fi. in gl. ma gna. z hāc rubricā p̄tinua ad pcedētia: q: in educādo pupillū multū p̄stitit administratio tutoris adeo q: pp cessationē vel mendaciū aliqñ remouet aliqñ punif: ut .s. de admi. tu. l. tutor. s. itē solet. z de suspec. tu. l. iij. s. tutor. z. l. in plurib⁹. s. fi. z. j. e. l. fi. z iō post pcedētes ti. ponit istum fm Dy.

Dlet pretor. Pupillus edu cari ac morari dz apud virū idoneū: eius ppings parenti b⁹ ex cōditōe psonae ac tpe p̄toris arbitrio eligendū: excluso ipsi⁹ substituto: l. 3 in testō p̄no expresse s̄rium caueat. h. d. fm Rai. Ibi ubi. i. in quo loco z apud quā psonaz. Ibi in posthumis. de q: bus nō curatur vbi alerent. ibi pueris. maiorib⁹ triēnio vt no. j. e. l. fi. in fi. fm Rai. Ibi nōnunq̄. i. aliqñ estima tur apud aliqū p̄pinquū vel apud eñneuz: si oēs pro pinqui sunt vt su specti. ar. C. de fun. do. l. iij. in fi. s. dy. ibi educaret. z nō ob. l. amicissimos. in pnci. s. ti. i. z de ven. inspi. l. q ventri: vt ibi dixi fm Rai. **M**o. istuz casum: q: forte dixisset cōtrariū. **Q**uerit glo. qualiter est imabit preses istud. **R**esponde: vt glo.

Quāuis. Liberti pentes cognati vel pupil lorū affines educationē p̄cise susci pere a p̄tore cogunt: eñnei s̄o excusarent accipe hoc onus: sed priuant legatis ac hereditatis in testō patris pupilli sibi relictis: nisi alē fuerit relictur⁹. h. d. s. Rai. Ibi coactus educationē suscipe: z sup hoc s̄bo dicit gl. l. 3 p̄tor zc. sup s̄bo alimētari. dic. i. apud se p̄mittit edu